

D E
N I E U W E
AMSTERDAMSCH E
A P O T H E E K.

UIT HET LATYN VERTAALD.

TE *AMSTERDAM*, BY
PIETER HENDRIK DRONSBERG,
STADS DRUKKER.

M D C C X C V.

V O O R R E D E.

Het is reeds in het zeven en zestigste jaar, dat door onze voorzaaten *eene Vernieuwde Amsterdamsche Apotbeek* is uitgegeven. Daar nu zedert dien tyd veele oude vooröordeelen zyn weggenomen, en de verkeerde zucht tot het maaken van lange recepten, door het onder een mengen van veele, dikwils niet samenstrookende geneesmiddelen, allengskens verminderd en byna opgehouden is, en men de Scheikunde ook met meer yver en nauwkeuriger heeft beoeffend, is thans de gedaante van het Apotbeekwezen grootlyks veranderd; gelyk een ieder ligtlyk kan gewaar worden, die slegts de Apotbeeken, welke voor eene halve eeuw zyn opgesteld, vergelykt met die, welke in andere landen in onze dagen zyn uitgegeven en overal met grooten lof bekroond geworden.

Geen wonder derhalven, dat veele ge-

*

nees-

neesmiddelen, die eertyds in aanzien waren, nu geheel vervallen zyn, of van dag tot dag meer in onbruik geraken. 't Gevolg hier van is, dat in onze Apothecarswinkels, welke volgens de keuren moeten ingericht zyn, verscheide samenstellingen van veelerhande mengelingen onder elkander moeten worden in gereedheid gehouden, welke, buiten gebruik zynde, staan te bederven of te verrotten; terwyl, aan den anderen kant, dikwils van de Doctoren zulke dingen worden voorgeschreven, welker vervaardiging, in de Apotheek nict te vinden is, en uit dien hoofde in verschillende winkels, naar verschillende voorschriften en dikwils op eene gansch andere wyze worden samengesteld; en hoe zeer hierdoor meer dan te veel tegen het oogmerk en de verwachting der Geneesheeren moet te werk gegaan, en dus aan het welzyn der zieken groot nadeel toegebracht worden, is te klaar, dan dat het zoude behoeven betoogd te worden.

Dit hebben wy dan de Burgemeestren dezer Stad te kennen gegeven, wanneer

neer dezelve, om deze ongemakken voor te komen, ons hebben opgedragen eene nieuwe Apotheek, welke voor deze Stad geschikt zoude zyn, te vervaardigen; hetwelk wy ook geredelyk op ons genomen hebben, zonder afgeschrikt te worden door veelerhande moeilykheden, welke wy, dit werk zullende onderneemen, reeds voorzagen, en vervolgens in de volvoering daarvan met de daad ondervonden hebben. Want het is gewislyk eene moeilyke en hachlyke taak in dezen tyd een Apotheek te schryven, doordien 'er byna dagelyks nieuwe boeken van verscheidenden aart over de Apotheek- en Scheikunde uitkomen, welke zo veele verbeteringen aan de hand geeven, dat men verleegen staat wat te kiezen; ja zelfs, wanneer men, naar zyne gedachten, het beste gekozen heeft, niet zelden evenwel de berisping moet ondergaan van hen, die niet op dezelfde wyze denken, noch van den byzonderen toestand van zaaken behoorlyke kunde hebben.

Immers hebben, onder anderen, by ons

doorgaans de voornaamste Steden, met welken de onze groote gemeenschap heeft, haare byzondere Apotheeken, die alle op de thans grootendeels verouderde leest geschoeid zyn, en nogthans haar gezag behouden; waarom dan ook, daar men dit mede in acht moest neemen, door ons niet zoo vry, als men wel wilde, kon gehandeld worden.

Daarenboven moest 'er aan den eenen kant gezorgd worden, dat de winkels niet door eene te groote menigte van bereide en samengestelde middelen overkropt werden; terwyl men aan de andere zyde op het groot getal der Genees- en Heelmeesters in deze Stad moest acht slaan; opdat ze niet zouden verftoken zyn van de zodanige, als zy gewoon zyn meermaalen in hun praetyk voor te schryven.

Ook gebeurt het dikwils, dat eenige geneesmiddelen, zo tot inwendig als wel voornaamlyk tot uitwendig gebruik, gelyk pleisters en zalven, die in de voorige Apotheek beschreven waren, zelfs van den gemeenen man, zonder Genees- of Heelmeester geraadpleegd te hebben, in de

de winkels gevraagd worden; hetwelk in eene zo groote Stad niet kunnende vermyd worden, wy daarom ook oordeelden, niet geheel te moeten veronächtzaamen.

Uit dien hoofde moest men in de keuze der geneesmiddelen voornaamlyk onderzoeken, welke vry dikwils, of zeldzaam, of nooit door de Genees- en Heelmeesters in deze Stad gebruikt worden; als mede, welke dikwils door anderen in deze Stad gehaald worden.

Dit alles dan veroorzaakte, dat wy door veele beletzelen verhinderd werden, zo veel wy wel anders wilden die loflyke eenvoudigheid en kieschheid opvolgen, welke tegenwoordig by veele Schryvers over de Artzeny-mengkunde, en in de nieuwste Apotheeken byna overal, zo in de keuze als famenstelling, wordt in acht genomen, en welke wy ook zochten te betrachten.

Daarään is dan ook toe te schryven, dat in onze lyst van geneesmiddelen somtyds eenige voorkomen, die van dezelfde geneeskracht zyn, en waarvan ligt één of twee zouden volstaan; ja, dat men 'er zelfs zulke vindt, nogthans weinige

in getal, welke tegenwoordig uit alle nieuwe Apotheeken verbannen worden; gelyk het Mylady KENT *Poeier*, dat wel zeldfaamer dan te vooren van de Doctoren wordt voorgefchreven, maar zeer dikwils van anderen gevraagd wordt, wien hetzelve, wat de uiterlyke hoedanigheid aangaat, zodanig bekend is, dat ze zich over groot ongelyk zouden beklagen, indien men in deszelfs voorfchrift eenige verandering gemaakt had. Het is, voorwaar! een zeer moeilyk werk, tegens de vooröuderlyke gewoonten en ingewortelde vooröordeelen van het gemeen aan te gaan.

In de lyst der eenvoudige geneesmiddelen hebben wy, gelyk thans wyslyk in gebruik is, by de zoo genaamde winkelnaamen de *systematische* van LINNAEUS gevoegd. Indien deskundigen hier het een of ander vinden, 't welk zy 'er bygedaan of uitgelaaten zouden verkiezen, dezulke gelieven op te merken, wat reeds omtrend de keuze der geneesmiddelen gezegd is. Ook hebben wy in deze lyst eenige middelen geplaatst, die, schoon zy met recht tot de bereide kunnen gerekend

wor-

worden, en ook in de voorige Apotheek daartoe gebragt zyn geworden, nochtans van elders, even goed en voor minder prys, worden aangebragt, of van zulken, die in het groot werken, gemaklyk en beter kunnen gemaakt worden, en daarom ook, met ons goedkeuren, in onze winkels zelve niet bereid worden.

Uit de bereide en samengestelde middelen hebben wy meestal zulken, die in onbruik geraakt zyn, of nauwlyks meer gezocht worden, achterglaten; maar zodanige behouden of 'er bygevoegd, welke men, om derzelve veelvuldig gebruik, niet kan ontbeeren, hebbende daarenboven enige voorname middelen uit de nieuwste Apotheeken overgenomen. Ook hebben wy, omdat dikwils in onze Stad het regenwater beproefd wordt, of het met lood bezwangerd zy, dan niet, niet alleen het proefwater van *Wirttemberg*, als daartoe meest gebruikt wordende, opgegeven; maar ook dat van HAHNEMANN, hetwelk boven 't andere dit vermogen heeft, dat, indien het water yzer in zich

bevat, dit helder blyft, doch lood in zich hebbende, van kleur verandert.

Wy hebben alle de voorschriften op nieuw onderzocht: de meesten te wyd uitgebreide verkort, de al te ongeschikte verbeterd, of, zo als ze reeds elders verkort of verbeterd waren, overgenomen, zoo nogthans, dat de geneesmiddelen aan hun oogmerk voldoen, hoe zeer men zomtyds bevinden moge, dat ze in kleur, reuk of smaak van de te vooren gebruikte verschillen.

Echter in zommige gedestilleerde samen- gestelde wateren en geesten kon men minder van de gewoone voorschriften, hoe wydlopig ze ook mogen zyn, afwyken, omdat men derzelve uitwendige hoedanigheden in acht moest nemen. Dus hebben wy dan ook in het voorschrift van het *Laudanum liquidum* van SYDENHAM, een middel, dat by ons veel gebruikt wordt, niets veranderd, hoe veel 'er ook in hetzelfde, en niet ten onrechte, van de beste geneeskundige schryvers berispt wordt; en dit was nodig, omdat in genoegzaam alle de Apotheeken van ons vaderland hetzelfde voorschrift gevonden wordt,

wordt; alleen hebben wy opgegeven, dat men het onbereide *Heulfap*, waaruit dit middel, volgens het gevoelen van den vinder zelf, bereid moet worden, en in de meeste winkels is bereid geweest, uit het zuiverfte gedeelte van den klomp moet genomen worden. Ondertusfchen hebben wy ook onder den titel van *Wyn-tinktuur* van *Heulfap*, een ander *Laudanum liquidum* gegeven, 't welk uit het gezuiverd heulfap zonder speceryen bereid wordt. In de plaats van 't *Conferf van pruimen*; hetwelk, uit hoofde van 't *ſcammonium*, in zyne werking veeltyds onzeker is, en ook van onze Doctoren weinig gebruikt wordt, hebben wy een ander ontlastingmakend conferf van fennebladen opgegeven, hetwelk wel. in dezelfde hoeveelheid gebruikt wordende, minder buikzuiverend is; doch zeker met meer veiligheid aan 't onkundig en onvoorzichtig gemeen kan toegestaan worden. Indien wy van alles in 't gemeen en in 't byzonder rekenfchap wilden geeven, zouden wy de grenspalen van eene voorrede verre over-

fchryden. Het zy dan genoeg, dit hier omtrend aangemerkt te hebben.

Ondertusfchen hebben wy ons naarstig daarop toegelegd, dat de befchrevene medicamenten van alle meesters Apothecars op eene gelyke wyze kunnen vervaardigd worden, waarom wy de behandeling daarvan nauwkeurig, fchoon kort, hebben aan de hand gegeven, en geoordeeld, dat alle maaten behoorden achtergelaten, en alles alleen by 't gewigt moest bepaald worden; om dezelfde rede hebben wy ook het gebruik van een *Vocht-méter* ingevoerd, waarvan aan 't einde van dit boek breeder zal gehandeld worden.

De oude benaamingen hebben wy byna nergens veranderd: en dat dit met een goed oogmerk gefchied is, kan ieder ligt begrypen, omdat 'er anders eene groote verwarring zoude ontftaan, uit hoofde dat in de andere Apotheeken van ons land dezelfde geneesmiddelen met andere benaamingen, dan in de onze, zouden beftempeld zyn. Nogthans hebben wy voornaamlyk in de fcheikundige bereidingen zorg gedraagen, van by de gewoone titels
ook

ook anderen, als bynaamen, te voegen, en vooral nieuwe, die in denieuwste Apotheecken voorkomen; opdat ook deze nieuwe be-naamingen, by hun, die 'er min aan gewoon zyn, meer mogten bekend worden, en zy des te gemaklyker de verschillende bereidingen of samenstellingen daarvan in andere Apotheecken kunnen vinden.

Dewyl de orde willekeurig is, en 'er geene gevonden wordt, die niet haare gebreken heeft, hebben wy alleen de zodanige uitgekozen, als ons het meest te passe kwam, en het daarheen gericht, dat doorgaans die beschryvingen, welke by volgende bereidingen dienen moeten, eerst of ten minsten niet ver 'er van daan, opgegeven worden, hetwelk nogthans niet overal zo streng in acht genomen kon worden, dat wy niet zelfs hier in zomtyds, schoon zeldzaam, te kort geschoten zyn.

Dan, wien ook deze Apotheek in handen vallen moge, die gelieve te weten, dat dezelve de naam van *Nieuw* alleen bekomen heeft, om door dezen titel van de voorige, die *de vernieuwde Amsterdamsche Apotheek* geheeten is geweest,

weest, te onderscheiden. Ook verzoeken wy hen te gelyk te begrypen, dat deze *Nieuwe Apothek* voortgekomen is van zulken, die onder hunne veelvuldige bezigheden niet hebben willen nalaten, hetgeen zy meenden, dat hun ampt medebragt. En daar wy de eersten in dit gemeenebest zyn, die zulk een werk ondernomen hebben, twyfelen wy geenzins, of anderen, die na ons deze loopbaan zullen intreden, veel zullen vinden, 't welk zy berispen of verbeteren kunnen. Indien wy hierdoor hun gelegenheid gegeven hebben tot meerder bevordering van 't algemeen welzyn, zal het ons tot groot genoeggen strekken.

INSPECTORES COLLEGII MEDICI.

HERMANNUS GERARDUS OOSTERDYK, *M. D.*

NICOLAÛS LAURENTIUS BURMANNUS, *M. D.*

A N D R E A S B O N N, *M. D.*

FRANCISCUS EDUARDUS WILLET, *M. D.*

REINHARDUS WERNERUS LELIUS DE RHOER, *Apoth.*

J O A N N E S F R E S C A R O D E, *Apoth.*

COPY VAN DE PRIVILEGIE.

De Staten van Holland en Westvriesland, doeri te weeten: Alzoo ons te kennen is gegeven by de INSPECTORES COLLEGII MEDICI te Amsterdani, dat zy Supplianten, met kennis en goedvinden van de Heeren Burgemeesteren van dezelve Stad, van voornemcens waren, om uittegeeven, en by DRONSBERG, Stad Drukker aklaar, in het Latyn en Duitſch te laaten drukken PHARMACOPOEA AMSTELODAMENSIS NOVA; dan alzoo zy Supplianten beducht waren dat eenige baatzuchtige luiden het zelve Werk zouden zoeken na te drukken, tot nadeel niet alleen van den voorn. Drukker, maar ook van het gemeen, het welk daar aan ten hoogſten gelegen leide; dat het zelve, onder het oog en opzigt van de Supplianten exactelyk werde gedrukt, en alzoo zonder futen mogte uitkoomen.

Zoo keerden zie de Supplianten mitsdien tot Ons, eerbiediglyk verzoekende, dat wy de Supplianten geliefden te beguntigen, om het voorschreeve Boek alleen, en met ſcluſie van alle anderen, te mogen laaten drukken en uitgeeven, in zodanig formaat en in zodanig een taal, als de Supplianten zouden goedvinden, en dat voor den tyd van Vyftien Jaaren, met interdictie van alle en een iegelyk van hetzelve Boek na te drukken, te verkoopen, ofte elders nagedrukt zynde, in deeze Provintie in te brengen of te verkoopen, alles op zodanig een ſtraffe tegens de Contraventeurs, als wy zouden geveven goed te vinden, en ten dien einde aan de Supplianten te verleenen Oôtroj in de beste forma; ook met authorisatie op de Supplianten, om alzoo alle fraudes en ſuppoſitiën voor te koomen, om de Exemplaren van het voorsz. Boek te onderteekenen en geen van dezelve voor Authentieq te houden, als die by een van hun Supplianten zoude weezen geteekent.

ZOO IS 'T, dat wy de zaake en het verzoek voorschreeve, overgemerkt hebbende, en geneegen weezende ter beede van de Supplianten, uit onze regte wetensſchap, ſouveraine magt en autoriteit dezelve geconſenteerd, geacordeert en geôtroyeerd hebben, conſenteeren, accordeeren en ôtroyeeren hen by deezen, dat zy, gedurende den tyd van Vyftien eerst agter een volgend jaaren, het voorschreeve Boek, genaamd PHARMACOPOEA AMSTELODAMENSIS NOVA, in diervoegen als zulks by de Supplianten hier vooren is verzogt en uitgedrukt ſtaat, binnen den voorschreeve onzen Lande, alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeeven en verkoopen, met authorisatie op de Supplianten (om alle fraudes en ſuppoſitiën voortekomen) om de Exemplaren van het voorschreeve Boek te onderteekenen, en geen van dezelve voor authentieq te houden, als die by een van hun Supplianten zal weezen geteekent. Verbiedende daarom alle ende een iegelyken, hetzelve Boek in 't geheel, ofte ten deelen te drukken, naardrukken, te doen naardrukken, te verhandelen ofte verkoopen, ofte elders nagedrukt, binnen den zelve onzen Lande te brengen, uit te geeven ofte te verhandelen en verkoopen, op verbeurte van alle de nagedrukte, ingebragte, verhandelde, ofte verkogte Exemplaren, ende een boete van Drie duizend Guldens daarenboven te verbeuren, te appiceeren een derde part voor den Officier, die de Galange doen zal, een derde part voor den Armen, ter plaatſe daar het Caſus voorvallen zal, ende het reſteerende derde part voor de Supplianten, ende dit telkens zoo meenigmaal als dezelve zullen werden agterhaalt: Alles in dien verſtande, dat wy de Supplianten met deezen onze Oôtroje alleen willende gratificeeren, tot verhoeding

ding van hnnne schade, door het nadrukken van het voorschreeve Boek, daar door in geenigen deele verstaan den innhouden van dien te autoriseeren ofte te advouëeren, ende veel min, hetzelfde onder onze protectie ende bescherminge, eenig meerder credit, aanzien, ofte reputatie te geeven, nemaar de Supplianten in cas daar inne iets onbehoorlyks zoude influeeren alle het zelve tot huone laste zal gehouden weezen te verantwoorden, tot dien einde wel expresfelyk begeerende, dat byaldien zy cezen onzen Oôtroye voor het zelve Boek zullen willen stellen; daar van geene geabvieveerde ofte gecontraherde mentie zullen mogen maaken, nemaar gehouden wezen hetzelfde Oôtroy in 't geheel en zonder eenige omisfie daar voor te drukken, ofie doen drukken, ende dat zy gehouden zullen zyn een Exemplaar van het voorschreeve Boek, op groot papier, gebonden en wel geconditioneert, te brengen in de Bibliothecq van onze Universiteyt te Leyden, binnen den tyd van zes weeken, na dat zy Supplianten het zelve Boek zullen hebben beginnen uit te geeven, op een boete van Zes honderd Guldens, na expiratie der voorschreeve zes weeken, by de Supplianten te verbeuren, ten behoeve van de Nederduitsche Armen van de Plaats, alwaar de Supplianten woonen, en voorts op pœne van met 'er daat verteecken te zyn van het effect van deeze Oôtroye, dat ook de Supplianten, schoon by 't ingaan van dit Oôtrooy een Exemplaar geleverd hebbende aan de voorsz. onze Bibliothecq, by zo verre zy gedurende den tyd van dit Oôtroy, het zelve Boek zouden willen herdrukken met eenige observatien, noten, vermeerderingen, veranderingen, correctiën of anders hoe genaamd, of ook in een ander formaat, gehouden zullen zyn wederom een ander Exemplaar van het zelve Boek geconditioneert als vooren, te brengen in de voorsz. Bibliothecq, binnen denzelven tyd, en op de boeten en pœnaliteit als voorschreeve. Ende ten einde de Supplianten deezen onzen Consente ende Oôtroye moge genieten als naar behooren; lasten wy allen ende eenen iegelyken, dien het aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhouden van dezen doen laaten gedooogen rustelyk, vredelyk ende volkoomentelyk genieten ede gebruiken, cesseerende alle belet ter contrarie. Gegeeven in den Haage, onder onzen grooten Zegele hier aan doen hangen. op den tiende November, in het Jaar onzes Heere en Saligmakers, duyzend seven honderd een- en negentig.

L. P. VAN DER SPIEGEL *vr.*

Aan de Supplianten zyn nevens dit Oôtroy ter hand gesteld by Extraô authenticq, Haar Ed. Gr. Mog. Resolutien van den 28 Juny 1715, en 30 April 1728 ten einde om zig daar na te reguleeren. Ter Ordonnantie van de Staaten,
A. J. ROYER.

Nomine Collegii Medici.

J. E. Willeb.

I N H O U D.

OPGAAF DER GEWIGTEN.	Bl.	1
LYST VAN ENKELVOUDIGE GE- NEESMIDDELEN.	—	— 3
EENVOUDIGE BEREIDINGEN VAN SOMMIGE GENEESMID- DELEN.	—	— 30
AFKOOKSELS EN WATERIGE AF- TREKSELS.	—	— 35
GETROKKEN AZYNEN.	—	— 38
ELIXERS, AFTREKSELS MET WYN, TINKTUUREN.	—	— 40
OLIËN, DOOR UITPERSING OF KOKING, BEREID.	—	— 49
SLYMEN.	—	— 51
CONSERVEN.	—	— 52
SIROOPEN.	—	— 53
TOEBEREIDE HONIGEN.	—	— 60
SAP-CONSERVEN EN GELEIEN.	—	— 62
EXTRAKTEN EN HARSSEN.	—	— 65
ENKELVOUDIGE OVERGEHAAL- DE WATERS EN GEESTEN.	—	— 72
		SAAM-

SAAMGESTELDE OVERGEHAALDE DE WATERS EN GEESTEN.	Bl.	77
OVERGEHAALDE OLIËN.	—	81
ZOUTEN.	—	86
OVERGEHAALDE WYNGEEST MET VITRIOOL- OF SALPE- TER-ZUUR.	—	107
MAGNESIA.	—	109
BEREIDINGEN UIT DE KALKEN ZWAVEL.	—	110
METAAL-BEREIDINGEN.	—	112
POEIERS.	—	130
KOEKJES.	—	135
PILLEN.	—	137
SAAMGESTELDE CONSERVEN.	—	141
MENGSELS TOT UITWENDIG GEBRUIK.	—	144
GETROKKEN GEKOOKTE OLIËN.	—	146
BALSEMS, SMEERSELS, ZAL- VEN.	—	147
PLEISTERS.	—	155
BESCHRYVING EN GEBRUIK VAN DEN VOCHT-MÊTER.	—	162

N I E U W E

A M S T E R D A M S C H E

A P O T H E E K.

OPGAAF DER GEWIGTEN.

Ten einde alle mislagen, die, door de verschillende soortlyke zwaarte der vloeibaare lichaamen, uit het onbepaald gebruik der maat en gewigten zouden kunnen ontstaan, voer te komen, hebben wy vastgesteld, dat alle geneesmiddelen, zo wel vaste als vloeibaare, gewogen moeten worden. Hiertoe maaken wy gebruik van geneeskundig gewigt, waarvan het pond slechts drie vierde van een gewoon pond

A

uit-

2 OPGAAF DER GEWIGTEN.

uitmaakt, en op de volgende wyze verdeeld wordt.

EEN POND houdt twaalf oncen,
ANDERHALF POND agttien oncen,
EEN HALF POND zes oncen.

EEN ONCE heeft agt drachmen,
ANDERHALF ONCE twaalf drachmen,
EEN HALF ONCE vier drachmen.

EEN DRACHME weegt drie scrupels,
ANDERHALF DRACHME vier en een half scrupel,
EEN HALF DRACHME anderhalf scrupel.

EEN SCRUPEL bestaat uit twintig greinen.

LYST

L Y S T

V A N

E N K E L V O U D I G E
G E N E E S M I D D E L E N .

A.

A.

A**bro**tanum.A**ver**uit, *de Bladen.*Ab**sin**thium vulgare.A**lfem**, *de Bladen en
bloeiende Toppen.*

Acacia Germanica.

Sleedoorn, *de Bloemen en
Vruchten*, wilde Prui-
men genaamd, *het Sap.*

Acetofa pratensis.

Veldzuuring, *de Wortel,
Bladen.*

Acetofella.

Klaverzuuring, *'t versche
Kruid.*

Acetum vini.

Wyn-azyn.

Acidum vitrioli, *vulgo*
oleum vitrioli.Vitriool-zuur, *gemeenlyk
Vitriool-olie.*

Aconitum.

Wolfswortel, *de Wortel,
't Kruid.*Acorus, Calamus aro-
maticus.Kalmus, *de Wortel.*

A 2

AE-

AErugo, viride aeris.	Spaansch groen, Koper- groen.
Agaricus albus.	Lorken-zwam.
Agaricus quernus prae- paratus.	Bereide Eiken-zwam.
Agrimonia.	Lever-kruid, 't <i>Kruid</i> .
Ageratum.	Kleine Balsame, 't <i>Kruid</i> .
Alcanna.	Blanket-wortel, <i>de Wortel</i> .
Alchemilla.	Onzer vrouwen mantel, 't <i>Kruid</i> .
Alkekengi.	Krieken van overzee, <i>de Beziën</i> .
Allium.	Look, <i>de Wortel</i> .
Aloë hepatica, et focolina.	Lever- en Socotrynsche Aloë, <i>een Gom Hars</i> .
Aloës lignum.	Aloë-hout.
Althaea.	Heemswortel, <i>de Wortel</i> , <i>Bladen</i> , <i>Bluemen</i> .
Alumen rupeum, five crudum.	Rots- of ruuwe Aluin.
Ambra grisea.	Ambergrysg.
Ammoniacum gummi.	Ammoniak-gom, <i>een Gom- Hars</i> .
Amygdalus amara et dulcis.	Bittere en zoete Amande- len, <i>de Pit</i> .
Amylum.	Styffel.

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 5

Anagallis.	Guichelheil, 't Kruid.
Anethum.	Dille, het Zaad.
Angelica.	Engelkruid, de Wortel, het Zaad.
Angustura cortex.	Angustura-Bast.
Anisum.	Anys, het Zaad.
Anisum stellatum.	Ster-Anys, het Zaad.
Antimonium.	Spiesglas.
Apium.	Selery, Eppe, de versche Wortel, het Zaad.
Arabicum gummi.	Arabische gom.
Argentum cupellatum et foliatum.	Kapel- en Bladzilver.
Argentum vivum, Mer- curius, Hydrargyrum.	Levende Kwik, Kwikzil- ver.
Aristolochia longa.	Lange Holwortel, de Wortel.
Aristolochia rotunda.	Ronde Holwortel, de Wortel.
Armoracia, Raphanus rusticanus.	Peper - wortel, Mirik- wortel, de Wortel.
Arnica.	Hongarisch Schorn-kruid, Val-kruid, de Wortel, Bladen, Bloemen.
Arsenicum.	Rattekruid.
Artemisia.	Byvoet, de Bladen, bloei- ende Toppen.

Arum.	Kalfsvoet, <i>de versche Wortel.</i>
Alfa foetida.	Duivelsdrek, <i>een Gom-Hars.</i>
Afarum.	Mans-ooren, <i>de Wortel, Bladen.</i>
Asparagus.	Aspergie, <i>de Wortel.</i>
Avena.	Haver, <i>het Zaad.</i>
Aurantium Curassavicum et Hispalense.	Curacoufche en Spaansche Oranje, <i>de Bladen, Bloemen, het Sap van de vrucht, de buitenste versche en gedroogde Schil.</i>
Auripigmentum.	Operment.
Aurum foliatum.	Blad-goud.
Axungia porci.	Varkens-reuzel.

B.

B.

Balaustiorum flores v. Granatum.	Bloemen van Granaten.
Balsamum Canadense.	Balsam van Canada.
Balsamum Copaïvae.	Balsam van Copaï.
Balsamum de Mecca.	Balsam van Mecca.
Balsamum Peruvianum nigrum.	Balsam van Peru.
Balsamum Tolutanum.	Balsam van Tolu.

Bar.

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 7

Bardana.	Kliswortel, <i>de Wortel.</i>
Basilicum.	Balfem-kruid, <i>'t Kruid.</i>
Becabungua.	Beekpungen, <i>'t verfche Kruid.</i>
Belladonna.	Dolmaakende Nachtfchaa- de, <i>de Wortel, Bladen.</i>
Benzoë.	Welriekende Afa, <i>een Hars.</i>
Berberis.	Berberiften, <i>de Beziën,</i> <i>geconfyfte Vrucht.</i>
Betonica.	Betonie, <i>'t Kruid, de</i> <i>Bloemen.</i>
Betula.	Berkenboom, <i>de fynfte</i> <i>Bladen.</i>
Bezoar orientalis.	Oosterfche Bezoar-fteen.
Biftorta.	Nater-wortel, <i>de Wortel.</i>
Bolus Armena.	Armenifche Aarde.
Borax.	Goudlym.
Boirago.	Bernagie, <i>'t Kruid, de</i> <i>Bloemen.</i>
Bugloffum.	Osfentong, <i>'t Kruid, de</i> <i>Boemen.</i>
Bovifta praeparata.	Bereide Bovift.
Brasfica rubra.	Roode Kool.
Bryonia.	Wilde Wyngaard, <i>de</i> <i>Wortel.</i>
Butyrum recens, infu- fum.	Verfche, ongezouten Bo- ter.

C.

C.

Cacao.	Kakauw, <i>de Noot.</i>
Cajeput.	Cajeput-olie, <i>een overgehaalde Olie.</i>
Calaminaris lapis.	Kalmint-Steen.
Calamintha.	Berg Calaminth, <i>'t Kruid.</i>
Calamus aromaticus v. Acorus,	Welriekende Lifch.
Calendula.	Goud-bloem, <i>de Bloemen.</i>
Calx viva.	Ongebluschte Kalk.
Campechense lignum.	Campeche-Hout.
Camphora.	Kamfer.
Cancrorum <i>chelae.</i>	Kreeften-Schaaren.
Cancrorum <i>lapides</i> <i>oculi dicti.</i>	Kreefts-Oogen.
Canella alba	Witte Kaneel, <i>de Bast.</i>
Cannabis.	Hennig, <i>'t Zaad.</i>
Cantharis.	Spaanfche Vlieg.
Capillus veneris.	Vrouwen' Haarkruid, <i>'t Kruid.</i>
Capparis.	Kapper-boom, <i>de Bast van den Wortel.</i>
Cardamomum minus.	Kleine Cardamon, <i>'t Zaad.</i>
Carduus benedictus.	Gezegende Distel, <i>'t Kruid, de Knoppen.</i>

Ca-

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 9

Carica.	Vygen, <i>de Vrucht.</i>
Carvi.	Karwy, <i>het Zaad.</i>
Caryophyllata.	Nagel-kruid, <i>de Wortel.</i>
Caryophyllus aromaticus.	Kruidnagelen, <i>de Vrucht, gedestilleerde Olie.</i>
Caryophyllus ruber, Tunica.	Roode Anjelier, <i>de Bloemen.</i>
Cascarilla.	Cascarille, <i>de Bast.</i>
Casia fistularis.	Pyp-Casia, <i>de Vrucht.</i>
Casia lignea.	Wilde Kaneel, <i>de Bast.</i>
Castoreum Siberinum.	Siberisch Bevergeil.
Catechu, vulgo terra Japonica.	Catchou.
Centaureum minus.	Duizend-gulden-kruid, <i>de Bloesem-toppen.</i>
Cepa.	Ajuin, <i>de Wortel.</i>
Cera alba et flava.	Witte en geele Wasch.
Cerefolium.	Kervel, <i>'t Kruid.</i>
Ceruffa.	Loodwit.
Chamaedrys.	Gamanderlyn, <i>'t Kruid, de Toppen.</i>
Chamaepitys.	Veld-Cypres, <i>'t Kruid, de Toppen.</i>
Chamaemelum Romanum.	Roomfche Kamille, <i>de Bloemen.</i>

Chamaemelum vulgare	Gemeene Kamille, 't Kruid, <i>de Blomen.</i>
Chelidonium majus.	Stinkende Gouwe, 't Kruid.
China, <i>radix.</i>	China-Wortel.
China China, cortex Peruvianus.	Kina, Peruviaanfche Koorts-bast, <i>de geele, roode en. Konings.</i>
Cicer rubrum.	Roode of Spaanfche erw- ten, <i>het Zaad.</i>
Cichorium.	Suikerei, <i>de Wortel, 't Kruid.</i>
Cicuta.	Dolle Kervel, <i>de Bladen, het Zaad.</i>
Cina.	Cina-Zaad.
Cinara.	Artichok, <i>de Bladen.</i>
Cineres clavellati.	Pot-asch.
Cinnabaris factitia.	Door kunst gemaakte Ver- miljoen.
Cinnamomum Zeilo- nenfe.	Ceilanfche Kaneel, <i>de Bast, gedestilleerde Olie.</i>
Citrus.	Citroen, <i>het Sap van de vrucht, en derzelver bui- tenfte Schil.</i>
Coccionella.	Conchenielje.
Cochlearia.	Lepelblad, 't <i>versche Kruid.</i>
Colchicum.	Tyloos, <i>de versche Wortel.</i>
Colocynthis.	Koloquint, <i>de Vrucht.</i>

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. II

Colomba, <i>radix</i> .	Colomba- <i>Wortel</i> .
Colophonium.	Gemeene Harst.
Colubrinum, <i>lignum</i> .	Slangen- <i>Hout</i> .
Consolida major, Sym- phytum.	Smeer-kruid, <i>de Wortel</i> .
Contrajerva.	Tegengif- <i>Wortel</i> .
Corallina, Mufcus ma- rinus.	Koraal- of Zee-mosch.
Corallium rubram.	Rood Koraal.
Coriandrum.	Koriander, <i>het Zaad</i> .
Cornu cervi.	Hertshoorn.
Cortex Winteranus.	Winteraansche bast.
Creta alba.	Wit Kryt.
Crocus.	Saffraan.
Cryftalli tartari, <i>qui,</i> <i>in pulverem reducti,</i> Cremor tartari, <i>di-</i> <i>cuntur.</i>	Kristallen van Wynsteen, <i>die, tot Poetier gebragt,</i> Room van Wynsteen <i>genoemd worden.</i>
Cubeba.	Staart-Peper, <i>de Vrucht</i> .
Cucumis.	Konkommer, <i>de versche</i> <i>Vrucht, het Zaad.</i>
Cucurbita.	Calabasfe, <i>het Zaad</i> .
Culilawan.	Kulilawan, <i>de Bast, ge-</i> <i>destilleerde Olie.</i>
Cuminum.	Komyn, <i>het Zaad</i> .
Cuprum.	Koper.

Cur-

Curcuma.	Geelzucht- <i>Wortel.</i>
Cuscuta.	Wrange, 't <i>Kruid en de Bloemen.</i>
Cyanus.	Koornbloem, <i>de Bloemen.</i>
Cyclamen.	Varkensbrood, <i>de Wortel.</i>
Cydonia mala.	Kwee-peer, <i>de Vrucht, het Zaad.</i>
Cynoglosfa.	Hondstong, <i>de Wortel, 't Kruid.</i>
Cynosbatos.	Hondsroos, <i>de Vrucht.</i>

D.

D.

Daucus creticus.	Vogelnest van Candie, <i>het Zaad.</i>
Daucus fylvestris.	Wilde Krooten, <i>het Zaad.</i>
Dictamnus.	Esfchen-kruid, <i>de Wortel.</i>
Digitalis.	Paarsch Vingerhoed-kruid, <i>'t Kruid.</i>
Dracunculus.	Dragon, <i>het versche Kruid.</i>
Dulcamara.	Bitterzoet, Elfrank, <i>de Stengels.</i>

E.

E.

Elemi.	Elemi, <i>een Hars.</i>
Enula, Helenium.	Aland-wortel, <i>de Wortel.</i>
	Eryn-

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 13

Eryngium. Veld-kruis-distel, Tui-
mel-distel, *de Wortel.*

Euphorbium. Wolfsmelk, *een Gom-Hars.*

F.

F.

Fel bovillum. Osfen-gal.

Ferrum, Chalybs, Yzer.
Mars.

Filix mas. Mannetjes-Varen, *de Wor-
tel.*

Flammula jovis Opstaande Klematis, *de
Bladen, Bloemen.*

Foeniculum dulce. Zoete Fenkel, *het Zaad.*

Foeniculum vulgare. Fenkel, *de Wortel, het
Zaad.*

Foenum Graecum. Grieksch hooi, *het Zaad.*

Fragaria. Aard-beziën, *de Vrucht,
Bladen.*

Fraxinus. Esfchen-boom, *de Bast.*

Fuligo splendens. Blinkend Roet.

Fumaria. Aardrok, Duive Kervel,
't versche Kruid.

G.

G.

Galanga minor. Kleine Galegaan, *de Wor-
tel.*

Gal-

Galbanum.	Moeder-hars , <i>een Gom-Hars.</i>
Gallae quercinae.	Galnooten.
Gambogia , Gummi guttae.	Gutte-Gom , <i>een Gom-Hars.</i>
Genista.	Brem , <i>de Toppen , het Zaad.</i>
Gentiana rubra.	Roode Gentiaan , <i>de Wortel.</i>
Geoffroea Surinamensis.	Surinaamsche Geoffroea-Bast.
Glycyrrhiza , Liquiritia.	Zoethout , <i>de Wortel , het verdikte Sap.</i>
Gramen.	Honds-Gras , Kweek , <i>de Wortel.</i>
Grana Paradisi.	Paradys - korrelen , <i>het Zaad.</i>
Granatum.	Granaat , <i>de Bast , Vrucht , Bloemen , Balaustia , genaamd.</i>
Gratiola.	Genade-kruid , <i>'t Kruid.</i>
Guajacum.	Pokhout , <i>'t Hout , de Bast , Gom-Hars.</i>

H.

H.

Haematites lapis.

Bloedsteen.

Hedera terrestris.

Aardveil , Hondsdraf , *'t Kruid.*

Hel-

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 15

Helleborus albus, Wit Nieskruid, *de Wortel.*
Veratrum.

Helleborus niger, Zwart Nieskruid, *de Wortel.*
Melampodium.

Helminthochortos, Worm-mosch, Korsikaan-
mufcus Corficanus. fche mosch.

Hippocastanum. Paarden Kastanje, wilde
Kastanje-boom, *de Bast.*

Hordeum. Gerst, *het geschilde en*
gepaereide Zaad.

Hydrolapathum. Water-Patick, *de Wortel.*

Hyofciamus. Zwart Bilfenkruid, *de*
Bladen, het Zaad.

Hypericum. St Jans-kruid, *de bloeien-*
de Toppen.

Hyffopus. Yzop, *het Kruid, de Knop-*
pen.

J.

J.

Jalappa. Nachtschoon, *de Wortel.*

Ichthyocolla. Huisenblas, Vischlym.

Imperatoria. Meester-wortel, *de Wortel.*

Ipecacuanha. Braakwortel.

Iris Florentina. Florentynfche Lisch, *de*
Wortel.

Iris nostras. Inlandfche Lisch, *de Wortel.*

Juniperus. Geneverboom, *het Haut,*
Beziën en Conserf.

Ker-

K.

K.

Kermes grana.

Scharlaken beziën.

Kino, Gummi rubrum
adstringens.Kino, roode famentrek-
kende Gom, *een Hars.*

L.

L.

Labdanum *feu* Lada-
num.Labdanum, *een Gom-Hars.*

Lac vaccinum.

Koei-melk.

Lacca.

Schel-lak, *een Gom-Hars.*Laparhum acutum,
Oxylepathum.Wilde Patick, *de Wortel.*

Lavendula.

Lavendel, *de bloeiende Tros-
sen, de Bloemen.*

Laurus.

Laurier-boom, *de Bladen,
Beziën, uitgeperste Olie.*

Levisticum.

Lavas, *de Wortel, 't Kruid,
Zaad.*

Lilium album.

Witte Lelie, *de Wortel,
versche Bloembladen.*

Lilium convallium.

Lelie der dalen, *de Bloe-
men.*

Linum.

Vlas, *het Zaad, Meel, de
uitgeperste Olie, Lyn-
Olie, genaamd.*

Li-

Liquiritiae fucus v. Drop.
Glycyrrhiza.

Lithargyrus. Goud-glit.
Lobelia radix. Lobelia-wortel.
Lopeziana radix. Lopez-wortel.
Lycopodium. Wolfsklauw.

M.

M.

Macis v. Moschata nux. Foelie.
Majorana. Majolyn, 't Kruid.
Malva. Kaasjeskruid, 't Kruid, de
Bloemen, het Zaad.
Manna. Manna, een verdikt Sap,
uit den boom vloeiende.
Marrubium album. Malrove, witte Andoorn,
't Kruid.
Marum Syriacum. Syrische Thym, 't Kruid.
Maffiche. Mastik, de Hars, 't Hout,
Lentiscinum genaamd.
Matricaria. Moederkruid, 't Kruid,
de Bloemen.
Mechoacanna. Witte Jalappe, de Wortel.
Mel. Honig.
Melilotus. Melote, 't Kruid, de Bloemen.
Melissa. Citroen-kruid, 't Kruid.
B Men,

Mentha crispa.	Kruis-Munt, 't <i>Kruid</i> .
Mentha piperitis.	Peper-Munt, 't <i>Kruid</i> .
Mercurialis.	Bingel-kruid, 't <i>Kruid</i> .
Mespilus.	Mispel, <i>de onrype Vrucht</i> .
Mezereum, Garou.	Peper-boompje, <i>de Bast</i> , <i>bekend onder den naam</i> <i>van Garou</i> .
Millefolium.	Duizendblad, <i>de Bladen</i> , <i>bloeiende Toppen</i> .
Millepedae.	Pisfebedden.
Minium.	Menie.
Morus.	Moerbeziën, <i>de Vrucht</i> .
Mofchata nux.	Muskaat-noot, <i>derzelyer</i> <i>bekleedzel de Foelie, de</i> <i>uitgeperste en gedestil-</i> <i>leerde Olie van de Mus-</i> <i>kaat-noot, en de gede-</i> <i>stilleerde Olie van de</i> <i>Foelie</i> .
Mofchus.	Muskus.
Mufcus islandicus.	Yslandsche mosch.
Mufcus quercinus.	Eiken mosch.
Myrrha.	Myrrhe, <i>een Gom-Hars</i> .
Myrtillus.	Blauwe beziën, <i>de Beziën</i> .
Myrtus.	Myrteboom, <i>de Beziën</i> <i>Bladen</i> .
Myrtus brabantica.	Gagel, <i>de Bladen</i> .

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 19

N.

N.

Nasturtium aquaticum.	Water-Kers, 't verschê Kruid.
Nepeta.	Kattekruid, 't Kruid.
Nicotiana.	Tabak, de Bladen.
Nihil album v. Pemp- pholyx.	Wit-nict.
Nitrum.	Salpeter.
Nux vomica.	Braak-noot.

O.

O.

Oleum vitrioli.	Vitriool-olie.
Olibanum.	Wyrook, een Gom-Hars.
Oliva.	Olyf, de Vrucht, uitge- persse Olie.
Ononis.	Stal-kruid, de Wortel, 't Kruid.
Opium.	Heul-sap, een verdikt Sap.
Opoponax.	Opoponax, een Gom-Hars.
Origanum.	Gemeene Orego, 't Kruid, de Bloemen.
Origanum creticum.	Orego van Creta, 't Kruid.
Oryza.	Ryst, het geschildte Zaad.
Ostrearum testae.	Oester-schelpen.
Ovum gallinaceum.	Hoender-ei.

B 2

pa:

P.

P.

Paeonia.	Pioen, <i>de Wortel, Bladen, het Zaad.</i>
Palma.	Palm-olie, <i>een uitgeperste Olie.</i>
Papaver album.	Maankop, Slaapbollen, witte Heul, <i>de Bollen, het Zaad.</i>
Papaver erraticum, Rhoeas.	Klap-roozen, <i>de Bloembladen.</i>
Pareira brava.	Parera-Wortel.
Parietaria.	Glas-kruid, <i>'t Kruid.</i>
Passulae majores.	Rozynen.
Passulae minores.	Korenten.
Pechurim.	Pechurim, <i>de Boonen.</i>
Pentaphyllum.	Vyfvinger-kruid, <i>de Wortel.</i>
Petroleum Barbadesse.	Steen-olie.
Petrofelinum.	Peterfelie, <i>de Wortel, 't Kruid, Zaad.</i>
Pimenta, Piper Ja- maïcense.	Jamaïkaansche Peper, <i>de Vrucht.</i>
Pimpinella alba.	Pimpernel, <i>de Wortel, 't Kruid.</i>
Piper album et nigrum.	Witte en zwarte Peper, <i>de Vrucht.</i>

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 21

Piper longum.	Lange Peper, <i>de Vrucht.</i>
Pix liquida.	Teer.
Pix solida, <i>dicta navalis.</i>	Harde Pik, <i>gemeenlyk Scheepspik.</i>
Plantago.	Weegbreede, <i>de Wortel, versche Bladen.</i>
Plumbum, Saturnus.	Lood.
Polygala amara.	Bittere Kruis-bloem, <i>de Wortel.</i>
Polygala vulgaris.	Gemeene Kruis-bloem, <i>de Wortel, 't Kruid.</i>
Polypodium.	Boom-varen, <i>de Wortel.</i>
Poma acida.	Zuure appelen.
Populus.	Populier-boom, <i>de Knoppen.</i>
Portulaca.	Porcelyn, <i>'t versche Kruid.</i>
Primula veris.	Sleutel-bloem, <i>'t Kruid, de Bloemen.</i>
Pruna gallica.	Fransche pruimen.
Psyllium.	Vloo-kruid, <i>het Zaad.</i>
Pulegium.	Polei, <i>'t Kruid, de Bloemen.</i>
Pulmonaria.	Longen-kruid, <i>'t Fruid.</i>
Pulsatilla nigricans.	Veldsche Keuken-Schelle, <i>'t Kruid met de Bloemen.</i>
Pyrethrum.	Vuur-kruid, <i>de Wortel.</i>

Q.

Q.

Quassia.

Quassie-hout, 't Hout, de Bast.

Quercus.

Eiken-boom, de Bast.

R.

R.

Rapa.

Raap, het Zaad en uitgerpste Olie.

Raphanus niger.

Ramenas, de versche Wortel.

Refina alba et flava,
feu citrina.

Witte en gele Harst.

Rhabarbarum, Rheum

Rhabarber, de Wortel.

Rhamnus catharticus,
Spina cervina.

Rhinbeziën-doom, de Beziën.

Rhodium lignum.

Roozen-Hout

Ribes rubrum.

Roode aalbeziën, de versche Beziën.

Ribes nigrum.

Zwarte aalbeziën, de versche Beziën, Stengels.

Ricinus.

Wonderboom, Kruisboom, het Zaad.

Rosa pallida.

Bleeke roozen, de Bloembladen.

Rosa rubra.

Roode roozen, de Bloembladen.

Ros-

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 23

Rosmarinus.	Rosmaryn , <i>de Bladen Bloemen</i> , Anthos <i>ge-naamd.</i>
Rubia tinctorum.	Krap , <i>de Wortel.</i>
Rubus idaeus.	Braamboizen , <i>de Beziën.</i>
Ruta.	Wynruit , <i>'t Kruid.</i>
S.	S.
Sabadilla.	Luis-zaad.
Sabina.	Zevenboom , <i>de Bladen.</i>
Saccharum rubrum , album , canthum.	Bruine , witte en kandy-Suiker.
Saccharum lactis.	Melk-suiker.
Sagapenum.	Sagapenum , <i>een Gom-Hars.</i>
Sal Acetofellae.	Zuuring-zout.
Sal Anglicus amarus catharticus.	Engelsch bitter buikzuiverend zout.
Sal ammoniacus.	Ammoniak-zout.
Sal gemmae.	Delf-zout.
Sal marinus.	Zee-zout.
Salab.	Salep , <i>de Wortel.</i>
Salicornia.	Kraal - kruid , <i>'t versche Kruid.</i>
Salix alba.	Witte Wilg , <i>de Bast der Takjes.</i>

Salvia.	Salie, <i>de Bladen.</i>
Sambucus.	Vlier, <i>de tweede Bast, Bloemen, Beziën.</i>
Sandaraca.	Sandrak, <i>een Hars.</i>
Sanguis draconis.	Draaken-bloed, <i>een Gom-Hars.</i>
Santalum citrinum.	Geel Sandel-Hout.
Santalum rubrum.	Rood Sandel-Hout.
Santonicum.	Zever-Zaad.
Sapo albus Hispanus et Venetus.	Spaanfche en Venetiaanfche zeep.
Saponaria.	Zee-kruid, <i>de Wortel, 't Kruid.</i>
Sarcocolla.	Vleesch-lym, <i>een Gom-Hars.</i>
Sarsaparilla.	Salze, lange Pok-wortel, <i>de Wortel.</i>
Sassafras.	Zweet-hout, <i>'t Hout en deszelfs Bast.</i>
Satureja.	Boonkruid, <i>'t Kruid.</i>
Scabiosa.	Schurft-kruid, <i>'t Kruid.</i>
Scammonium.	Scammonium, <i>een Gom-Hars.</i>
Scilla.	Zee-Ajuin, <i>de Wortel.</i>
Scordium.	Water-look, <i>'t Kruid.</i>
Scorfonera.	Scorfoneer, <i>de Wortel.</i>

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 25

Sedum acre, Illecebra.	Muur-Peper, Bergknop, <i>'t versche Kruid.</i>
Sempervivum majus.	Groote Huis - look, <i>de versche Bladen.</i>
Senega.	Sénega, <i>de Wortel.</i>
Senna.	Senne, <i>de Bladen.</i>
Serpentaria Virginiana.	Virginisch slangen-kruid, <i>de Wortel.</i>
Serpyllum.	Wilde Thym, <i>de bloeiende Toppen.</i>
Sevum bovillum.	Osfen-vet.
Sevum hircinum et ovillum.	Bokken-talk en Schaapen-ongel.
Simaruba.	Roodeloop- <i>Bast.</i>
Sinapi.	Mostaard-kruid, <i>het Zaad.</i>
Sium.	Sium, <i>'t Kruid.</i>
Smalthumb.	Blauwfel.
Soda.	Delftstofyk Loog-zout.
Solidago Saracenic.	Heidens Wond-kruid, <i>'t Kruid.</i>
Sperma ceti.	Walfschot.
Spica Celtica.	Spica, <i>de Wortel.</i>
Spigelia.	Wormdoodend kruid, <i>de Wortel, 't Kruid.</i>
Spiritus fumenti.	Koorn-Brandewyn, Mout-wyn.

- Spiritus juniperi. Genever.
- Spiritus vini tenuior. Gemeene Brandewyn ,
waarvan de foortlyke
zwaarte gemeenlyk ſtaat
tot die van overgehaald
Water, als 931 of 936
tot 1000.
- Spiritus vini fortior. Brandewyn, te koop onder
den naam van *Voorloop
drie quart*, waarvan de
foortlyke zwaarte ge-
meenlyk ſtaat tot die
van overgehaald Water,
als 907 of 911 tot 1000.
- Spiritus vini rectifica- Overgehaalde Brandewyn,
tus. waarvan de foortlyke
zwaarte tot die van over-
gehaald Water moet zyn,
als 884 tot 1000.
- Spiritus vini rectifica- Zuivere overgehaalde Bran-
tissimus. dewyn , waarvan de
foortlyke zwaarte tot
die van overgehaald Wa-
ter moet zyn , als 835
tot 1000.
- Spongia. Spons.
- Stannum Anglicum. Engelsch tin.
- Staphisagria. Luis-kruid, *het Zaad*.
- Stoechas. Stoechas, *de Bloemen*.
- Stramonium. Doorn-appel, *'t Kruid*.

ENKELVOUD. GENEESMIDDELEN. 27

Styrax.	Storax, <i>een Hars in korrels.</i>
Styrax liquida.	Vloeiende Storax, <i>een Hars.</i>
Succinum album et rubrum.	Witte en roode Barnsteen.
Sulphur ejusque flores.	Zwavel en de Bloem.

T.

T.

Tacamahaca.	Takamak, <i>een Hars.</i>
Tamarindus.	Tamarinde, <i>de Vrucht.</i>
Tamariscus.	Tamaris-boom, <i>de Bast.</i>
Tanacetum.	Boeren Worm-kruid, <i>'t Kruid, de Knoppen, het Zaad.</i>
Taraxacum.	Paardenbloemen, <i>'t Kruid, de Wortel.</i>
Tartarus albus et ruber.	Witte en roode Wynsteen.
Terebinthina larigena.	Venetiaansche Terpentyn, <i>de Hars, overgehaalde Olie.</i>
Thymus.	Thym, <i>'t Kruid.</i>
Thus.	Gemeene Wyrook, <i>een Hars.</i>
Tilia.	Lindeboom, <i>de Bloemen.</i>
Tormentilla.	Zevenblad, <i>de Wortel.</i>

Tra-

Tragacantha.	Dragan, <i>een Gom.</i>
Trifolium aquaticum, five fibrinum.	Water-Drieblad, 't Kruid.
Triticum.	Tarwe, 't Meel.
Turpethum.	Turbith-Wortel.
Tusfilago.	Hoefblad, <i>de Bladen.</i>
Tutia.	Oogniet.

V.

V.

Valeriana fylvestris.	Wilde Valeriane, <i>de Wortel.</i>
Verbascum.	Wollekruid, <i>de Bladen, Bloemen.</i>
Veronica.	Eerenprys. 't Kruid.
Vincetoxicum.	Zwaluw-kruid, <i>de Wortel.</i>
Vina varia.	Verfcheide foorten van Wynen.
Viola.	Blauwe Violen, <i>de Bloemen.</i>
Viola tricolor.	Drieverwige Viool, 't Kruid.
Vipera.	Vipers, Adders.
Viscum quercinum.	Marentakken, 't Hout.
Vitriolum album.	Witte of Spiauter-Vitriool.
Vitriolum coeruleum.	Blauwe of Koper-Vitriool.
Vitriolum viride.	Groene of Yzer-Vitriool.

U.

U.

Ulmus.

Olm of Ypen-boom, *de onderſte Baſt.*

Urtica.

Brand-netelen, *'t verſche Kruid.*

Uva urſi.

Beeren-beziën, *de Bladen.*

Z.

Z.

Zedoaria.

Zedoar-Wortel.

Zincum.

Spiauter.

Zingiber.

Gember, *de Wortel, geconſyde Gember, en Si-roop.*

EENVOUDIGE BEREIDINGEN

VAN SOMMIGE

GENEESMIDDELEN.

BEREIDING VAN VET, VARKENS REUZEL, SCHAAPEN-ONGEL EN DERGELYKEN.

Na dezelve van alle vellerjes, vaten en vezelen gezuiverd te hebben, moet men ze zoo lang met water afwaschen, tot dat dit niet meer bloedrig is; vervolgens finelten, doorzygen, en voor de lucht bewaaren.

BEREIDING VAN SPAANSCH GROEN.

Wryf het Spaansch Groen in een' steenen mortier tot een zeer fyn poeier, en zift het door eene zeer fyne zeef.

Op dezelfde wyze worden bereid

ARMENISCHE AARDE,
KREEFTEN SCHAAREN,

KORAAL,

WIT KRYT,

KREEFTS OOGEN,

BLOEDSTEEN,

OESTER SCHELLEN, die hol en wel
schoon gemaakt zyn; en dergelyken.

GL.

GEBRANDE ALUIN.

Brand den Aluin zoo lang in een aarden pot, tot dat dezelve niet meer opzwelle.

GEBRANDE HARTSHOORN.

Houd de stukken Hartshoorn in de gloeiende koolen, tot dat ze geheel wit zyn, en men van binnen geen zwart meer ontdekt; wryf ze daarna tot een allerfynst poeier, en zift ze door.

VERDIKTE OSSEN-GAL.

Laat de versche Ossen-Gal op een maatig vuur uitdampen tot de dikte van een extrakt.

ZUIVERING VAN DE GOM-AMMONIAK EN ANDERE GOM-HARSSSEN.

Kook de Gom na ze tot een grof poeier gestampt te hebben, met even veel zuiver water zagtjens in een aarden verglaasden pot. Wring dezelve, week geworden zynde, door een linnen doek, en damp ze door eene maatige warmte tot de voorige dikte uit.

POEL.

32 EENVOUDIGE BEREIDINGEN

POEIER VAN ARABISCHE GOM, DRAGAN, MYRRHE, EN DERGELYKEN.

Na de Gommen een weinig gedroogd te hebben, moet men ze tot poeiër stampen, het geen 't best in den winter geschieden kan.

HET DROOGEN VAN KRUIDEN EN BLOEMEN.

Droog de versche Kruiden en Bloemen door eene matige ovenwarmte, telkens in die hoeveelheid, dat dit zeer schieyk geschieden kan.

BEREIDING VAN DEN KALAMINT-STEEN.

Wryf den Kalamint-Steen, nadat hy driemaal gloeiend gemaakt, en telkens in het water uitgebluscht is, op een marmeren steen tot een alerfynst poeiër, en laat dit door eene zeer fyne zeef loopen.

Op dezelfde wyze wordt bereid
OOGNIET.

AFSCHUIMING VAN HONIG.

Kook den Honig op een zacht vuur, met een weinig water, neem het schuim af, en laat denzelfen door een wollen lap loopen.

BE-

BEREIDING DER PISSEBEDDEN:

Doe de levende Pissebedden in een groven hennip-zak, hang dien in een gesloten vat, boven warmen brandewyn, totdat ze van den waassem sterven, en wryfbaar worden.

GEZUIVERD HEULSAP.

Ontbind het Heulsap in een ruim glas, door het bydoen van driemaal zo veel water, op een zagt vuur, tot de dikte van bry; die, door een linnen lap gewrongen, op een zeer maatig vuur tot de voorige dikte moet worden uitgewaasfemd.

BEREIDING DER MERGEN.

Kook de vruchten, die een Merg in zich bevatten, het zy ze onryp, of ryp en droog zyn, met een weinig water, om ze week te maaken. Haal 'er dan het merg uit, wryf het door eene haren zeef, en kook het op een zagt vuur in eene aarden pan tot de dikte van honig, telkens wel omroerende, om het aanbranden te beletten; doch het Merg van rype en verſche vruchten moet zonder voorafgaande kooking door de zeef gewreven worden.

De Tamarinden worden, door middel van een houten ſtamper in een ſteenen mortier, met heet

34 EENVOUDIGE BEREIDINGEN ENZ.

water allengs tot een bry gebragt, die, van de kernen gezuiverd, door een zeef wordr gewreven, totdat al het merg 'er uitgehaald is; en op dezelfde wyze vervaardigt men het *Cassia-Merg* uit de gekneusde pypen.

BEREIDING VAN HET SCAMMONIUM.

Wryf het *Scammonium* tot poeier, met 'er nu en dan een zoeten amandel, of een weinig amandel-olie by te doen, en laat het dan door eene hairen zeef loopen.

GEDROOGDE ZEE-AJUIN.

Sny den Zee-Ajuin, van den buitensten bast gezuiverd, in schyfjes, en droog ze by eene zachte warmte. Goed gedroogd zynde, moet hy, wryfbaar geworden, zyne bitterheid en scherpte behouden hebben.

BEREIDEN SPONS.

Doop fyne gedroogde Spons, en van alle vreemde lichaamen wel gezuiverd, in gefmolten geel wasch, en pers dan de Spons sterk uit.

BEREIDING VAN BARNSTEEN.

Stamp dei Barnsteen met een weinig water tot een allerfynst poeier, en laat dit door eene zeef fyne zeef gaan.

AF-

AFKOOKSELS EN WATERIGE AFTREKSELS.

GERST-WATER.

Neem geparelde Gerst, twee oncen,
Zuiver water, zes pond.

Verkook het tot de helft, en giet het door.

AFKOOKSEL VAN KINA.

Neem Kina, anderhalf once,
Zuiver water, vyf pond.

Verkook het in eene togedekte pot, op een zagt vuur, tot twee en een half pond; zyg dit afkookfel nog warm door, en bewaar het. Doe by het overblyffel

Zuiver water, twee en een half pond.

Verkook dit wederom tot de helft, zyg het nog warm door, en waasfem de beide afkookfels, onder een gemengd, tot een pond uit.

Dit afkookfel dient ook ter bereiding van de Sirop en het Extrakt.

VERZACHTEND EN WIND-BREEKEND
AFKOOKSEL VOOR KLISTEEREN.

Neem Heemswortel, een once,
Bloemen van Melote,
gemeene Kamille, van beiden
zes drachmen,
Zuiver water, twee pond.

Kook den wortel in 't water tot op de helft;
doe 'er dan de bloemen by, laat het een kwartier
uurs trekken, en zyg het door.

WATERIG AFTREKSEL VAN BRAAK-
WORTEL.

Neem gestampten Braakwortel, anderhalf drachme,
Gedroogde Oranje Schillen, twee drachmen,
Room van Wynsteen, anderhalf drachme,
Zuiver water, vier oncen,
Honig-azyn van Zee-ajuin, een half once.

Kook den room van wynsteen in 't water, tot
dat hy gesmolten is, giet het heete vocht op den
wortel en de schillen, en laat dit één uur trekken;
zyg dan het vocht, nadat het koud geworden is,
door, en meng 'er den honig-azyn by.

WATERIG AFTREKSEL VAN RHAB-
BARBER.

Neem fyn gefneden Rhabarber, een once,
Kookend zuiver water, zes oncen,
Kaneel-water, vier oncen.

Loogzout van Wynsteen, twee drachmen.

Laat de rhabarber in het water zes uren lang
warm trekken, en zyg het door; meng 'er ver-
volgens het kaneel-water en zout onder.

AANMERKING. Deze afkookfels en aftreksels moet
men telkens, wanneer ze voorge-
schreven worden, bereiden.

GETROKKE AZYNEN.

BEDERF-WEERENDE AZYN.

Neem gedroogde Kruis-Munt,
 Rosmaryn,
 Wynruit,
 Salie, van elks twee oncen,
 Lavendel bloemen, drie oncen,
 Gestampten Engelwortel,
 Meesterwortel, van beiden anderhalf once,
 Wynazyn, zeven pond.

Laat het zes dagen in eene gesloten glazen kolf trekken, en schud het dikwils om; wring het dan door, en bewaar den azyn in gesloten fleschen.

AZYN VAN TYLOOSEN.

Neem gesneden bollen van Tyloofen, een once,
 Wynazyn, een pond.

Laat het twee dagen in een flesch trekken, schud het intusschen dikwils om; wring dan het vocht voorzichtig door, en bewaar het in een gesloten flesch, nadat het bezonken en helder geworden is.

WYN-

WYNRUIT-AZYN.

Neem matig gedroogde Wynruit, een half pond,
Wynazyn, vier pond.

Laat het vier dagen in een glas trekken; wring het vocht door, en bewaar het in een gesloten flesch.

Op dezelfde wyze bereidt men

VLIER-AZYN, uit de Vlier-bloemen.

ZEE-AJUIN-AZYN.

Neem versche matig gedroogde bollen Zee-ajuin,
een half pond,

Wynazyn, vier pond.

Laat het vierentwintig uren met ecne matige warmte in een glas trekken; zyg dan het vocht, uitgewrongen zynde, door, en laat het staan om te bezinken; giet het vervolgens af, en bewaar het in een gesloten flesch.

AANMERKING. Om deze azynen langer te kunnen bewaaren, kan men 'er een twaalfde gedeelte voorloop drie quart by doen.

ELIXERS, AFTREKSELS MET WYN, TINKTUUREN.

ZUUR ELIXER VAN HALLER.

Neem Vitriool-olie,
Zuiveren overgehaalden Brandewyn, van
ieder even veel.

Droppel de vitriool-olie langzaam in een glas
in den wyngest, om ze te vermengen, en laat
het mengsel drie dagen in eene gefloten flesch staan.

SAAMGESTELD ELIXER VAN ALOË.

Neem gewreven Myrrhe,
Aloë van Socotrina,
Saffraan, van eik een once,
Overgehaalden Brandewyn, dertig oncen.

Trek de Myrrhe vier dagen in den brandewyn;
doe 'er dan de Aloë en Saffraan by, trek het nog-
maals twee dagen, en zyg het door.

SAAMGESTELD ELIXER VAN SENNE- BLADEN.

Neem gezuiverde Sennebladen, twee oncen,
Rozyen, zonder pitten, een half pond,
Gefinceden Alantswortel,

Ge:

ELIXERS, AFTREKSELS ENZ. 41

Geftoten Koriander - zaad,
Anys - zaad, van elks een once,
Gemeenen Brandewyn, drie pond.

Laat het agt dagen, nu en dan omfchudden
de, trekken, en zyg het door.

WOND-ELIXER OF BALSEM.

Neem Benzoë, drie oncen,
Peruviaanfchen Balfem, twee oncen,
Lever-Aloë, één half once,
Overgehaalden Brandewyn, twee pond.
Laat het tien dagen trekken, en zyg het door.

MAAG-ELIXER VAN HOFFMANN.

Neem verfche Oranje-fchillen, anderhalf once,
Extrakt van gezegende Distel,
Duizend-gulden kruid,
Gentiaan-wortel,
Cascarille,
Gommig extrakt van Myrrhe, van ieder
twee drachmen,
Spaanfchen Wyn, twee pond.

Laat de fchillen twee dagen met den wyn trek-
ken, en wring het door; doe 'er dan de ekstrak-
ten by, om ze 'er in te doen fmelten.

ZUUR VITRIOOL-ELIXER.

Neem zuiveren overgehaalden Brandewyn, twee pond.

Vitriool-olie, een half pond,

Kaneel, anderhalf once,

Gember, een once.

Meng de vitriool-olie langzaam met den wyngeest, laat ze drie dagen met eene zeer matige warmte in een gefloten glas trekken; doe 'er dan de fyn gestoten speceryen by, en laat het op dezelfde wyze nogmaals zes dagen trekken; zyg het vervolgens door papier op een glazen trechter door.

ZOET VITRIOOL-ELIXER.

Neem Kaneel, drie drachmen,

Kleine Kardamom, zonder zaad-huisjes,
een half once,

Engelwortel, anderhalf drachme,

Lange Peper, een drachme,

Vitriool-Aether, vyf oncen,

Zuiveren overgehaalden Brandewyn, tien oncen.

Na de Aether langzaam met den wyngest gemengd te hebben, doe men de overige innengfels fyn gestoten 'er in; laat ze zeven dagen in een digt glas trekken, en zyg het vocht door papier.

BIT-

BITTERE WYN.

Neem Gentiaan-wortel, een half once,
 Kina, een once,
 Gedroogde Oranje-schillen, twee drachmen,
 Witte Kaneel, een drachme,
 Brandewyn drie quart, vier oncen,
 Witten Franschen Wyn, twee en een half
 pond.

Na dit alles fyn gesneden en gestoten te hebben, trek men het eerst met brandewyn, doe 'er na verloop van vier en twintig uren den wyn by; laat het dan drie dagen staan, en zyg het door.

WYN OF TINKTUUR VAN BRAAK-
WORTEL.

Neem gestampten Braakwortel, een once,
 Witten Franschen Wyn, vyftien oncen.
 Laat het drie dagen trekken, en zyg het door
 papier.

RHABARBER - WYN.

Neem fyn gesneden Rhabarber, twee oncen,
 Gestampte witte Kaneel, een drachme,
 Gemeenen Brandewyn, twee oncen,
 Witten Franschen Wyn, vyftien oncen.
 Trek het zeven dagen, en zyg het door.

WYN

44 ELIXERS, AFTREKSELS MET WYN;

WYN VAN ZEE-AJUIN.

Neem verschen en een weinig gedroogden Zee-
Ajuin, een half once,
Gestoten Gember, een drachme,
Gemeen Brandewyn, twee oncen,
Witten Franschen Wyn, twee pond.
Trek het drie-dagen, en zyg het door.

VLOEIBAAR HEULSAP VAN SYDENHAM.

Neem ruw Heulsap, uit het zuiverste gedeelte
genomen, twee oncen,
Saffraan, een once,
Kaneel,
Kruidnagelen, van elk een drachme,
Spaanschen Wyn, een pond.
Trek het vier dagen, en wring het door.

ALSEM-TINKTUUR.

Neem gedroogde bloeiende Alsem-knoppen, zo
veel gy verkiest,
Voorloop drie quart, zesmaal zo veel.
Trek het zes dagen, zyg het eerst door linnen,
en dan door papier.
Op dezelfde wyze worden gemaakt

TINKTUUR VAN CATCHOU,

ORANJE-SCHILLEN,
QUASSIE-HOUT,

TINK-

TINKTUUR VAN TEGENGIFT-,
 GALANGA-,
 GENTIAAN-,
 ALANTS-,
 VALERIAAN-WORTEL.

ALOË-TINKTUUR.

Neem fyn gewreven Aloë van Socotrina, zo
 veel gy verkiest,

Voorloop drie quart, agtmaal zo veel.

Trek het agt dagen; zyg het eerst door lin-
 nen, en daarna door papier.

Op dezelfde wyze worden bereid

TINKTUUR VAN CONCHENIELJE,
 ANGUSTURA-BAST,
 WITTE KANEEL,
 CASCARILLE,
 HOUTIGE CASSIA, koud
 getrokken,
 KANEEL, koud getrokken,
 GEOFFROEA-BAST,
 ROODE en GEELE KINA,
 ZWARTEN NIES-WORTEL,
 RHABARBER, koud ge-
 trokken,
 SLAGEN-WORTEL,
 ZEDOAR-WORTEL,
 KARDAMOM, zonder zaad-
 huisjes.

TINK-

46 ELIXERS, AFTREKSELS MET WYN,

TINKTUUR VAN DUIVELS-DREK.

Neem Duivels-drek, zo veel gy verkiest,
Overgehaalden Brandewyn, agtmaal zo
veel.

Trek het agt dagen; zyg het dan door lin-
nen, en daarna door papier.

Op dezelfde wyze worden bereid

TINKTUUR VAN SPAANSCH E VLI EGEN,
BEVERGEIL,
GOM-LAK,
MASTIK,
MYRRHE.

TINKTUUR VAN BALSEM VAN TOLU.

Neem Balfem van Tolu, anderhalf once,
Overgehaalden Brandewyn, zestien oncen.

Trek het, totdat de balfem ontbonden is,
en zyg het door.

Op dezelfde wyze wordt bereid

TINKTUUR VAN BENZOË.

SAFFRAAN-TINKTUUR.

Neem Saffraan, een once,
Voorloop drie quart, vyftien oncen.

Trek het agt dagen, en zyg het door papier.

VLUCH-

VLUCHTIGE POKHARS-TINKTUUR.

Neem Gom van Pokhout, vier oncen,
 Gcestryk Ammoniak-loogzout, anderhalf
 pond.

Trek het zes dagen met eene maatige warmte in
 een gefloten glas, en zyg het door papier.

SAAMGESTELDE BEVERGEIL-TINK-
TUUR.

Neem Gedroogde Peper-munt,
 Polei,
 Wynruit, van ieder een once,
 Zevenboom, een half once,
 Oranje-schillen, twee oncen,
 Myrrhe,
 Bevergeil, van beiden drie drachmen,
 Saffraan, een drachme,
 Voorloop drie quart, drie pond.

Trek de kruiden en schillen in den wyngèest
 zes dagen, en wring het door; doe 'er vervol-
 gens de Myrrhe, Bevergeil en Saffraan by, en
 na agt dagen gestaan te hebben, zyg het we-
 derom door.

SAAM-

SAAMGESTELDE OF VERSTERKENDE
JALAPPE - TINKTUUR.

Neem fyn gefloten Jalappe - wortel, drie oncen,
Citroen - schillen, een once,
Gestampte Kaneel, een half once,
Anys - zaad, twee drachmen,
Overgehaalden Brandewyn, zestien oncen.
Trek het agt dagen, en zyg het door papier.

WYN-TINKTUUR VAN HEULSAP.

Neem gezuiverd Heulsap, twee oncen,
Spaanschen Wyn, zestien oncen,
Voorloop drie quart, vier oncen.
Trek het twee dagen, en zyg het door. Een
half scrupel van deze tinktuur bevat een grein
Heulsap.

TINKTUUR VAN BARNSTEEN.

Neem witten gestampten Barnsteen, twee oncen,
Zuiveren overgehaalden Brandewyn, zes-
tien oncen.
Trek het agt dagen zeer warm, en zyg het
vervolgens door papier.

OLIËN, DOOR UITPERSING OF KOKING, BEREID.

OLIE VAN ZOETE AMANDELEN.

Neem zoete versche Amandelen, zo veel gy wilt.

Na ze in een steenen mortier, door middel van een houten stamper, tot een deeg gekneusd te hebben, doe ze in een stuk kancfas, en druk de olie in een koele pers uit.

Op dezelfde wyze perst men ook de

OLIE VAN DEN WONDERBOOM, uit het
zaad, dat nauwkeurig van den bast be-
vryd en niet garstig zyn moet.

DE LAURIER-, MUSKAAT-, OLYF- en PALM-
OLIE worden reeds uitgeperst van elders aan-
gebracht. Tot het uitwendig gebruik is de LYN-
OLIE, die men koopt, voldoende; doch als ze
zeer versch tot inwendig gebruik wordt voorge-
schreven, moet ze uit het lynzaad, even als
de amandel-olie, geperst worden.

OLIE OF BOTER VAN KAKOUW.

Neem Kakouw-boonen, door eene zachte roosting van de schil gezuiverd, zo veel gy wilt,

Zuiver water, agtmaal zo veel.

Maal de boonen in een koffi-molen tot poeier, kook dit in water, totdat de olie, door de hette gesmolten, op deszelfs oppervlakte dryve; neem dan, nadat het water koud geworden is, de gestolde olie 'er af, en herhaal dit, zo lang men olie verkrygt. Zyg de gesmolten olie door een linnen doek, en zuiver ze, door het herhaald opgieten van heet water, van alle vreemde lichaamen, ten einde de olie, wanneer alles is koud geworden, zo hard als ongel, en te gelyk zuiver en wit zy.

S L Y M E N.

SLYM VAN ARABISCHE GOM.

Neem fyn gewreven Arabifche Gom,

Zuiver heet water, gelyke deelen.

Ontbind de gom, al wryvende, totdat het een flym worde.

SLYM VAN GOM-DRAGAN.

Neem fyn gewreven Gom-Dragan, een deel,

Zuiver heet water, zestien deelen.

Doe 'er al het water op eenmaal by, wryf hefterk, tot de gom zich in flym ontbinde.

SLYM VAN KWEE-PITTEN.

Neem Kwec-pitten, een drachme,

Zuiver water, anderhalf once.

Laat het zagt opkookken; en zyg het vervolgens door een linnen doek.

AANMERKING. Deze flymen kan men, door 'er meer of min water by te doen, tot verschillende einden danner of dikker maaken; doch allen moet men eerst bereiden, wanneer ze voorgeschreven worden.

C O N S E R V E N.

CONSERF VAN ALSEM.

Neem versche Alfem - knoppen, zo veel gy wilt,
Witte Suiker, driemaal zo veel.

Stamp de knoppen in een steenen mortier met
een houten stamper, eerst alleen, daarna met de
suiker allengs 'er by te doen, totdat het een
gelyk conferf worde.

Op dezelfde wyze vervaardigt men de

CONSERF VAN ZUURING, uit de bladen,
ROSMARYN, uit de bloemen,
van de kelken gezuiverd,
LEPELBLAD, uit de bladen,
WITTEN ANDOORN, uit de
bladen,
KRUIS-MUNT, uit de bladen,
PEPER-MUNT, uit de bladen,
ROODE ROOZEN, uit de bloe-
men, waarvan men de witte
puntjes heeft afgesneden.

S I R O O P E N.

ENKELE SIROOP.

Neem zuivere Suiker, vyftien deelen,
Kookend water, agt deelen.

Laat de fuiker op een zagt vuur, tot een
firoop, fmelten.

AANMERKING. Dezelfde evenredigheid van fuiker
tot het vocht moet men, by het
maaken van firoopen, overal in
acht neemen, alwaar wy het ge-
wigt der fuiker niet bepaald hebben.

AZYN-SIROOP.

Neem Wyn-azyn, anderhalf pond,
Zuivere Suiker, twee pond.
Kook dit in een aarden pan tot firoop.

HEEMSWORTEL-SIROOP.

Neem Heemswortel, zes oncen,
Zoethout, een once,
Gedroogde Vrouwen hair-kruid, anderhalf
once,
Zuivere Suiker, zes pond,
Zuiver water, tien pond.

D 3

Kook

Kook den fyn gefneden heemswortel eerst in 't water, totdat 'er een derde van uitgewaasfemd is, en doe 'er op 't laatst het kruid en zoethout by. Meng onder het doorgewrongen en bezonken vocht de fuiker, en kook het ter dikte van siroop.

ANJELIER - SIROOP.

Neem versche Anjelier-bloemen, waarvan de witte puntjes afgesneden zyn, agt oncen,
Kookend water, zestien oncen.

Trek de bloemen in het water met een zeer maa-
tig vuur in een glas, vierënwintig uren lang;
doe dan by het vocht, dat men byna zonder uit-
persing moet doorzygen, de fuiker, en maak
'er siroop van.

Op dezelfde wyze bereidt men uit de bloe-
men, van de bloemkelken gezuiverd,

VIOOLEN - SIROOP.

RHABARBER - SIROOP.

Neem fyn gefneden Rhabarber, drie oncen,
Versche Suikerei bladen en wortels, twee
oncen,
Zuiver water,
Zuivere Suiker, van elk drie pond.

Kook de suikerei met het water, totdat 'er
een derde gedeelte vervlogen is; doe 'er dan
de

de rhabarber by, laat het twaalf uuren trekken, en zyg het door, na het zagt te hebben laaten opkooken. Meng onder het doorgewrongen en bezonken vocht de fuiker, en waassem het uit ter dikte van firoop.

KANEEL-SIROOP.

Neem gestampde Kaneel, vyf oncen,
 Zuiver water,
 Kaneel-water, van elk anderhalf pond.

Trek de kaneel vier dagen in het water; meng dan onder 't doorgewrongen en bezonken vocht het kaneel-water, doe 'er vervolgens de fuiker by, en maak 'er zonder kooking firoop van.

ORANJE-SIROOP.

Neem het geel van versche Oranje-schillen, een half pond,
 Zuiver water, vyf pond,
 Zuivere Suiker, drie pond.

Trek de schillen in 't water twaalf uuren lang, haal 'er vervolgens door destillatie vier oncen vocht van over, waarin men agt oncen van de fuiker smelt. Doe by het overgebleven vocht, nadat het uitgeperst en doorgezegen is, het overige van de fuiker, en kook dit tot de dikte

van firoop, die, nadat ze koud geworden is, onder de vorige firoop moet gemengd worden.

Op dezelfde wyze vervaardigt men

KRUIS-MUNT-SIROOP, uit het maatig gedroogde kruid.

KINA - SIROOP.

Neem afkookfel van Kina, een pond,

Zuivere Suiker, een half pond.

Laat de fuiker in 't afkookfel finelten, en kook dit ter dikte van firoop.

Deze firoop bercidt men uit de GEELE EN ROODE KINA.

SIROOP VAN ZEE-AJUIN.

Neem gedroogde Yzop-bladen, twee oncen,

Maatig gedroogden Zee-ajuin, een once,

Gestoten Gember, een half once,

Yzop-water, twee pond.

Trek de yzop, zee-ajuin en gember in 't water vier en twintig uuren; wring het vocht naderhand door, doe 'er, nadat het bezonken is, de fuiker by, en maak het door eene zachte warmte tot firoop.

SLAAPBOLLEN-SIROOP.

Neem gedroogde Slaapbollen, van het zaad gezuiverd, een pond,

Kookend water, vier en twintig pond,

Zuivere Suiker, drie pond.

Week

Week de gefneden en gekneusde bollen in 't water twaalf uren; kook ze vervolgens, totdat 'er maar een vierde gedeelte van 't vocht overblyft, en wring' dit fterk uit. Verkook het doorgezegen vocht tot de helft, en dit wederom doorgezegen zynde, laat het ftaan om te bezinken. Doe 'er nu de fuiker by, en kook het tot de dikte van firoop. Deze firoop, met een gelyk gedeelte **HEEMSWORTEL-SIROOP** vermengd, kan dienen in plaats van **DIACODIUM-SIROOP**.

KLAPROOZEN-SIROOP.

Neem verfche Klaproozen, een pond,
 Kookend water, vier pond,
 Zuivere Suiker, een pond.

Trek de bloemen in het water twaalf uren; verkook het daarna, onder gefladig roeren, tot de helft. Doe by het doorgewrongen en bezonken vocht de fuiker, en kook het ter dikte van firoop.

SIROOP VAN BLEEKE ROOZEN.

Neem verfche Bloem-bladen van bleeke Roozen,
 een pond,
 Kookend water, vier pond,
 Zuivere Suiker, twee pond.

Trek de roozen in het water twaalf uren, verkook het daarna, onder gefladig roeren, tot

D 5 de

de helft. Doe by het doorgewrongen en bezonken vocht de fuiker, en kook het tot siroop.

SIROOP VAN GEDROOGDE ROOZEN.

Neem gedroogde Bloem-bladen van roode Roozen, agt oncen,
 Kookend water, vyf en een half pond,
 Zuivere Suiker, zestien oncen.

Trek de roozen in het water twaalf uren; verkook dit daarna tot de helft, en wring het vocht door. Als het vocht bezonken is, laat het dan zo lang uitwaasfemen, dat het, door bydoen van de fuiker, zonder te kookten een siroop worde.

SIROOP VAN SENNEBLADEN.

Neem versche Bloem-bladen van blecke Roozen, een pond,
 Zuiver kookend water, zes pond,
 Gezuiverde Sennebladen, agt oncen.
 Zuivere Suiker, twee pond,
 Anys-olie,
 Fenkel-olie, van elk vyf droppels.

Trek de roozen in het water twaalf uren, verkook het daarna tot vier pond, en wring het vocht door. Dit gedaan zynde, trek dan in dit aftreksel de fennebladen twee uren, en wring

wring het door; doe vervolgens by het bezonken vocht de suiker, en kook dit tot siroop, waarby men de oliën mengt, nadat de siroop koud geworden is.

SIROOP VAN ORANJE-SAP.

Neem versch uitgeperst, en helder gemaakt
Oranje-sap, zestien oncen,
Zuivere Suiker, twee en een half pond.
Maak het, zonder te koken, tot siroop.
Op dezelfde wyze vervaardigt men uit het sap

SIROOP VAN CITROENEN,
KWEE-PEEREN,
MOERBEZIËN,
RHYNBEZIËN,
BRAAMBOIZEN,

GEMBER-SIROOP.

Neem gestoten Gember, drie oncen,
Kookend water, vier pond.
Trek het vier en twintig uren in een toegedekten pot; meng dan onder het doorgezegen en bezonken vocht de suiker, om het de dikte van siroop te doen verkrygen.

TOEBEREIDE HONIGEN.

ROOZEN-HONIG.

Neem gedroogde Bloem-bladen van roode Roozen, agt oncen,

Kookend water, zes pond,

Witten afgeschuimden Honig, twee pond.

Trek de roozen in het water twaalf uren; verkook het dan tot de helft, en wring het vocht door. Kook dit vocht, nadat het bezonken is, zo lang, dat het, door bydoen vanden honig, de dikte van firoop verkryge.

AZYN-HONIG VAN TYLOOSEN.

Neem Azyn van Tyloosen, een pond,

Afgeschuimden Honig, twee pond.

Kook dezelve, onder een gemengd, op een maatig vuur, in een aarden pan, tot de dikte van firoop.

AZYN-HONIG VAN ZEE-AJUIJN.

Neem Azyn van Zee-ajuijn, een pond,

Afgeschuimden Honig, drie pond.

Ver-

TOEBEREIDE HONIGEN. 61

Verkook dezelve, onder een gemengd, op een maatig vuur, in een aarden pan, tot de dikte van firoop.

ENKELVOUDIGE AZYN-HONIG.

Neem Wyn-azyn, een pond,

Afgeschuimden Honig, twee pond.

Verkook dezelve, onder een gemengd, op een maatig vuur, in een aarden pan, tot de dikte van firoop.

SAP-CONSERVEN EN GELEIEN.

CONSERF VAN JENEVER-BEZIËN.

De conferf van jenever-beziën, welke uit Duitschland wordt aangebragt, laat men doorzygen, en tot eene behoorlyke dikte uitdampen.

GELEI VAN ZWARTE AALBEZIËN.

Kook de beziën met een weinig water in een wel vertind bekken, onder een gestadig omroeren, totdat ze barsten; druk dan het sap door een zeef, en doe by een pond van dit sap een half pond zuivere suiker; kook het vervolgens, onder een geduurig affchuimen, zo schieelyk als mooglyk is, tot de behoorlyke dikte.

GELEI VAN ROODE AALBEZIËN.

Neem uitgeperst sap van roode Aalbeziën, vyf deelen,

Zuivere Suiker, twee deelen.

Na dit onder een gemengd te hebben, verkook het schieelyk tot de behoorlyke dikte, gestadig op het affchuimen passende.

CON-

CONSERF VAN VLIER.

Kook de beziën, onder een gestadig omroeren, in een wel vertind bekken, totdat ze barsten; wryf het sap door een zeef, en pers, hetgeen in de zeef overblyft, uit, en zyg het insgelyks door; meng nu deze sappen onder een, en doe dan by vyftien deelen vier deelen zuivere suiker; verkook het vervolgens schieelyk, onder een nauwkeurig affchuimen, tot de behoorlyke dikte.

GELEI VAN HARTS-HOORN.

Neem geraspt Hartshoorn, vier oncen,
 Zuiver water, negen pond,
 Zuivere Suiker, een once,
 Rhynfchen Wyn, een half once,
 Citroen-fap, zes drachmen.

Kook den hartshoorn met 't water op een matig vuur in een toegedekte pot, totdat 'er zestien oncen vochts overig zyn; waasfem het doorgezeegen vocht tot zes oncen uit, doe 'er, terwyl het nog warm is, de suiker by; en zet het vervolgens, na 'er den wyn en het sap by gedaan te hebben, op eene koele plaats, om het gelei te doen worden.

GE-

GELEI VAN WORM-MOSCH.

Neem Worm-mosch, een once,
 Zuiver water, twee pond,
 Zuivere Suiker, anderhalf once.

Kook het mosch met 't water op een zagt vuur in een toegedekte pot, totdat 'er agt oncen vochts overig zyn; zyg het dan door, en meng onder het doorgezeegen en bezonken vocht de suiker; verkook het vervolgens tot vyf oncen, en zet het op eene koele plaats, om tot gelei te laten verdikken.

GELEI VAN YSLANDSCHE MOSCH.

Neem Yslandsche Mosch, anderhalf once,
 Zuiver water, agt pond,
 Zuivere Suiker, vier oncen.

Kook het mosch met 't water op een zagt vuur in een toegedekte pot, totdat 'er twee en een half pond vochts overblyft; zyg het dan door, en verkook het doorgezeegen en bezonken vocht tot de helft; meng 'er de suiker vervolgens onder, en kook het tot de dikte van froop, die koud geworden, tot gelei moet stollen.

AANMERKING. Deze geleiën moeten maar klaar gemaakt worden, als ze voorgescreven zyn.

EXTRAKTEN EN HARSSSEN.

EXTRAKT VAN ALSEM.

Neem versche Alsem-knoppen, een pond,

Zuiver water, tien pond.

Kook het twee uren lang, wring het vocht door, en laat het staan, om te bezinken; zyg vervolgens het vocht door een wollen lap, en damp het tot die dikte uit, dat het, warm zynde, niet aan de hand kleeft. Roer vlytig op 't eind van 't kooken, en gebruik een maatig vuur, ten einde 't aanbranden belet worde, en het extrakt niet korrelig, maar gelyk zy.

Op dezelfde wyze worden bereid

EXTRAKT VAN LEVER-KRUID, uit het versche kruid,

GEZEGENDE DISTEL, uit het versche kruid,

DUIZEND GULDEN-KRUID, uit de versche knoppen,

GEMEENE KAMILLE, uit de versche bloemen,

STINKENDE GOUWE, uit het versche kruid,

LEPELBLAD, uit het versche kruid,

E

EX-

66 **EXTRAKTEN EN HARSSSEN.**

EXTRAKT VAN DUIVE KERVEL, uit het versche kruid,
WITTEN ANDOORN, uit het versche kruid,
PAARDEBLOEMEN, uit het versche kruid en de wortels.
WATER-DRIEBLAD, uit het versche kruid.

EXTRAKT VAN DEN ANGUSTURABAST.

Neem Angustura-bast, een pond,
 Zuiver water, twintig pond.

Kook het tot de helft, zyg het vocht nog warm door, en bewaar het. Doc by het overblyffel

 Zuiver water, vyftien pond,
verkook het wederom tot de helft, en zyg het vocht warm door; laat dan de beide vochten, onder een gemengd, tot de dikte van ekstrakt uitdampen.

Op dezelfde wyze worden bereid

EXTRAKT VAN CASCARILLE, uit den bast,
ORANJE-SCHILLEN,
BITTERZOET, uit de stengels,
GENTIAAN, uit den wortel,
GEOFFROEA-BAST,
GRAS, uit de versche wortels,
ALANTSWORTEL,

EX-

EXTRAKT VAN ZWARTEN NIESWORTEL,
WITTE WILLIGE, uit den
verschen bast,
SALZE, uit den wortel,
ZEVEN-BLAD, uit den wortel,
GROOTE WILDE VALERI-
AAN, uit den wortel.

EXTRAKT OF VERDIKT SAP VAN MON-
NIKS-KAPPEN.

Neem Monniks-kappen-kruid, voordat het bloeit,
zo veel gy wilt.

Stoot dit in een steenen mortier, en pers het
sap uit; kook dit vervolgens in een aarden pan
op een matig vuur, onder aanhoudend roeren,
tot de dikte van extrakt.

WATERIG OF GOMMIG EXTRAKT VAN
ALOË.

Neem Lever-Aloë, een half pond,
Zuiver water, twee pond.

Laat de aloë met het water in een toegedeckt
vat warm staan, totdat ze ontbonden is; laat
dan deze ontbinding op eene koele plaats vier
en twintig uren stil staan, welke, na afgegoren
en doorgezegen te zyn, op een matig vuur tot
de vorige dikte van de aloë moet uitgedampt
worden.

68 **EXTRAKTEN EN HARSSSEN.**

Op dezelfde wyze bereidt men
**WATERIG OF GOMMIG EXTRAKT VAN
MYRRHE.**

EXTRAKT OF VERDIKT SAP VAN DOLLE KERVEL.

Neem versche bladen en steelen van bloeiende
dolle Kervel, zo veel gy wilt.

Pers het sap uit, en damp het, nadat het ge-
schuimd en doorgezegen is, onder aanhoudend
roeren, tot de dikte van dunnen honig uit.
Doe 'er vervolgens, nadat het koud geworden
is, poeier van gedroogde bladen van dollie ker-
vel, zo veel als genoeg is, by, om 'er pillen van
te kunnen maaken. Doch men zorge, de uit-
waasfening slechts zo verre te laten voortgaan,
dat men 'er zo veel poeier kan bydoen, als
na genoeg een vierde van 't geheel uitmaakt.

EXTRAKT VAN KOLOQUINT.

Neem Merg van Koloquint, een pond,
Gemencen Brandewyn, ses pond.

Trek de Koloquint drie dagen in den brande-
wyn, wring het vocht door, en bewaar het. Kook
het overblyvende merg in zuiver water, en zyg
het vocht, nadat het bezonken is, door; meng
dan de beide vochten onder een, en damp ze
tot de dikte van extrakt uit.

EX-

EXTRAKT VAN KINA.

Neem afkookfel van Kina, zo veel gy wilt.

Waasfem het tot de behoorlyke dikte uit, om 'er tweederlei extrakt van te maaken, een wecker naamlyk, tot pillen gefchikt, en een harder, om in poeier te kunnen gewreven worden, hetwelk gefchiedt, door 't weeke extrakt op eene haaire zeef te laaten droogen. Men bereidt deze extrakten, zo wel uit de GEELE, als ROODE KINA, om van beide foorten, zo wel een HARD, als WEEK EXTRAKT, in gereedheid te hebben.

EXTRAKT VAN QUASSIE-HOUT.

Neem fyn geraspt Quasfie-hout, twee pond,
Zuiver water, twintig pond.

Verkook het tot de helft, en na het vocht afgegoten te hebben, doe by het overblyffel wederom

Zuiver water, twintig pond,
verkook dit nogmaals tot de helft, giet het vocht af, en herhaal dit vier of meermaalen; meng vervolgens alle de vochten onder een, zyg die door, en verkook ze tot een dikken honig, en meng dan onder de vyf drachmen van dit extrakt

Gom-dragan, twee fcrupels.

EXTRAKT VAN RHABARBER.

Neem fyn gefneden Rhabarber, een pond.

Kookend water, zestien pond.

Laat het vier en twintiguuren trekken, en zyg het bezonken vocht door; doe dan by het overblyffel

Kookend water, agt pond,

laat het wederom vier en twintig uren trekken, en zyg het door. Damp vervolgens de beide vochten, onder een gemengd, tot de behoorlyke dikte uit.

HARS VAN GEELE EN ROODE KINA.

Neem grof gestoten Kina, vier pond,

Voorloop drie quart, zestien pond.

Haal 'er met een maatig vuur droppelswyze twee pond van over. Wring het overblyffel, nadat het koud geworden is, door, en bewaar het doorgezegen vocht. Giet dan op het overblyffel, behalven den brandewyn, die overgehaald is, nog twaalf pond voorloop drie quart, haal 'er op dezelfde wyze anderhalf pond van over, en wring het koud geworden overblyffel wederom door. Laat dan de beide vochten, nadat ze doorgezegen en onder een gemengd zyn, agt dagen staan om te bezinken, en giet ze af; doe 'er vervolgens zes pond zuiver water by, en destilleer zo lang, totdat al de brandewyn met een maatig vuur is overgegaan. De hars zal nu aan den ketel blyven kleeven, die men 'er uit moet

nec-

neemen, en met heet water wel afwasfchen, tot dat het water byna fmaakloos wordt. Uit het vocht, dat overgebleven is, zal door uitdamping, onder de gedaante van korrels, nog veel hars zakken, welke, op dezelfde wyze afgewasfchen, onder de yorige kan gemengd worden. Al de hars, door middel van een weinig overgehaalden brandewyn week gemaakt, moet men naderhand tot een klomp brengen, en op een zacht vuur droogen.

HARS VAN JALAPPE.

Wordt op dezelfde wyze, als de hars van Kina, bereid; uitgezonderd, dat men op 't laatst dezelve niet behoefte week te maaken, doch op een zeer zagt vuur moet uitwaasfemen, om ze te droogen, en de verëischte hardheid en broosheid te doen verkrygen.

HARS VAN POKHOUT.

Neem Gom van Pokhout, zo veel gy wilt,

Voorloop drie quart, zesmaal zo veel.

Ontbind de gom in den voorloop, zyg het door, en haal 'er de helft van over; door water op het overblyffel te doen, zal nu de hars zich affcheiden, die met water wel afgewasfchen, door eene zeer maatige warmte moet gedroogd worden.

Op dezelfde wyze bereidt men

HARS VAN SCAMMONIUM.

ENKELVOUDIGE OVERGEHAALDE WATERS EN GEESTEN.

OVERGEHAALD WATER.

Destilleer regen-water in zeer zuivere vaten, totdat 'er byna twee derde gedeelte van is overgegaan, hetwelk men in geflote fleschen of kannen bewaare.

KANEEL-WATER.

Neem grof gestoten Kaneel, een pond.

Doe 'er zo veel water op, dat, waneer 'er tien pond zyn afgehaald, 'er nog genoeg overblyve, om het aanbranden te beletten. Week het vier en twintig uren, en haal 'er uit een ketel, met een tinnen helm en een ruim koelvat voorzien, tien pond van over.

Op dezelfde wyze, na voorafgaande weeking, die evenwel moet geschikt zyn naar den aart en meerdere of mindere hardheid der lichaamen, bereidt men de overige enkelvoudige overgehaalde waters; zodat men verkrygt tien pond

ENKELV. OVERGEH. WATERS ENZ. 73

- WATER VAN LEPELBLAD, uit vier pond
versch kruid,
- ORANJE-SCHILLEN, uit vier
pond verfche schillen,
- CITROEN-SCHILLEN, uit vier
pond verfche schillen,
- FENKEL-ZAAD, uit een pond,
- YZOP, uit zes pond versch kruid,
- MAJOLYN, uit vyf pond versch
kruid,
- CITROEN-KRUID, uit zes pond
versch kruid,
- KRUIS-MUNT, uit twee pond
matig gedroogd kruid,
- PEPER-MUNT, uit twee pond
matig gedroogd kruid,
- ORANJE, uit vier pond verfche
bloemen,
- PETERSELIE, uit anderhalf
pond zaad,
- POLEY, uit vyf pond versch
kruid,
- ROSMARYN, uit vier pond
verfche bladen,
- ROOZEN, uit zes pond verfche
bloem-bladen van bleeke roo-
zen,

74 ENKELVOUDIGE OVERGEHAALDE

WATER VAN WYNRUIT, uit vyf pond versch
kruid,

SALIE, uit vier pond verfche
bladen,

VLIER, uit drie pond maatig ge-
droogde bloemen.

WYNGEEST, DOOR LOOGZOUT VAN WATER BEVRYD.

Neem zuiveren overgehaalden Brandewyn, vyf
pond,

Gezuiverde allerdroogfte Pot-asch, drie
oncen.

Meng het onder een, en laat het, nu en dan
omfchuddende, vier en twintig uren ftaan; als
het zout gefmolten is, giet 'er dan den wyn-
geest af, waarby men wederom drie oncen ge-
zuiverde drooge pot-asch doe, en herhaal dit,
tot zo lang 'er van het zout niets meer finelt;
giet dan den wyn-geest af, en haal dien met
een zagt vuur in drooge glazen byna geheel over.
Deszelfs foortlyke zwaarte tot die van over-
gehaald water ftaat, als 820 tot 1000.

GEEST VAN ROSMARYN.

Neem verfche bloeciënde Rosmaryn-toppen, een
pond,

Gemeen en Brandewyn, vier pond.

Trek het twee dagen, en destilleer het.

Op

Op dezelfde wyze krygt men

GEEST VAN LAVENDEL, uit de bloeiënde
trosfen.

GEEST VAN KANEEL.

Neem grof gestoten Kaneel, anderhalf pond,
Gemeen en Brandewyn, agt pond.
Trek het drie dagen, en haal het over.

GEEST VAN LEPELBLAD.

Neem versche Lepelbladen, vier pond,
Voorloop drie quart, vyf pond.
Haal het over.

GEEST VAN ORANJE-SCHILLEN.

Neem versche Oranje-schillen, twee pond,
Gemeen en Brandewyn, vier pond.
Trek het twee dagen, en haal het over.
Op dezelfde wyze bereidt men

GEEST VAN CITROEN-SCHILLEN.

GEEST VAN KRUIS-MUNT.

Neem maatig gedroogde Kruis-Munt, twee pond,
Gemeen en Brandewyn, negen pond.
Trek het twee dagen, en haal het over.

Op .

76 ENKELV. OVERGEH. WATERS ENZ.

Op dezelfde wyze verkrygt men
GEEST VAN PEPER-MUNT.

AANMERKING. Wanneer men, by het overhaalen dezer geestryke vochten, gevaar loopt, dat dezelve zullen aanbranden, kan dit, door het bydoen eener genoegzaame hoeveelheid water, voorgekomen worden. Men draage ook vooral zorg, om de overhaling op een zacht vuur te doen, en dezelve zo verre voort te zetten, dat de foortlyke zwaarte dezer geesten tot de zwaarte van gedestilleerd water zy, als 890 tot 1000.

SAAM-

SAAMGESTELDE OVERGEHAALDE WATERS EN GEESTEN.

GEESTRYK WATER TEGEN DE SCHEURBUIK VAN SYDENHAM.

Neem versche Lepelbladen, veertig oncen,
 Gedroogde Salie,
 Kruis-munt, van elk drie oncen,
 Versche Oranje-schillen, een half pond,
 Muskaat-nooten, een half once,
 Mout-wyn, drie pond,
 Zuiver water, negen pond.

Na dit alles fyn gesneden en gestoten te hebben, trekt men het drie dagen, en haalt 'er vervolgens zes pond van over.

GEESTRYK WATER VAN CITROENKRUID, OF EAU DE CARMES.

Neem maatig gedroogd Citroen-kruid, vier oncen,
 Versche Citroen-schillen,
 Muskaat-nooten,
 Koriander-zaad, van elks een once,
 Kruid-nagelen,
 Kaneel, van elk een half once,
 Gemeenen Brandewyn, vyf pond.

Na

78 SAAMGESTELDE OVERGEHAALDE

Na dit alles fyn gefneden en gestoten te hebben, trekt men het drie dagen, en haalt 'er vervolgens drie pond van over.

GEESTRYK SPECERY-WATER, OF KINDER-BALSEM.

Neem Muskaat-nooten,
Foelie,
Kruid-nagelen,
Kaneel,
Staart-peper,
Gember,
Zedoar-wortel, van elks een half oncc,
Galegaan, twee drachmen,
Lavendel-bloemen,
Gedroogde Kruis-munt,
Salie, van elks een half oncc,
Zaad van Koriander,
zoete Fenkel, van elk twee
drachmen,
Gemeen Brandewyn, anderhalf pond,
Zuiver water, zeven en een half pond.

Dit alles fyn gefneden en gestoten, trekt men drie dagen, en haalt 'er vervolgens drie en een half pond van over.

WIND-

WIND-BREEKENDE GEEST VAN
SYLVIUS.

Neem Kaneel, zes drachmen,
 Zaad van Engelkruid,
 Anys,
 Koriander, van elks een half
 once,
 Gedroogde Peper-munt,
 Majolyn,
 Rosmaryn, van elks twee drach-
 men,
 Muskaat-nooten,
 Foelie,
 Wortel van Engelkruid,
 Galegaan,
 Meesterkruid,
 Gember,
 Kruid-nagelen, van elks anderhalf drach-
 me,
 Gemeenen Brandewyn, vier pond,
 Zuiver water, anderhalf pond.

Dit alles fyn gefneden en gestoten, trekt men
 twee dagen, en haalt 'er vervolgens twee en een
 half pond van over.

MOEDER- OF GOM-GEEST.

Neem Mastik,
Myrrhe,
Wyrook,
Barnsteen, van elks twee oncen,
Voorloop drie quart, drie pond.

Trek het vier dagen, en haal 'er anderhalf pond van over.

OLIE- EN SPECERY-GEEST VAN VLUG ZOUT.

Neem versche schillen van Oranje,
Citroenen, van elk
twee oncen,
Kaneel, anderhalf once,
Foelie,
Muskaat-nooten, van elk zes drachmen,
Kruid-nagelen, twee drachmen,
Ammoniak-zout, drie oncen,
Gezuiverde Pot-asch, zes oncen,
Gemeen Brandewyn, zes pond.

Dit alles fyn gesneden en gestoten, trekt men twee dagen; daarna haalt men 'er uit een glazen kromhals drie en een half pond van over.

OVER-

OVERGEHAALDE OLIËN.

WEZENLYKE OF VLUGTIGE OLIËN.

Men verkrygt dezelve byna op gelyke wyze, als de enkelvoudige overgehaalde waters; doch men moet 'er minder water opgieten, en het vuur sterk aanzetten, om het vocht s'chielyk te doen koken. Na de destillatie wordt de olie, die op de oppervlakte van 't vocht dryft, of op den bodem zinkt, van 't water afgescheiden, hetwelk, zo het nog meer olie-deelen bevat, door 't bydoen van nieuwe stoffe, wederom tot hetzelfde einde kan gebezigd worden; mits men 'er maar èene genoegzaame hoeveelheid zuiver water by doe, om het aanbranden te beletten: en dit wordt zo dikwils herhaald, totdat men de verlangde hoeveelheid van olie verkregen heeft.

Dit zy in 't algemeen genoeg gezegd: het overige moet aan 't oordeel van den werkmán overgelaten worden; want, in het bereiden dezer oliën, heeft 'er naar den onderscheiden aart en 't famenstel der zelfstandigheden, het jaarzaifoen en andere omstandigheden, een zo groot verskil plaats, dat het nauwlyks mooglyk zy, vaste en algemeene regels, die in alle gevallen moeten naargekomen worden, te kunnen voorschryven.

Op deze wyze dan verkrygt men

OLIE VAN ALSEM, uit het kruid en de toppen,
 ANYS, uit het zaad,
 ORANJE-SCHILLEN,
 CITROEN-SCHILLEN,
 FENKEL, uit het zaad,
 Jenever, uit de beziën,
 LAVENDEL, uit de bloeiende trosfen,
 KRUIS-MUNT, uit het kruid,
 PEPER-MUNT, uit het kruid,
 ROSMARYN, uit het kruid,
 WYNRUIT, uit hetkruid en de toppen,
 ZEVEN-BOOM, uit het kruid,
 SASSEFRAS, uit het hout,
 RHYŃVAAR, uit het kruid en de top-
 pen.

De CAJEPUT-, NAGEL-, KANEEL-, KULILAWAN-, FOELIE-, MUSKAATNOOT-, TERPENTYN-OLIE worden reeds bereid van elders aangebragt, waarom die dan ook onder de enkelvoudige geneesmiddelen, ieder op haare plaats, genoemd zyn.

▲ANMERKING. Uit deze overgehaalde oliën worden de zo genaamde OLIE-SUIKERS, doch niet in voorraad, bereid, met op ieder half once witte suiker een half scrupel olie te neemen, en ze wel onder een te wryven.

OLIE

OLIE VAN WASCH.

Neem fyn gefneden geel Wasch,
Ongebluschte Kalk, gelyke deelen.

Doe die onder een gemengd in een glazen kromhals, en destilleer, nadat 'er de ontvanger aan vast is gemaakt, uit een zandbad met een vuur, welk zoo lang trapswyze moet versterkt worden, tot de bodem van den yzeren pot gloeit, en 'er geen olie meer overkomt. Op die wyze zal men eene geele olie met een zuurachtig vocht verkrygen, welk vocht afgescheiden moet worden van de olie, die men bewaart.

DIERLYKE OLIE VAN DIPPEL.

Neem Olie van Hartshoorn, die versch bereid en van al 't zout bevryd is, een pond,
Overgehaald water, agt oncen.

Giet die onder een gemengd door een glazen trechter in een glazen tubulaat kromhals, die een weinig meer als de helft hiermede moet gevuld zyn. Haal dan, wanneer 'er de ontvanger is aangelegd, en alle openingen wel toegeluteerd zyn, op een zacht vuur een half pond olie over. Doe deze olie met vier oncen water gemengd in een andere tubulaat-retort, die wat kleiner is, en haal 'er vier of vyf oncen

F 2

olie

84 OVERGEHAALDE OLIËN.

olie af; vooral zorgende, dat 'er niets van het zout, hetwelk fomwylen zich nog aan den ontvanger zet, onder de olie kome. Doe eindelyk deze olie, met twee oncen water vermengd, op dezelfde wyze in een derden kromhals, die wederom kleiner is, als de voorige, en haal 'er met een zeer zacht vuur drie oncen olie van over. Deze olie moet men in zeer kleine fleschjes, die geheel gevuld en met een stop en wasch behoorlyk gesloten zyn, of wel in bladlood gerold, en in water omgekeerd, ten gebruike bewaaren.

AANMERKING. Wanneer wy, gelyk hier ter plaatse, van een tubulaat-retort gewag maaken, kan men, by gebrek daarvan, ook een gewoonen kromhals gebruiken, waarin boven een gat gedrild is.

OVERGEHAALDE OLIE VAN BARNSTEEN.

Neem Olie van Barnsteen, een pond,
Gedestilleerd water, zes pond.

Giet die onder een gemengd door een trechter in een glazen tubulaat-retort; leg dan den ontvanger aan, luteer alles wel dicht, en haal met een zacht vuur vier oncen olie over. Wanneer
ab

alles koud geworden is, giet dan de overgehaalde olie af, en bewaar ze; gaa dan op dezelfde wyze met destilleeren voort, en haal 'er vyf oncen olie af, waarvan men, na 'er water by gedaan te hebben, door eene derde destilleering op nieuw drie oncen olie van overhaalt. Meng dan eindelyk de eerste en laatst verkregen olie onder een, en haal ze nogmaals, na 'er water bygevoegd te hebben, over, om dus eene zeer zuivere olie te verkrygen.

Z O U T E N.

VITRIOOL - OLIE.

De koop Vitriool-olie, die bruin of te weinig foortlyke zwaarte heeft, moet men in een glas uitdampen, totdat ze wel helder is, en een gewigt verkrygt, dat tot gedestilleerd water staat, als 1850 tot 1000.

GEEST VAN VITRIOOL.

Neem Vitriool-olie, zo veel gy wilt,
 Gedestilleerd water, agtmaal zo veel.
 Meng het zuur langzaam onder het water.

ROOKEND SALPETER-ZUUR.

Neem zeer zuivere, drooge, fyn gewreven Salpeter, twee pond,
 Vitriool-olie, een pond.

Doe de Salpeter in een glazen tubulaat-retort, die in een zandbad geplaatst, en waaraan te voren een ruime ontvanger vastgemaakt is; wanneer het zandbad maatig warm is, giet dan langzaam en droppelswyze de vitriool-olie door een glazen trechter 'er op, om den kromhals door
 de

de schiele hette niet te doen springen. Dit verricht zynde, sluit dan de opening met een glazen stop, luteer die, gelyk ook de overige voegen wel digt, en begin met eene zachte warmte te stooken; als dan zullen 'er eerst geene dampen te voorschyn komen, die, onder eene trapswyze vermeerderde hette, rood worden. Zet dan het vuur aan, totdat al het zuur is overgegaan, hetgeen men weten kan, wanneer onder het stooken de ontvanger niet meer warm wordt. Nadat alles koud geworden is, giet dan schielelyk het overgehaalde zuur in eene fles, die men met een glazen stop wel moet toefluiten, en op eene koele plaats bewaaren.

Hetgeen in den kromhals overblyft, smelt men in water, zyg het, na 'er eene genoegzaame hoeveelheid zuivere pot-asch bygedaan te hebben, om het overtollige zuur te verzadigen, door papier, en laat het kristallen schieten, welk zout onder den naam van GEVITRIOOLDEN WYNSTEEN bekend is.

GEEST VAN SALPETER

Neem rookend Salpeter-zuur,
 Gedestilleerd water, gelyke deelen.
 Meng het onder een.

ROOKEND ZEE-ZOUT-ZUUR.

Neem zeer zuiver, droog, fyn gewreven Zee-
 zout, zes pond,
 Vitriool-olie, drie pond,
 Gedestilleerd water, twee pond.

Doe het zout in een glazen tubulaat-retort, die in een zandbad geplaatst, en waaraan te voren een ruime ontvanger vastgemaakt is; giet dan door een glazen trechter het zuur, nadat 't allengs onder 't water gemengd en koud geworden is, op 't zout. Dit verricht zynde, sluit men de opening met een glazen stop, en na dezelve, zo wel als alle de andere voegen toegeluterd te hebben, stookt men de vier eerste uren met een zacht vuur, om te beletten, dat de ontvanger niet springe. Op die wyze zal het Zee-zout-zuur overkomen, hetgeen men weten kan, wanneer 'er zich streepen beginnen te vertoonen, die, in den hals van de retort byeen komende, in de gedaante van slangswyze straaltjes nederdaalen. Vermeerder dan het vuur, en zet het allengs zo sterk aan, dat de yzeren pot gloeiend wordt, en 'er niets meer overkomt. Wanneer alles koud geworden is, giet dan het zuur schielyk over in eene fles, die met een glazen stop wel moet toegesloten en op eene koele plaats gezet worden.

Het-

Hetgeen in den kromhals overblyft, wordt met water vermengd en met eene genoegzaame hoeveelheid gezuiverd myn-ftoflyk loog-zout verzadigd, waarna men het door papier zygt, en kristallen laat fchieten, die GLAUBER'S WONDERZOUT zyn.

GEEST VAN ZEE-ZOUT.

Neem rookend Zee-zout-zuur,
 Gedestilleerd water, gelyke deelen,
 Meng ze onder een,

OVERGEHAALDE AZYN.

Neem Wyn-azyn, veertig pond.

Haal die op een zacht vuur over, doe de agt eerst overkomende ponden weg, en houd op met ftoken, zodra de reuk brandig begint te worden.

AANMERKING. Wanneer deze azyn goed is, moeten agt deelen een deel zuivere *soda*, waarvan de kristallen wel doorfchynende zyn, verzadigen; doch te flap zynde, kan men denzelven, door het bydoen van hoogst verfterkten azyn, of te fterk zynde, door het bydoen van water, tot den verëfchten graad van zuurte brengen.

HOOGST VERSTERKTE AZYN.

Neem gezuiverde Pot-asch, zo veel gy wilt,
Overgehaalden Azyn, zo veel als genoeg is.

Giet den azyn op de pot-asch, totdat ze verzadigd is; en, na dit vocht tot droogwordens toe uitgedampt te hebben, vul hier mede een tubulaat-retort tot op de helft; giet 'er vervolgens, wanneer 'er de ontvanger aan vastgemaakt is, half zo veel gewigt vitriool-olie op, als dat van 't zout; dit verricht zynde, stook dan met een zeer zacht vuur, en houd daarmede aan, totdat 'er geen dampen meer te voorichyn komen.

Uit het overblyffel kan men op dezelfde wyze den GEVITRIOOLDEN WYNSTEEN verkrygen, als na de destillatie van 't rookend salpeter-zuur.

WEZENLYK ZUUR-ZOUT VAN WYNSTEEN.

Neem Wynsteen-room, zeven pond,
Wel bereid, en met warm water dikwils
gewaschen Kryt, twee pond,
Gedestilleerd water, twee en dertig pond,
Geest van Vitriool, zestien pond.

Na het kryt met het water een weinig te hebben laten opkooken, doe 'er allens den
wyn-

wynsteen-room by; neem dan de pot van 't vuur af, en laat het een half uur staan, om te bezinken; giet vervolgens het bovendryvende heldere vocht voorzichtig af in een glazen kom, en wasch het overblyffel twee of drie maal met versch water af. Giet dan op dit overblyffel het vitriool-zuur, en laat dit vier en twintig uren staan, telkens met een glazen pyp of houten spatel omroerende. Giet voorts het zuure vocht over in een glazen kom; meng onder het overblyvende zestien pond gedestilleerd water, zyg het door papier, doe op het overschot wederom gedestilleerd water, en herhaal dit zoo lang, totdat het water smaakloos is. Meng nu de zuure vochten onder een, en verkook ze in een glas op een zacht vuur tot de dikte van dunne firoop, die men onder het kooken nu en dan doorzygt, om den wynsteen-seleniet af te scheiden; zet het daarna neder, om kristallen te schieten. De overblyvende loog dampst men wederom zoo lang uit, totdat 'er geen kristallen meer te voorschyn komen. Smelt eindelyk al het gekristalliseerde zout, dat men verkregen heeft, in gedestilleerd water, om het van 't vitriool-zuur, dat 'er nog mogt aanhangen, te bevryden, en tevens meer te zuiveren; zyg het dan door, en zet het op eene koele plaats, om te kristallizeeren.

Men

Men merke wel op, dat by deze bereiding tevens de GETARTARIZEERDE of OPLOSBAARE WYNSTEEN kan verkregen worden, met het vocht, dat, na de koking met kryt, afgegoten is, door te zygen en uit te dampen.

GEEST VAN WYNSTEEN.

Neem grof gestampten ruuwen Wynsteen, zo veel gy wilt.

Vul hiermede twee derde van een aarden kromhals; maak 'er een ruimen ontvanger aan vast, en stook met een zacht vuur, totdat 'er witte dampen te voorschyn komen, vermeerder dan het vuur, en zet het allengs zoo sterk aan, dat de retort gloeie, en 'er niets meer uitdruppe. Op deze wyze verkrygt men een zuuren geest en olie, welke olie, door middel van een trechter van 't zuure vocht afgescheiden, onder den naam van STINKENDE of ZWARTE OLIE VAN WYNSTEEN bewaard moet worden.

Hetgeen in den kromhals overblyft, brand dit in een open smeltkroes, totdat het wit, of ten minsten asch-grauw wordt; smelt het dan in heet water, en zyg het door een linnen doek, dat, tot droogwordens uitgedampt, een zeer zuiver ZOUT VAN WYNSTEEN oplevert, hetgeen in gefloten glazen moet bewaard worden.

ZOUT

ZOUT VAN BARNSTEEN.

Neem grof gestampten Barnsteen, agt pond,
 Zuiver Zand, een pond.

Vul hiermede, na het onder een gemengd te hebben, de helft van een glazen kromhals. Maak 'er een ruimen ontvanger aan vast, en stook in een zandbad met een maatic vuur, totdat 'er eerst een zuurachtig vocht overkomt, en daarna het zout met eene bruine olie. Neem dan den ontvanger af, giet het vocht 'er uit, en verzamel het zout, dat zich aan den hals van de retort en de kanten van het ontvang-glas gezet heeft. Leg vervolgens een anderen ontvanger aan, en versterk het vuur, totdat 'er eerst geele, daarna roode en eindelyk bruine olie overkomt. Smelt het zout, dat tuschen vloei-papier uitgedrukt is, om het van de olie te bevryden, in het zuure vocht, dat 't eerst is overgegaan, met byvoeging van een weinig overgehaalden brandewyn; zyg dan dit vocht door papier, en laat het, nadat het op een zeer zacht vuur is uitgedampt, tot kristallen schieten.

BENZOË-BLOEMEN.

Neem fyn gestoten Benzoë, een pond,
 Gezuiverde Pot-ash, drie oncen,
 Zuiver water, agt pond.

Kook

Kook het in een aarden pan op een zacht vuur, onder een gefladig omroeren, tot de helft, en zyг het vocht warm door papier heen. Verkook, hetgeen op 't papier blyft liggen, met zes pond zuiver water, wederom tot de helft, en zyг het op dezelfde wyze door. Doe de vochten onder een, en verkook ze op een zacht vuur, tot 'er twee pond overblyve; drup 'er vervolgens geest van vitriool in, zo lang 'er iets uit nedergeploft wordt. Zyг het nederploffel door, laat het zonder vuur droogen, en stel het vervolgens, om opgeheven te worden.

Om nu deze fublimate nauwkeuriger te doen, en zeer zuivere bloemen te verkrygen, kan men zich bedienen van een laage fles, met een eenigzins nauwer hals, (gewoonlyk *een laage flangen- of praeparat-fles* genoemd,) waarin men by gedeeltens het gedroogde nederploffel doet. Op deze fles, die in zand moet gezet worden, wordt geplaatst en met *lutum* tusfchen beiden vastgemaakt eene glazen of houten fchyf, waarin in 't midden een gat gemaakt is, dat juist op de opening van den hals der fles fluit; hierna zet men op dezen fchyf een glazen klok of een ander glas, dat wyder moet zyn, dan de fles, waaruit men fublimeert, en niet vastgemaakt worden, ten einde nu en dan afgenomen te kunnen worden, om de bloemen 'er uit te haalen, die
door

door den hals van de fles opklimmen, en op de schyf binnen de klok nedervallen.

PYN-STILLEND ZOUT VAN HOMBERG.

Neem fyn gewreven Borax, een half pond,
 Vitriool-olie, anderhalf once,
 Zuiver water, vier pond.

Doe de borax in een glas, en giet 'er het kookende water op, om ze te doen smelten. Zet dit glas in een zandbad, giet 'er allengs het vitriool-zuur by, roer het met eene glazen pyp om, en zyghet vocht nog warm door. Laat dit vocht op een zacht vuur uitwaasfemen, totdat 'er dunne blaadjes zich beginnen aan te zetten. Verminder dan allengs het vuur, zet het vocht stil neder, wanneer 'er eene groote menigte van kristallen zullen gemaakt worden, die men met gedestilleerd koud water wel moet afwaschen en daarna droogen.

GEZUIVERDE POT-ASCH.

Neem Pot-asch, zo veel gy wilt,
 Zuiver water, driemaal zo veel.

Laat de pot-asch in een smelt-kroes wel gloeien, om het aanhangend vuil te verbranden; wryf ze dan tot poeier, giet 'er het water op, en roer het nu en dan om, om het wel te mengen, zyghet dan de loeg door papier, en damp ze uit, totdat 'er

'er op de oppervlakte een vliesje gezien wordt. Zet het dan weg, om de midden-zouten te laten kristallizeeren, en herhaal dit, totdat 'er geen kristallen meer aanschieten. Het overblyvende vocht, van alle zout-kristallen wel bevryd, verkookt men vervolgens, onder een vlytig omroeren, tot droogwordens.

Op dezelfde wyze zuivert men het loog-zout, dat uit de asch van alsëm, brem, of eenig ander bitter kruid, bereid wordt, hetwelk den naam van de plant ontleenende, genoemd wordt

ZOUT VAN ALSEM, BREM, &c.

Ook verkrygt men dit zout, hetwelk men gemeenlyk

ZOUT VAN WYNSTEEN

noemt, uit het overblyffel van de destillatie van den geest van wynsteen, op die wyze, als daar beschreven is; of wel, men brandt den ruuwen wynsteen sterk in een kroes, en na die in water gesmolten en door papier gezeegen te hebben, dampst men de loog uit, totdat ze droog is.

Uit deze zouten, in even veel water ontbonden en door papier gezeegen, wordt de loog bereid, die men gewoon is te noemen

NEÉRGEDRUPTE OLIE VAN WYNSTEEN,
waarmede ook overeenkomt het zo genaamde
VOCHT VAN VASTE SALPETER.

BYTENDE LOOG, GEMEENLYK ZEEP-
ZIEDERS-LOOG.

Neem versch gebrande Kalk, negen oncen,
Gezuiverde Pot-asch, zes oncen,
Zuiver heet water, vier pond.

Doe de kalk met het water in een yzeren pot; wanneer de kalk niet meer opbruischt en gebluscht is, voeg 'er dan aanstonds de pot-asch by, meng die wel onder een, en dek den pot toe, totdat het mengsel is koud geworden. Na het wel omgeroerd te hebben, giet dan alles uit op een glazen trechter, waarvan de hals met boom-wol moet voorzien zyn, ten einde de loog daardoor druipe. Wanneer 'er geen vocht meer doorloopt, giet dan op den trechter zo veel kokend water, als genoeg is, om drie pond loog te verkrygen; schud vervolgens het bovenste gedeelte van de loog met het onderste wel onder een, en bewaar ze in flessen, die met een glazen stop wel gesloten zyn.

Wanneer deze loog wel bereid is, zal ze in 't geheel niet of zeer weinig met zuuren opbruischen; doch indien dit mogt plaats hebben, moet men 'er meer kalk bydoen.

BYTENDE STEEN.

Neem bytende Loog, zo veel gy wilt.

Verkook ze in een zuiveren yzeren pot tot droogwordens; doe dit in een kroes op een vuur, hetgeen allengs moet vermeerderd worden, totdat het zout zo vloeibaar wordt, als olie. Giet dit gefinolten zout in yzeren vormtjes, welke vooraf met vet besmeerd zyn, en bewaar ze in eene wel gesloten flesch.

GEZUIVERD DELF-STOFFLYK LOOG-
ZOUT.

Neem Spaansche Soda, drie pond,

Zuiver water, twaalf pond.

Kook dit in 't water, en zyg het door papier. Hetgeen op 't papier overblyft, kook dit wederom met zes pond water, om al het zout te doen smelten, en zyg het door. Meng de beide loogen onder een, en zyg die wederom door, na ze genoegzaam uitgewaasfemd te hebben; zet het dan weg, om kristallen te laten schieten, welke van andere zouten, die 'er nog mogten byzyn, door herhaalde koking en kristallizering nauwkeurig moeten gefcheiden worden.

VLUG.

VLUGTIGE BLOEMEN VAN AMMONIAK-ZOUT.

Neem Ammoniak-zout, een pond,
 Gezuiverde Pot-asch, twee en een half
 pond.

Na ze ieder afzonderlyk fyn gewreven te hebben, vermengt men ze in een kromhals met een wyden hals, maakt 'er een ontvanger aan vast, en sublimeert ze met een allengs vermeerderd vuur.

GEEST VAN AMMONIAK-ZOUT.

Neem Ammoniak-zout, een pond,
 Gezuiverde Pot-asch, twee en een half
 pond,
 Zuiver water, vier pond.

Wryf de zouten ieder byzonder tot poef, en, na ze in een glazen kromhals gedaan te hebben, giet 'er dan het water op; haal 'er vervolgens in een zand-bad, door het vuur allengs te versterken, twee pond van over.

GEEST VAN AMMONIAK-ZOUT MET WYN.

Neem overgelaalden Brandewyn, een pond,
 Geest van Ammoniak-zout, agt oncen.
 Meng ze onder een.

GEEST VAN AMMONIAK-ZOUT MET ONGEBLUSCHTE KALK BEREID.

Neem versch gebrande Kalk, twee pond,
Ammoniak-zout, een pond,
Zuiver water, vyf pond.

Na de kalk en het zout ieder byzonder tot een poeier gebragt, en ze in een wyden glazen kromhals vermengd te hebben, doet men 'er het water by. Breng 'er dan, zo spoedig als mooglyk is, een zeer wyden ontvanger aan, die maar even moet vastgemaakt worden. Nu zal 'er schielyk eene hevige opbruisfching plaats hebben. Nadat deze bedaard is, maak dan het *lutum* sterker vast, en haal eerst met een zacht vuur, dat allengs vermeerderd wordt, anderhalf pond over. Dit vocht moet in eene flesch met een glazen stop bewaard worden.

GEEST, ZOUT EN OLIE VAN HARTS- HOORN.

Neem schaaffel van Hartshoorn, zo veel gy wilt.

Doe dit in een yzeren kromhals, die van boven met eene opening, waarop een yzeren deksel fluit, voorzien is, leg dien in een fornuis, en maak 'er een wyden ontvanger aan vast, waar tusfchen beiden een glazen buis moet uitfteen; luteer dan alle de voegen wel digt, zodat 'er
geen

geen opening zy, behalven de glazen buis, waardoor de ontvlambaare lucht onverhinderd moet kunnen uitgaan. Begin dan met een zacht vuur te stooken, en versterk dit allengs, totdat de ontvanger warm wordt: houd met dien graad van hette eenigen tyd aan, en vermeerder dan het vuur, totdat de kromhals gloeit. Op die wyze verkrygt men een vlugtigen geest, olie en zout. Scheid de olie van het vocht af, en bewaar ze in een flesch tot gebruik. Meng dan het loogzoutige vocht en 't zout onder malkander, doe 'er een gedeelte gezuiverde pot-asch by, en haal het nog eens in een glazen kromhals met een zeer zacht vuur over, ten einde ze beiden van de brandige olie wel te zuiveren. Indien het zout nog niet zuiver genoeg mogt wezen, moet men hetzelfde, met een gelyk gewigt gezuiverde pot-asch, in een kolf met een helm opheffen.

Dezen geest, zout en olie kan men op gelyke wyze uit de beenderen van andere dieren verkrygen, indien ze maar te voren, door koking in water, van het merg wel gezuiverd zyn.

GEVITRIOOLDE WYNSTEEN.

Neem gezuiverde Pot-asch, zo veel gy wilt,
Kokend zuiver water, agtmaal zo veel.

G 3

Smelt

Smelt de pot-asch in het water, en druppel 'er geest van vitriool in, totdat ze verzadigd is. Na het eindigen der opbruiscning, zyg dan de zout-loog, na ze genoegzaam uitgewaasfemd te hebben, door papier, en laat ze kristallizeeren. Vergelyk ook de bereiding van het ROOKENDE SALPETER-ZUUR en den HOOGST VERSTERKTEN AZYN.

POLYCHREST-ZOUT.

Neem zuivere Salpeter,

Bloem van Zwavel, gelyke deelen.

Na die wel tot poeier gewreven en onder een gemengd te hebben, werpt men ze by poozen in een gloeiende kroes. Na het ophouden der oploffing, laat men ze een uur lang in het vuur gloeien. Vervolgens smelt men het zout in eene genoegzame hoeveelheid heet water; daarna laat men de zout-loog uitdampen, doorzygen, en kristallen schieten.

WONDERZOUT VAN GLAUBER.

Dit wordt op dezelfde wyze uit de gezuiverde Soda bereid, als de gevitrioolde wyfsteen uit de pot-asch. Vergelyk ook de bereiding van het ZEE-ZOUT-ZUUR.

GEZUIVERDE SALPETER.

Nem gemeene Salpeter, zo veel gy wilt,
Kokend zuiver water, zesmaal zo veel.

Het zout, in water gefmolten en genoegzaam uitgedampt, zygt men door papier; daarna zet men de zout-loog op eene koele plaats, om te kristallizeeren. Wanneer men dezen salpeter in een kroes smelt, 'er by tuschenpoozen een twintigste gedeelte bloem van zwavel bydoet, en, na het verbranden van de zwavel, dit zout in dunne plaatjes uitgiet, verkrygt men het zo genaamde SAL PRUNEL.

GEZUIVERD ENGELSCH ZOUT.

Nem Epsom-zout, een pond,
Kokend zuiver water, drie pond.

Het zout, in water gefmolten, dampst men uit, totdat 'er een vliesje op de oppervlakte verschynt; daarna zygt men de zout-loog door papier, en zet ze op eene koele plaats, om te kristallizeeren; doch als men een half pond van die zout-kristallen verkregen heeft, moet men de kristallifatie niet verder voortzetten.

GEBLADERDE WYNSTEEN-AARDE.

Nem Loog van Wynsteen-zout, een pond,
Overgehaalden Azyn, agt pond.

G 4

Meng

Meng dit onder een, en verkook het tot de dikte van dunne firoop; doe 'er dan wederom azyn by, tot het volmaakt verzadigd is; en damp vervolgens dit zout in een glas, onder een gestadig omroeren, langzaam uit. Smelt het gedroogde zout in overgehaald water, en zyg het door papier; waasfem vervolgens deze zoutloog in een platten aarden fchotel, die wel verglaasd is, op een zacht vuur, uit, het zout, wanneer het begint droog te worden, nu en dan omtoerende, om het des te fchielyker geheel te doen uitdampen. Dit zout moet men in eene wel gefloten flesch bewaaren.

VOCHT VAN GEBLADERDE WYNSTEEN- AARDE.

Neem gebladerde Wynsteen-aarde, twee deelen,
Overgehaald water, een deel.

Meng dit onder een, en zyg het door papier.

MYNSTOFLYK AZYNZUUR-ZOUT.

Neem gezuiverde Soda, zo veel gy wilt,
Zuiver kokend water, viermaal zo veel.

Smelt het zout in 't water, en doe 'er dan eene genoegzaame hoeveelheid overgehaalden azyn by, om het tot een volmaakt midden-zout te maaken. Wanneer het niet meer opbruischt,
zyg

zyg dan de zout-loog, na ze genoegzaam uitgewaasfemd te hebben, door papier, en zet ze op eene koele plaats, om kristallen te laten schieten.

GETARTARIZEERDE OF OPLOSBAARE WYNSTEEN.

Neem gezuiverde Pot-asch, zo veel gy wilt,
Kokend zuiver water, twaalfmaal zo veel.

Smelt de pot-asch in 't water, en doe 'er by poozen room van wynsteen by, totdat het niet meer opbruischt en volmaakt verzadigd is. Waasfem dan deze loog genoegzaam uit, zyg ze door papier, en zet ze op eene koele plaats, om te laten kristallizeeren. Vergelyk ook de bereiding van het WEZENLYK ZUUR-ZOUT VAN WYNSTEEN.

Op dezelfde wyze bereidt men, uit de gezuiverde Soda en den room van wynsteen, het POLYCHREST-ZOUT VAN SEIGNETTE.

GEZUIVERD AMMONIAK-ZOUT.

Neem fyn gewreven Ammoniak-zout, zo veel gy wilt,
Zuiver kokend water, driemaal zo veel.

Smelt het zout in 't water, zyg het door papier, en damp het op een zacht vuur tot droogwordens uit.

GEEST VAN MINDERER.

Neem overgehaalden Azyn, zo veel gy wilt,
 Vluchtige Bloemen van Ammoniak-zout,
 zo veel als genoeg is.

Doe het vlugge zout by den azyn, totdat die
 volkomen verzadigd is.

GEBARNSTEENDE GEEST VAN HARTS-
 HOORN.

Neem vlug Zout van Harts-hoorn, een half once,
 Gezuiverd Zout van Barnsteen, zo veel
 genoeg is,

Overgehaald water, drie oncen.

Smelt het zout van harts-hoorn in 't water,
 doe 'er dan zout van barn-steen by, totdat het
 volkomen verzadigd is; en zyg het vocht door
 papier.

OVERGEHAALDE WYN-
GEEST MET VITRIOOL-
OF .SALPETER-ZUUR.

VITRIOOL-AETHER.

Neem Wyngceest, door loog-zout van water be-
vryd, vier pond,
Vitriool-olie, drie pond.

Giet den wyngceest in een glazen kromhals,
meng hieronder by gedeelten en langzaam, ge-
fladig schuddende, het zuur; nadat het mengfel
koud geworden is, leg dan een ruipen ontvan-
ger aan, en stook uit een zandbad. Matig het
vuur dusdanig, dat 'er tusfchen ieder drop-
pel, die overkomt, byna zes feconden ver-
loopen; en houd op met stooken, wannecr 'er
zich zwavelachtigē dampen vertoonen, en de
olie-deeltjes, onder de gedaante van losse bolle-
tjes, die malkander traag opvolgen, en met de
waterige streepen vergezeld zyn, verschynen;
hetgeen men gemeenlyk bespeurt, als 'er zeven
en twintig oncen vochts zyn overgegaan. Doe
by dit overgehaalde vocht zo veel gebrande
Magnesia, als genoeg is, om den zwavelachtig-
gen reuk gelael te doen verdwynen, en schud
dit

108 WYNGEEST MET VITRIOOL-ENZ.

dit sterk om; giet dan het vocht in een anderen kromhals, en haal 'er met een zeer zacht vuur een pond vochts van over, doe hierby een half pond gedestilleerd water, schud dit wel onder malkander, en bewaar dan de bovendryvende *aether* in een flesch met een wel gefloten glazen stop.

MYNSTOFLYK PYNSTILLEND VOCHT.

Dit wordt op dezelfde wyze bereid, als de Vitriool-aether, met dit onderscheid, dat men by de tweede destillatie twintig oncen vochts afhaale.

VERZOETE SALPETER-GEEST.

1
Neem Wyngest, door loogzout van water bevryd, drie pond,

Rookende geest van Salpeter, een half pond.

Giet allengs het zuur by de alcohol in eene wyde flesch, en schud het gestadig om. Laat dan de flesch los gefloten op eene koele plaats zeven dagen staan; en haal 'er vervolgens met eene zachte warmte twee pond en agt oncen van over. Giet dit vocht, na 'er een half pond zuiver water en eene genoegzaame hoeveelheid gebrande Magnesia, om het zuur te verzadigen, bygedaan te hebben, wederom in een kromhals, en haal 'er met een zacht vuur twee en een half pond van over.

M A G-

M A G N E S I A.

WITTE MAGNESIA.

Neem Engelsch buikzuiverend Zout, vier pond,
Zuiver water, veertig pond.

Smelt het zout in 't water, en zyg het door papier; giet allengs hierby gezuiverde pot-asch, die in eene genoegzaame hoeveelheid zuiver water ontbonden en door papier gezegen is, tot 'er niets meer wordt nedergeploft. Laat het vocht een weinig opkooken, en roer het onderwyl om. Zet het dan neêr, totdat de hette een weinig verminderd is; zyg het vervolgens door linnen, waarop de magnesia zal blyven liggen, die met zuiver water zorgvuldig moet afgewaschen worden, totdat dit geheel smaakloos is. Intusfchen kan men volstaan met de WITTE MAGNESIA, die uit ENGELAND komt, en in de winkels ook moet bewaard worden.

GEBRANDE MAGNESIA.

Brand de witte Magnesia in een kroes met een sterk vuur, en bewaar dezelve in een wel gefloten glas; genoeg gebrand zynde, moet zy met geen zuuren meer opbruisfchen.

BE-

BEREIDINGEN UIT DE KALK EN ZWAVEL.

KALK-WATER.

Neem versch gebrande Kalk, een pond,
Zuiver water, zestien pond.

Giet by tusschenpoozen het water op de kalk,
en schud het nu en dan om; wanneer de hette
verminderd is, bewaar het in eene gefloten flesch,
en zyg het dan eerst door, wanneer het moet
gebruikt worden.

KALK-ZWAVEL-LEVER.

Neem fyn gefloten Oester-schelpen,
Bloem van Zwavel, gelyke deelen.

Meng dit onder een, en brand het in een
kroes twaalf minuten. Bewaar het overblyffel
in eene wel gefloten flesch.

PROEF-VOCHT VAN HAHNEMANN.

Neem Kalk-zwavel-lever, twee drachmen,
Room van Wynsteen, zeven drachmen,
Overgehaald water, zestien oncen.

Na de zwavel-lever en room van wynsteen
ieder byzonder tot poeier gewreven te hebben,
doet

BEREID. UIT DE KALK EN ZWAVEL. III

doet men ze in een flesch, en sluit die, nadat het water 'er opgegoten is, dicht; schudt het vervolgens wel om, en laat het staan, om te bezinken, opdat het helder geworden, in eene wel gesloten flesch gedaan en tot gebruik bewaard worde.

Dit vocht kan niet lang in voorraad gehouden worden, wyl het sichielyk zyne kragt verliest.

WIRTEMBERGER PROEF-VOCHT.

Neem Operment, een once,
Ongebluschte Kalk, twee oncen,
Overgehaald water, een pond.

Na het operment en de kalk ieder byzonder tot poeier gewreven, en daarna onder een gemengd te hebben, giet men 'er het water op, en laat het twaalf uren staan. Om dit vocht, nadat het bezonken is, lang goed te kunnen houden, giet men het in zeer kleine fleschjes, die wel gesloten zyn, over.

METAAL-BEREIDINGEN.

HELSCHE STEEN.

Neem best Kapel-zilver, een once,

Geest van Salpcter, zo veel als genoeg is.

Smelt het zilver in 't zuur op een zacht vuur in een glas, en waasfem de ontbinding byna tot droogwordens uit. Doe dan deze stof in een wyden kroes, zet dien op 't vuur, dat in 't begin zacht en vervolgens allengs vermeerderd moet worden, totdat de stof, die in 't eerst sterk kookt, zacht, gelyk wasch, begint te vlocïen, en een weinig hiervan uitgegoten en behoorlyk bekoeld zynde, de verëischte hardheid verkrygt; giet het dan uit in yzeren ronde vorintjes, die alvorens met vet besmeerd zyn, om het daardoor tot pypjes, tot 't gebruik geschikt, te maaken. Nadat dezelve koud geworden zyn, moeten ze in eene wel gefloten flesch bewaard worden.

GEBRAND LOOD.

Neem Lood, zo veel gy wilt.

Smelt dit in een yzeren lepel, doe 'er wat zwavel by, en roer het om, terwyl het brandt; wanneer

METAAL-BEREIDINGEN. 113

neer de vlam ophoudt, doe 'er dan op nieuw zwavel by, en gaa zoo voort, totdat het lood geheel verkalkt is, wryf dit tot poeier, en laat het door eene zeer fyne zeef gaan.

GOUDGLIT-AZYN.

Neem Goudglit, een half pond,

Wyn-azyn, twee pond.

Laat het staan, en roer het nu en dan om, totdat de azyn zyne zuurte verloren heeft, hetgeen men weten kan, wanneer het blauw papier door den azyn niet meer rood wordt; laat vervolgens het vocht door bezinking helder worden.

LOOD-EXTRAKT.

Neem Goudglit, zo veel gy wilt,

Overgehaalden Azyn, viermaal zo veel.

Kook het op een zacht vuur in eene aarden pan, totdat de azyn zyne zuurte verloren heeft; zyg vervolgens het vocht door papier, en laat het tot de dikte van honig uitwaasfemen.

LOOD-SUIKER.

Neem Loodwit, zo veel gy wilt,

Overgehaalden Azyn, tienmaal zo veel.

Kook het loodwit met den azyn in eene aar-

H

den

114 METAAL-BEREIDINGEN.

den pan, totdat de azyn zyne zuurte verloren heeft; zyg vervolgens den azyn door papier, en damp hem op een zacht vuur uit, totdat 'er een vliesje opkomt; zet dan het vocht, na het wederom doorgezegen te hebben, op eene koele plaats, om te kristallizeeren.

AMMONIAKAAL-KOPER.

Neem zuivere blauwe Vitriool, twee deelen,
Vlugtige bloemen van Ammoniak-zout,
drie deelen.

Wryf het wel onder malkander in een glazen mortier, totdat het niet meer opbruischt, en een hemelsblauwe klomp geworden is, die, in vloeipapier omwonden, eerst op kryt en daarna door eene zachte warmte gedroogd zynde, in eene wel gefloten flesch moet bewaard worden.

GEZUIVERD YZER-VYLFSEL.

Men legt yzer-vylfel onder eene yle zeef, en houdt boven deze zeef een zylsteen, om 'er het fynere gedeelte door aan te trekken.

YZER-ROEST.

Men besproeit het gezuiverd yzer-vylfel meermaalen met azyn, en laat het in de zon staan, totdat het geheel in roest verteerd wordt, dat tot een allerfynst poeier moet gewreven worden.

YZER.

YZER-TINKTUUR MET AZYN.

Neem Wyn-azyn, twee pond,
Gezuiverd Yzer-vyffel, twee oncen.

Kook het op een zacht vuur in een yzeren pot, totdat de helft van 't vocht is uitgewaasfemd; zyg dan de tinktuur door papier, en bewaar ze.

OPENENDE OF GEWYNSTEENDE YZER-TINKTUUR.

Neem gezuiverd Yzer-vyffel, een half pond,
Room van Wynsteen, een pond,
Gezuiverde Pot-asch, zo veel als genoeg
is ter verzadiging,
Zuiver water, tien pond.

Na dit wel onder een gemengd te hebben, kook het vier en twintig uren, met 'er nu en dan zo veel water by te doen, als 'er door het koken verloren gaat; zyg vervolgens het vocht door papier, en laat het tot twee pond uitwaasfemen.

SAMENTREKKENDE YZER-TINKTUUR.

Neem Yzer-roest, drie oncen,
Geest van Zee-zout, zo veel genoeg is,
om het yzer te ontbinden.

116 METAAL-BEREIDINGEN.

Laat het in eene zachte warmte staan, en doe 'er by, nadat het opgelost is, overgehaalden wyngest, zoo veel genoeg is, om met het vocht twee en een half pond uit te maaken.

YZER-AMMONIAK-ZOUT-BLOEMEN.

Neem zeer fyn gewreven Bloedsteen,
Geest van Zee-zout, van ieder twee oncen,
Fyn gewreven Ammoniak-zout, zestien oncen.

Wryf den bloedsteen met den zout-geest in een steener mortier; voeg 'er dan het ammoniak-zout by, doe het alles in een wyden fiool, en laat het in een zand-bad sublineeren. Men moet vooral zorgen, dat het vuur behoorlyk gematigd worde; wyl anderzins het ammoniak-zout alleen opgeheven wordt, weshalven men het vuur wel trapswyze, maar echter schielyk genoeg zodanig moet versterken, dat de bodem van 't glas byna geheel gloeie.

SAMENTREKKEND YZER-VOCHT.

De stof, die, na het opheffen der Yzer-ammoniak-zout-bloemen, op den bodem der retort overblyft, die donkerbruin van kleur en wrang van smaak is, laat men, zonder 'er water by te doen, op eene vochtige plaats van zelfs smelten,

ten, waardoor zy eene oranjekeur verkrygt, en famentrekkend en dik wordt.

TINKTUUR VAN YZER-AMMONIAK-
ZOUT-BLOËMEN.

Neem Yzer-ammoniak-zout-bloemen, een once,
Zuiveren overgehaalden Brandewyn, vyf
oncen.

Meng het wel onder een, en trek 'er op een
zeer zacht vuur eene oranjekeurige tinktuur van,
die, nadat ze door papier gezegen is, moet be-
waard worden.

YZER-VITRIOOL.

Neem gezuiverd Yzer-vylfel, een half pond,
Vitriool-olie, met viermaal zo veel ge-
destilleerd water verdund, zo veel als
genoeg is, om het yzer te ontbinden.

Na de vitriool-olie en het water onder een
gemengd te hebben, doet men 'er by poozen
het yzer-vylfel by, en, wanneer dit gefmol-
ten is, wederom drie pond gedestilleerd water;
na dit mengfel behoorlyk te hebben doen uit-
waasfemen, zygt men het door papier, en zet
het op eene koele plaats, om kristallen te
fchieten.

GEBRAND YZER-VITRIOOL.

Neem Yzer-vitriool, zo veel gy wilt.

Brand het in eene onverglaasde aarden pan, totdat het wit worde, en geheel droog zy. Indien men deze bewerking verder voortzet, totdat het poeier eene roode kleur gekregen heeft, noemt men het

DOODEN KOP VAN VITRIOOL.

GEZUIVERDE KWIK.

Neem levende Kwik,

Yzer-hamerflag, van ieder even veel.

Wryf het onder een, en destilleer het uit een yzeren of glazen kromhals in een glazen ontvanger, die met water gevuld is,

KWIK-ONTBINDING.

Smelt in salpeter-geest op een maatig vuur zoo veel kwik, als 'er in opgelost kan worden, en voeg by deze ontbinding, terwyl ze nog warm is, twaalfmaal zoo veel overgehaald water.

MINERAAL-MOOR,

Neem gezuiverde Kwik,

Bloem van Zwavel, gelyke deelen.

Wryf

Wryf ze in een glazen of steenen mortier met een glazen stamper wel onder een, totdat de kwik-bolletjes niet meer zichtbaar zyn.

OPGEHEVEN BYTENDE KWIK.

Neem gezuiverde Kwik, vier deelen,
 Salpeter-geest, zo veel genoeg is, om de
 kwik te ontbinden,
 Gedroogd Zee-zout, zeer fyn gewreven,
 Gebrande Yzer-vitriool, zeer fyn gewre-
 ven, van elk vyf deelen.

Ontbind de kwik in den salpeter-geest. Doe deze ontbinding tot een witten, geheel droogen zout-klomp uitdampen, wryf denzelven wel fyn, en doe 'er dan het zee-zout en de vitriool by. Na dezelve behoorlyk onder een gemengd te hebben, doe ze door een papieren koker in een glazen fiool, totdat die byna half vol is, en sublimeer in een zand-bad, dat eerst met een zacht, en vervolgens met een trapswys vermeerderd vuur gestookt wordt. Na het eindigen der sublimatie, breek dan het glas, en haal 'er het zout uit, dat zeer wit en blinkend is, en wel gescheiden behoort te worden van de roode stof, die op den bodem zit, en weggedaan moet worden.

VERZOETE KWIK OF CALOMEL.

Neem opgeheven bytende Kwik, die in een glazen mortier fyn gewreven is, een pond,

Gezuiverde Kwik, tien en een half once.

Wryf ze met een glazen flamber in een glazen mortier wel te famen, 'er nu en dan een weinig water by doende, totdat de kwik-bolle-tjes geheel onzichtbaar worden. Doe dit mengfel in een fiool, welke 'er slechts tot een derde gedeelte mede moet gevuld zyn, en met een papieren stop gedekt wordt. Sublimeer dan in een zand-bad met een allengs vermeerderd vuur, dat na verloop van anderhalf uur het sterkst moet zyn, en op dien graad gehouden worden, tot 'er niets meer opklimme. Na het eindigen der sublimatie, brek dan de fiool, en doe het roode poeier, dat by den bodem zit, en het witte, dat zich aan den hals gezet heeft, beiden weg. De opgeheven stof wryft men fyn, en sublimeert dezelve nogmaals drie keeren op eene gelyke wyze.

WITTE NEËRGEPLOFTE KWIK.

Neem gezuiverde Kwik, twee oncen,

Salpeter-geest, zo veel genoeg is, om de kwik te ontbinden,

Overgehaald water, twintig oncen.

Na

Na de kwik in den salpeter-geest ontbonden te hebben, doe 'er het water by, en zyg deze ontbinding door papier; neem dan eene ontbinding van zee-zout, uit één deel zout en zes deelen overgehaald water bestaande, en laat 'er dit indruppen, tot 'er niets meer uit nedergeploft wordt. Het neêrgevallen poeier bewaart men, na het wel afgewasfchen en gedroogd te hebben, onder den gewoonen naam van WITTE NEÊRGEPLOFTE KWIK. By het vocht, waaruit deze kwik neêrgeploft is, giet men allengs geest van ammoniak-zout, zoo lang 'er zich een wit poeier uit afscheidt, dat vervolgens herhaalde reizen met warm water afgewasfchen, totdat dit fmaakloos is, met eene zachte warmte gedroogd, en, ter onderscheiding van het vorige, WITTE KWIK-KALK genoemd wordt.

ROODE NEÊRGEPLOFTE KWIK.

Neem gezuiverde Kwik, zo veel gy wilt,
 Salpeter-geest, zo veel genoeg is ter ontbinding van de kwik.

Na de kwik in den salpeter-geest opgelost te hebben, waasemt men de ontbinding uit tot een droogen, witten zout-klomp, die tot poeier gewreven, in een glazen kolf gedaan, en met een allengs vermeerderd vuur gestookt moet

122 METAAL-BEREIDINGEN.

worden, totdat het glas, hetgeen te voren met damp gevuld was, doorschynend begint te worden, en de stof in roode glinsterende schubben veranderd wordt.

MINERAAL-TURBITH.

Neem gezuiverde Kwik, twee oncen,
Vitriool-olie, vier oncen.

Giet de vitriool-olie in een glas op de kwik, en laat het zich door eene allengs vermeerderde warmte tot een witten zout-klomp vereenigen, die met een sterk vuur geheel moet uitgedroogd worden. Deze stof zal, door het bydoen van eene groote hoeveelheid heet overgehaald water, terstond eene geele kleur aanneemen, en een poeier worden, dat men in een glazen mortier met het water sterk wryven moet. Nadat het poeier gezakt is, giet 'er dan het water af, en wasch deze stof herhaalde reizen met versch overgehaald water, totdat het smaakloos worde.

SPIAUTER-BLOEMEN.

Men werpt kleine stukjes Spiauter in een ruimen, gloeienden, hoogen en hellenden kroes by tusfchenpoozen. Uit het brandende metaal zullen vlokken opgeheven worden, die men moct wegneemen, om den vryen toegang der lucht
niet

niet te beletten; en vervolgens het witte en lichtere gedeelte derzelve door een zeef' afscheiden.

SPIAUTER-KALK, DOOR NEËRPLOFFING BEREID.

Nem Spiauter, een once,

 Vitriool-olie, met viermaal zo veel gedestilleerd water verdund, als genoeg is, om het spiauter te ontbinden,

 Gedestilleerd water, agt pond.

Smelt het spiauter in 't zuur, en na deze ontbinding door papier gezegen te hebben, doe 'er het water by; druppel 'er vervolgens allengs de ontbinding van zout van wynsteen in, tot dat 'er niets meer worde neêrgeploft. Zyg dan het vocht door papier, en droog de kalk, na ze meermaalen met heet water afgewasfchen te hebben, op een zacht vuur.

BEREID SPIESGLAS.

Men doet het spiesglas, na het in een yzeren mortier fyn gestampt, en op een steen met een weinig water wel gewreven te hebben, in een wyden pot, giet 'er dan water op, schudt het dikwils om, en giet het over, terwyl het nog troebel is. Laat dan het water stilltaan, om te

be-

124 METAAL-BEREIDINGEN.

bezinken, wanneer 'er een fyn poeier op den bodem zakt, dat gedroogd moet worden. Het grove poeier, dat zich door het omchudden met 't water niet vermengt, moet men op nieuw fyn wryven, en voorts op dezelfde wyze behandelen.

MOOR VAN SPIESGLAS.

Neem bereid Spiesglas, drie oncen,
Gezuiverde Kwik, vier oncen,
Bloem van Zwavel, twee oncen.

Wryf het in een glazen mortier, totdat het een zwart poeier geworden is, en de kwik-bolletjes in 't geheel niet meer zichtbaar zyn.

ZWEET-DRYVEND SPIESGLAS.

Neem fyn gewreven Spiesglas, twee deelen,
Zuivere Salpeter, tot een allerfynst poeier
gewreven, zeven deelen.

Na het wel onder een gemengd te hebben, doet men het by kleine gedeeltens in een gloeienden kroes, om af te branden, altoos wel zorg dragende, om telkens het vorige wel te doen uitbranden, eer men 'er iets op nieuw bydoet. Laat het dus een kwartier uurs in het vuur staan, wel zorgende, dat de kroes gloeiend blyft, waarna men alles koud laat worden. De witte,
har-

harde stof, die 'er dan overblyft, wordt genoemd ONGEWASSCHEN ZWEET-DRYVEND SPIESGLAS, dat, na het uit den kroes genomen te hebben, in eene wel gefloten flesch moet gedaan worden, om het tegens het vochtig of fcherp worden te bewaaren. Om nu het AFGEWASSCHEN ZWEET-DRYVEND SPIESGLAS te verkrygen, doet men de stoffe, terwyl ze nog gloeiend is, in kokend overgehaald water, en roert het met een houtje om; daarna laat men het water stilstaan, de witte kalk 'er uit neêrzinken, en giet het bovendryvend vocht af; deze witte kalk wast men herhaalde reizen met water af, totdat het geheel fmaakloos zy, droogt ze vervolgens in de fchaduw, en bewaart ze in eene gefloten flesch.

GLAS VAN SPIESGLAS.

Neem Spiesglas, zo veel gy wilt.

Wryf het fyn, en strooit het op eene onverglaaude, ondiepe, aarden fchotel, zet het vervolgens op een weinig vuur, om het spiesglas langzaam heet te doen worden; roer het intusfchen met een glazen of tabakspyp geduurig om, om het klonteren te beletten. Wanneer de dampen, die 'er dan uit opryzen, en naar zwavel ruiken, met dezen graad van hette beginnen op te houden, vermeerder dan een weinig het vuur, om
ze

ze weder te voorschyn te doen komen; gaat dus voort, totdat 'er geen damp meer opryst. Doe dan deze kalk in een gloeienden kroes, waarop een deksel gelegd wordt, en smelt ze met een sterk vuur, totdat ze de gedaante van gesmolten glas verkrygt; giet vervolgens de gesmolten stoffe op een heeten marmeren steen uit. Men zorge, om alles langzaam te doen bekoelen, ten einde het glas niet aan stukken springe.

SPIESGLAS-WYN VAN HUXHAM.

Neem Glas van Spiesglas, tot een zeer fyn poëier
gewreven, een oncc,
Spaanschen Wyn, twee pond.

Laat het twaalf dagen trekken, en schud het nu en dan om; zet het daarna neder om te bezinken, totdat de wyn volkomen helder is, die vervolgens voorzichtig afgegoten, door papier gezegen, en in eene wel gefloten flesch bewaard moet worden.

BRAAK-WYNSTEEN.

Neem Glas van Spiesglas, tot een zeer fyn poëier
gewreven, drie oncen,
Room van Wynsteen, een half pond,
Zuiver water, zes pond.

Na het glas van spiesglas en den wynsteen ieder afzonderlyk wel gewreven te hebben, doet men

ze onder een, en kookt ze twaalf uren lang in een verglaasden aarden pot, 'er nu en dan, naar maate het water verkookt, warm water byvoegende, om den wynsteen altoos ontbonden te doen blyven; en zygt dan het vocht kokend door papier. Dit vocht laat men daarna in eene aarden, verglaasde, wyde, ondiepe pan schieklyk tot droogwordens, onder een gestadig omroeren, uitwaasfemen. Wryf dan dit zout, nadat het koud geworden is, nauwkeurig tot een zeer fyn poeiër, en bewaar het in eene wel gesloten flesch.

MINERAAL-KERMES.

Neem fyn gewreven Spiesglas, vier oncen,
 Gezuiverde Pot-asch, zestien oncen,
 Zuiver water, zo veel genoeg is.

Meng en kook het drie uren lang in een yzeren pot, totdat 'er agt pond loog overblyft; zyg daarna het vocht nog heet door papier, en zet het weg. Het roodachtig poeiër, dat, na 't bekoelen van het vocht, op den bodem gezakt is, scheidt men af, met 't vocht door papier te zygen, wascht het herhaalde reizen met water af, en laat het droogen. Met het doorgezegen vocht en overgebleven spiesglas kan men, na 'er water by gedaan te hebben, dezelfde bewerking herhaalen, zoo lang 'er een soortgelyk poeiër uit gescheiden wordt.

GOUD.

128 METAAL-BEREIDINGEN.

GOUD-ZWAVEL VAN SPIESGLAS.

Neem fyn gewreven Spiessglas, twee oncen,
Bloem van Zwavel, drie oncen,
Bytende Loog,
Zuiver water, van elk vyf pond.

Meng dit onder een, en kook het, onder een geduurig omroeren, in een yzeren pot, tot dat het vocht op de helft uitgewaasfemd is. Zyg de loog, terwyl ze nog heet is, door papier, en, na by dit vocht twaalf pond overgehaald water gevoegd te hebben, drup 'er allengs geest van vitriool in, zoo lang 'er zwavel uit neêrgeploft wordt. De neêrgeflagen zwavel scheidt men, met het vocht door papier te zygen, 'er af, wascht ze met warm water vlytig af, en droogt ze met eene zachte warmte.

BOTER VAN SPIESGLAS.

Neem Glas van Spiessglas, vier oncen,
Gedroogd Zee-zout, zestien oncen,
Vitriool-olie,
Zuiver water, van elk agt oncen.

Na het glas en zout afzonderlyk tot poeiër gewreven, en vervolgens vermengd te hebben, doet men ze in een glazen tubulaat-retort, en giet 'er dan de vitriool-olie, die te voren met het

wa-

water vermengd moet zyn, by; leg dan een ontvanger aan, en, na alle voegen wel dicht gemaakt te hebben, destilleer in een zand-bad met een zacht vuur, dat allengs vermeerderd wordt, totdat 'er geen vocht meer overkomt. Dit vocht giet men terstond over, en bewaart het in eene flesch, die met een glazen stop wel gesloten wordt.

MEDICINAALE SPIESGLAS-KONING.

Neem Spiesglas, vyf oncen,
 Gedroogd Zee-zout, vier oncen,
 Gezuiverde Pot-ash, een once.

Na ze tot poeier gewreven en vermengd te hebben, smelt ze in een kroes, en stort ze, wanneer alles wel gesmolten is, in een giet-kroes uit; scheid dan het metaalächtrige van de slakken, stamp het tot een grof poeier, en bewaar het, na 't met zuiver water afgewasfchen te hebben.

P. O E Ï E R S.

KRAMPSTILLEND POEÏER.

Neem zuivere Salpeter, een once,
 Gevitrioiden Wynsteen, een half once,
 Door kunst gemaakte Vermiljoen, twee
 drachmen.

Na ze tot poeïer gewreven te hebben, meng
 ze onder een.

SAAMGESTELD POEÏER VAN KALFS-
VOET.

Neem versch gedroogden wortel van Kalfsvoet,
 twee drachmen,

welriekende
 Lisch,

Pimpernel-wortel, van elk drie drachmen,
 Kaneel, twee scrupels,
 Gevitrioiden Wynsteen, twee drachmen.

Meng ze, tot poeïer gewreven, onder een,
 en bewaar het in eene wel gesloten flesch.

SPECEREI-POEÏER.

Neem Kaneel,
 Muskaat-noot,
 Zaad van kleine Cardamom, zonder zaad-
 huisjes,
 Gember, gelyke deelen.
 Wryf ze te famen tot poeïer, en bewaar het in
 eene wel gefloten flesch.

SAAMGESTELD POEÏER VAN KREEF-
 TEN-SCHAAREN.

Neem bereide Kreeften-schaaren, twee oncen,
 Bereid rood Koraal, een once,
 Witte Magnesia, een half once.
 Meng ze onder een.

KENT-POEÏER.

Neem Kreeften-schaaren, twee oncen,
 Kreefts-oogen,
 Rood Koraal,
 Parels, van ieder een half once,
 Gebranden Harts-hoorn,
 Witten Barnsteen, van elk twee drachmen,
 Tegengif-wortel, agt scrupels,
 Oosterfchen Bezoar-steen,
 Viper-vleesch, van ieder vier scrupels,
 Blad-goud, een scrupel.

Na de aard-achtige middelen en den barnsteen op een wryfsteen met een weinig water tot een allerfynst poeier, dat niet meer op de tanden knerst, gewreven, en het overige ook tot een zeer fyn poeier gemaakt te hebben, mengt men ze onder een.

DRAGAN-POEIER.

Neem Arabifche Gom,
 Gom-dragan,
 Styffel, van elk een once,
 Zuivere Suiker, twee oncen.
 Wryf ze tot poeier, en meng ze onder een.

DOVER'S POEIER.

Neem Braakwortel,
 Gezuiverde Heulfap, van ieder een scrupel,
 Gevitrioiden Wynsteen, drie drachmen.
 Wryf en meng ze wel onder een tot poeier.
 Elf grein bevatten een grein Heulfap.

ROOK-POEIER.

Neem Benzoë,
 Barnsteen,
 Mastik, van ieder zes drachmen,
 Storax, een half once,
 Kaneel, twee drachmen,
 Kruid-nagelen, een drachme.

Na

Na ze tot een grof poeier gewreven te hebben, mengt men ze onder een.

SAAMGESTELD POEIER VAN MYRRHE.

Neem Myrrhe, een half once,
 Opoponax,
 Sagapenum,
 Bevergeil, van ieder twee drachmen,
 Olie van Kruis-Munt,
 Wynruit, van ieder vier droppels.
 Meng ze, tot poeier gewreven, onder een,
 en bewaar het in eene wel gefloten flesch.

NIES-POEIER.

Neem gedroogde bladen van Mans-ooren,
 Majolyn,
 Syrifche Thym,
 Lavendel-bloemen, gelyke deelen.
 Wryf alles te famen tot poeier.

WITTE SIËF, OF POEIER VOOR DE
 KOEKJES VAN RHAZES.

Neem Loodwit, in Roozen-water gewasfchen, tien
 drachmen,
 Styffel, een half once,

Arabifche Gom,
Gom-dragan, van ieder twee drachmen,
Kamfer, met een weinig brandewyn ge-
wreven, een half drachme.

Dit onder een gemengd zynde, maakt men
tot een allerfynst poeier, dat in eene wel geflo-
ten flesch moet bewaard worden.

K O E K J E S.

WORMDRYVENDE PURGEER-KOEKJES.

Neem bereide Scammonium,
 Verzoete Kwik, van ieder drie drachmen,
 Zuivere Suiker, vier oncen.

Na ze tot poeier gewreven te hebben, mengt men ze nauwkeurig onder een, en maakt 'er, door middel van gom-dragen-flym, koekjes van, die een half drachme, twee scrupels en een drachme zwaar zyn.

WITTE BORST-KOEKJES.

Neem Arabische Gom,
 Zuivere Suiker, van ieder een half pond.

Na dit in een weinig water te hebben doen ontbinden, moet men het doorzygen, en daarna, onder een gestadig omroeren, op 't vuur uitwaasfemen; op 't einde mengt men 'er vier oncen ei-wit, dat in oranje-bloesfem-water ontbonden is, onder, en maakt 'er koekjes van.

ZWARTE BORST-KOEKJES.

Neem Drop,
 Arabische Gom, van ieder vier oncen,
 Zuivere Suiker, agt oncen.

Na dit in heet water ontbonden te hebben, moet men het doorzygen; en daarna op een zacht vuur uitwaasfemen, totdat het een bekwaam deeg worde, om 'er koekjes van te maaken.

CATCHOU-KOËKJES.

Neem Catchou,

Arabifche Gom, van ieder twee oncen,
Zuivere Suiker, agt oncen.

Wryf het onder een tot poeier, en maak 'er met roozen-water koekjes van.

ZWAVEL-KOËKJES.

Neem Eloem van Zwavel, twee oncen,
Zuivere Suiker, vier oncen.

Na dit onder een tot poeier gewreven te hebben, maakt men 'er, door middel van gomdragan-flym, koekjes van.

P I L L E N.

ALOË-PILLEN.

Neem fyn gewreven Socotrynfche Aloë,
 Extrakt van Gentiaan, gelyke deelen.

Meng ze onder een, en stamp ze tot een
 deeg, om pillen van te maaken.

COCCHIE-PILLEN.

Neem Socotrynfche Aloë,
 Bereide Scammonium, van ieder een once,
 Polychrest-zout, een drachme,
 Koloquint, een half once,
 Olie van Kruid-nagelen, een half drachme.

Wryf de aloë en 't scammonium met het zout
 tot poeier; meng 'er vervolgens de koloquint,
 die zeer fyn moet gemaakt worden, en de olie
 onder; en breng het, door middel van flym van
 arabifche gom, tot een pillen-deeg.

PILLEN VAN EXTRACTUM CATHO-
 LICUM.

Neem gommig Extrakt van Aloë, een once,
 Extrakt van zwarten Nies-wortel, twee
 drachmen,

I 5

Ex-

Extrakt van Koloquint, een drachme,
Bereide Scammonium, drie drachmen.

Meng ze onder een, en maak 'er een pillen-deeg van.

GOM-PILLEN.

Neem Duivels-drek,
Galbanum,
Myrrhe, van ieder een half once,
Overgehaalde Olie van Barnsteen, een half drachme.

Meng ze onder een, en stamp ze met brandewyn tot pillen.

MAJERNE - PILLEN.

Neem Suikerei-wortel,
Kruid van gezegende Distel,
Toppen van Duizend-gulden-kruid, van ieder twee oncen,
Zuiver water, zo veel genoeg is.

Kook dit een uur, totdat 'er vier pond vochts overblyft, en, na dit doorgezegen te hebben, laat 'er een uur lang in trekken

Gezuiverde Senne-bladen,
Gefneden Rhabarber, van elk zes drachmen.

Zyg dan dit vocht wederom door, verkook het op agt oncen, en doe 'er by

Gommig Extrakt van Aloë, vier oncen;

laat

laat het daarna op een zacht vuur op nieuw uitwaasfemen, totdat 'er pillen van gemaakt kunnen worden, en doe 'er ten laatften by

Gedestilleerde Foelie-olie, een half drachme.

PILLEN VAN RUFFUS.

Neem Socotrynfche Aloë, een once,
Myrrhe, een half once,
Saffraan, twee drachmen.

Na ze fyn gewreven te hebben, meng ze onder een, en maak 'er met brandewyn een pillendeeg van.

PILLEN VAN ZEE-AJUIN.

Neem fyn gewreven Ammoniak-gom,
Matig gedroogden Zee-ajuin, van ieder een half once,
Poeïer van kleine Cardamom, twee drachmen.

Na den zee-ajuin in een fteenen mortier geftampt te hebben, mengt men 'er de poeïers onder, om het tot een pillendeeg te maaken, die te hard zynde, met het bydoen van een weinig azyn-honig van zee-ajuin, moet week gemaakt worden.

PILLEN VAN BARNSTEEN.

Neem bereiden Barnsteen, anderhalf once,
Mastik, een once,
Socotrynsche Aloë, twee en een half once,
Ronden Holwortel, twee drachmen,
Tinktuur van Barnsteen, zoveel genoeg is.

Dit alles tot poeier gewreven, mengt men
onder een, en stampt het met tinktuur van
barnsteen tot een pillen-deeg.

SAAMGESTELDE CONSERVEN.

PRUIMEN - CONSERF.

Neem Merg van Fransche Pruimen, een pond,
 Casfia,
 Tamarinden, van ieder twee en
 een half once,
 Senne-bladen, vier oncen,
 Koriander zaad, een half once,
 Enkele Siroop, een pond.

Na de senné-bladen en het koriander-zaad tot
 een fyn poeier gewreven te hebben, mengt men
 ze onder de overigen.

SAAMGESTELD CONSERF VAN WATER-
LOOK.

Neem bladen van Water-look,
 Catchou,
 Wörtel van Zeven-blad, van ieder tot
 poeier gewreven, twee oncen,
 Muskaat-noot,
 Kaneel,
 Arabische Gom, van ieder tot poeier ge-
 wreven, een once,

Ge-

142 SAAMGESTELDE CONSERVEN.

Gezuiverde Heulfap, dat in Spaanschen
wyn ontbonden is, anderhalf drachme,
Rozen-honig, agt en twintig oncen.

Na het heulfap met den honig wel vermengd
te hebben, doet men het by het overige.

Tien scrupels bevatten na genoeg een grein
heulfap.

THERIAAK.

Neem Specerei-poeier, een half pond,
Fyn gewreven wortel van Virginisch Slangen-
kruid, drie oncen,
Gezuiverde Heulfap, dat in Spaanschen
wyn ontbonden is, drie drachmen,
Afgeschuimden Honig, agt en twintig on-
cen.

Na het heulfap met den honig wel vermengd
hebben, doet men het by het overige.

Een once bevat na genoeg vyf grein heulfap.

VIER-LEDIGE THERIAAK.

Neem ronden Hol-wortel,
Gentiaan-wortel,
Laurier-beziën,
Myrrhe, van ieder tot poeier gewreven,
twee oncen,
Afgeschuimden Honig, twee pond.

Meng het onder een.

CON-

CONSERF VAN SCHARLAKEN-BEZIËN.

Neem Siroop van Scharlaken beziën, anderhalf
pond,

Aloë-hout,

Kaneel, van ieder zes drachmen.

Na de siroop warm gemaakt en een weinig verdikt te hebben, mengt men 'er het overige onder, dat te voren tot een fyn poëier moet gewreven zyn. Wanneer het MET AMBERGRYS wordt voorgeschreven, moet men by een once van dit conferf agt grein amber doen.

MENG-

MENGSELS TOT UITWEN- DIG GEBRUIK.

WATER VAN FERNELIUS.

Neem bytende opgeheven Kwik, een drachme,
Gedestilleerd water, een pond.

Meng het onder een.

BYTEND WATER.

Neem bytende opgeheven Kwik, een half drachme,
Kalk-water, een pond.

Meng het onder een.

BLAUW WATER.

Neem Kalk-water, agt oncen,
Ammoniak-zout, twee scrupels,
Fyn gewreven Spaansch Groen, vier grein.

Meng het onder een, en, nadat het vier en
twintig uren gestaan heeft, zyg het door.

SAAM-

LOOD-WATER VAN GOULARD.

Neem gedestilleerd Water, twee pond,
Gemeen Brandewyn, een once,
Goudglit-azyn, een half once.
Meng het onder een.

GEKAMFERDE BRANDEWYN.

Neem overgehaalden Brandewyn, twee pond,
Kamfer, twee oncen.
Meng het onder een.

GETROKKEN GEKOOKTE OLIËN.

OLIE VAN ALSEM.

Neem gesneden Alsem-toppen, een pond,
Olyf-olie, drie pond.

Laat het eenige dagen in een glazen kolf op eene warme plaats trekken; kook vervolgens de olie, totdat de waterige deelen vervlogen zyn, en wring ze eindelyk door.

Op dezelfde wyze worden bereid

OLIE VAN KAMILLE, uit de bloemen,
ST. JANS-KRUID, uit de toppen,
WITTE LELIEN, uit de bloem-
bladen.

BALSEMS, SMEERSELS, ZALVEN.

BALSEM VAN ARCAEUS.

Neem Gom Elemi,
 Venetiaansche Terpentyn,
 Bereide Schaapen-ongel,
 Varkens-reuzel, van ieder gelyke
 deelen.

Na ze onder malkander op een zeer zacht
 vuur gesmolten, en door een doek gewrongen te
 hebben, moet men het gestadig omroeren, tot
 dat alles koud geworden is.

BALSEM VAN LUCATELLI.

Neem geel Wasch, vier oncen,
 Olyf-olie,
 Venetiaansche Terpentyn van ieder een
 half pond,
 Rood Sandel-hout,
 Balssem van Peru, van ieder een once.

Na het wasch en de olie op een zacht vuur
 te hebben laten smelten, mengt men, onder
 een gestadig omroeren, de terpentyn en 't san-
 del-hout 'er onder, en vervolgens, wanneer 't
 koud genoeg geworden is, den balssem.

LOOD-BALSEM.

Neem wit Wasch, vier oncen,
Olyf-olie, een pond,
Lood-extrakt, een half pond,
Kamfer, een half once.

Smelt het wasch met de olie, meng 'er dan het lood-extrakt onder, en, wanneer dit koud geworden is, doe 'er de kamfer by, die alvorens in een weinig olie moet ontbonden zyn.

ZWAVEL-BALSEM.

Neem Bloem van Zwavel, een deel,
Olyf-olie, agt deelen.

Kook de zwavel met de olie op een zeer zacht vuur, totdat ze wel vereenigd zyn.

VLUG SMEERSEL.

Neem Olyf-olie, drie deelen,
Geest van Ammoniak-zout, een deel.

Schud het in een flesch wel onder een, totdat het gemengd is.

STERK VLUG SMEERSEL.

Neem Olyf-olie, twee deelen,
Geest van Ammoniak-zout, met onge-
bluschte kalk bereid, een deel.

Schud

BALSEMS, SMEERSELS, ZALVEN. 149

Schud het in een flesch wel onder een, totdat het gemengd is.

AANMERKING. Deze smeersels moeten niet in voorraad gehouden worden.

EENVOUDIGE ZALF.

Neem Olyf-olie, vyf deelen,
Wit Wasch, twee deelen.

Smelt dit te samen op een zacht vuur, en roer het om, totdat het koud geworden is.

EGYPTISCHE ZALF.

Neem bereid Spaansch Groen, vyf oncen,
Gemeenen Honig, veertien oncen,
Wyn-azyn, zeven oncen.

Kook dit op een zacht vuur, onder een gestadig omroeren, tot de dikte van zalf.

WITTE ZALF.

Neem eenvoudige Zalf, drie deelen,
Loodwit, tot een allerfynst poëier gewreven, een deel.

Na de zalf op een zacht vuur gesmolten te hebben, meng 'er, gestadig omroerende, het loodwit onder. Met een half scrupel kamfer by ieder once van deze zalf te doen, verkrygt men de

GEKAMFERDE WITTE ZALF.

150 BALSEMS, SMEERSELS, ZALVEN.

WORMDRYVENDE ZALF, IN PLAATS VAN ARTHANIT-ZALF.

Neem poeier van Koloquint,
Lever-Aloë, van ieder een half
once,
Verdikte Ossen-gal, twee oncen,
Bereide Varkens-reuzel, een pond,
Alsem-olie, twee drachmen.

Doe by de week geworden reuzel de gal; en
meng vervolgens, al roerende, de poeiers en
naderhand de olie 'er onder.

KONINGS-ZALF.

Neem geel Wasch,
Harde Pik,
Geelen Harst, van ieder een half pond,
Olyf-olie, twee pond.

Dit te samen gesmolten en door een doek
gewrongen, mengt men, al roerende, tot zalf.
Wanneer men 'er de pik uitlaat, en anderhalf
pond olie 'er bydoet, verkrygt men de GEELE
KONINGS-ZALF.

BLAUWE ZALF.

Neem eenvoudige Zalf, zestien oncen,
Goudglit-azyn,
Blauwfel, van ieder vier oncen.

BALSEMS, SMEERSELS, ZALVEN. 151

Na de zalf gesmolten te hebben, mengt men 'er eerst allengs den azyn en daarna de blauw-fel onder, en roert het gestadig om, totdat het koud geworden is.

VERZACHTENDE ZALF.

Neem Palm-olie,
Lyn-olie, van ieder twee pond,
Geel Wasch, een half pond,
Geelen Harst, anderhalf once.

Dit op een zacht vuur onder een gefinolten, roert men gestadig om, totdat het koud geworden is. Deze zalf kan dienen, in plaats van de EENVOUDIGE ALTHAEA-ZALF.

GRYZE ZALF, OF VAN KALAMINT-STEEN.

Neem geel Wasch, een pond,
Olyf-olie, twee pond,
Bereiden Kalamint-steen, anderhalf pond.
Smelt 't wasch met de olie, meng 'er den kalamint-steen onder, en roer het gestadig om, totdat de zalf koud geworden is.

WITTE KWIK-ZALF.

Neem bereide Varkens-reuzel, anderhalf once,
Witte neêrgeplofte Kwik, tot een allersfynst poeier gewreven, een drachme.
Meng het nauwkeurig onder een.

GEELE KWIK-ZALF.

Neem gezuiverde Kwik, een once,
 Rookend Salpeter-zuur, twee oncen,
 Bereide Varkens-reuzel, een pond.

Laat de kwik met het zuur op eene warme plaats staan, totdat ze opgelost is; meng deze ontbinding nog warm zynde onder de gefinolten, maar reeds stollende reuzel; wryf het vervolgens vlytig in een mortier, totdat het een gelyke zalf worde.

NAPELSCHÉ ZALF.

Neem gezuiverde Kwik,
 Bereide Schaapen-ongel, van ieder een half pond,
 Varkens-reuzel, anderhalf pond.

Smelthet ongel en de reuzel op een zacht vuur, en laat ze koud worden, wryf dan de kwik in een mortier met vier oncen van die zalf, totdat de bolletjes geheel onzichtbaar zyn; meng'ervolgens het overige van de zalf allengs onder.

ZENUW-ZALF.

Neem bereide Schaapen-ongel, agt oncen,
 Laurier-olie, een pond,
 Terpentyn-olie, een once,
 Cajepu-olie, een half once.

BALSEMS, SMEERSELS, ZALVEN. 153

Na het schaapen-ongel gesmolten te hebben, mengt men 'er de laurier-olie onder; vervolgens neemt men ze van het vuur, en doet 'er de andere oliën by.

GOUDGLIT - ZALF.

Neem Goudglit-azyn, twee deelen,
Olyf-olie, een deel.

Doe allengs, onder een vlytig omroeren, den azyn by de olie, totdat het een zalf worde.

OOG - ZALF VAN KEYSER.

Neem bereide Varkens-reuzel, twee oncen,
Oogniet, een half once,
Kamfer, een drachme,
Bereid Spaansch groen, twaalf grein.
Meng het alles onder een tot zalf.

ROODE OOG - ZALF OF BALSEM.

Neem bereide Varkens-reuzel, anderhalf once,
Roode neêrgeplofte Kwik, tot een allersynst poeier gewreven, vyftien grein.

Wryf de kwik eerst nauwkeurig met een weinig reuzel; doe 'er vervolgens allengs het overige van de reuzel by, en meng het wel onder een.

POPULIER-ZALF.

Neem versche Populier-knoppen, anderhalf pond,
Bereide Varkens-reuzel, drie pond,
Versche bladen van dolmaakende Nachtschaade,
zwart Bilfenkruid,
van ieder vier oncen.

Bewaar de gekneusde knoppen onder de reuzel gemengd, totdat men in den zomer de overige kruiden kan verkrygen. Snyd dan de bladen, laat die met het voorige mengsel eenigen tyd staan, en verkook het, totdat al het water is vervlogen; pers het vervolgens uit, en zyg het door.

SCHURFT-ZALF.

Neem bereide Varkens-reuzel, agt oncen,
Bloem van Zwavel, twee oncen,
Poeïervan Ammoniak-zout, twee drachmen.
Meng het wel onder een.

WASCH-PLEISTER VAN WALSCHOT.

Neem Olyf-olie,
Walschot, van ieder twee oncen,
Wit Wasch, een once.

Smelt dit te samen op een zacht vuur, en roer het gestadig en vlytig om, totdat het koud geworden is.

PLEIS-

P L E I S T E R S.

GEMEENE OF DIAPALM-PLEISTER.

Neem Olyf-olie,

Goudglit, van ieder drie pond,

Bereide Varkens-reuzel, twee pond.

Kook het goudglit met de olie en een pond water op een zacht vuur, en roer hetgeftadig om, totdat byna al 't lood gefmolten is; doe 'er vervolgens allengs de reuzel by, en kook, totdat ze volkomen vereenigd zyn, en de dikte van pleister verkrygen. Doch men moet vooral zorgen, dat niet al 't water onder 't koken vervliege; waarom men 'er meer water moet bydoen, wanneer byna al dat geene, dat in 't begin 'er bygedaan is, voor het eindigen der koking is uitgewaasfemd. Stort vervolgens de pleister op een fchotel in koud water uit, en haal 'er door lang kneeden al het water uit.

Wanneer men by ieder pond van deze pleister twee oncen geelen harst doet, verkrygt men de

HECHT-PLEISTER.

PLEIS-

PLEISTER VAN DOLLE KERVEL.

Neem gemeene Pleister,
 Extrakt van dolle Kervel, van ieder een
 pond,
 Geel Wasch, een half pond,
 Olyf-olie, drie oncen.

Na de pleister, het wasch en de olie op een zacht vuur onder een gesmolten te hebben, doet men 'er het extrakt by. Doch men lette wel op, dat men door extrakt van dolle kervel dat geene verstaat, hetwelk met 't poeiër op de te voren beschreven wyze bereid is.

KOMYN-PLEISTER.

Neem gemeene Pleister, twee pond,
 Geel Wasch,
 Olyf-olie,
 Komyn-zaad, van ieder een pond.

Smelt te samen de pleister, het wasch en de olie, neem het dan van 't vuur, en meng 'er het fyn gewreven zaad onder; roer het vervolgens, totdat de pleister koud is.

DEK-PLEISTER.

Neem gemeene Pleister, twee pond,
 Geelen Harst, een half pond,

Geel

Geel Wasch,
 Olyf-olie, van ieder drie oncen,
 Dooden Kop van Vitriool, agt oncen.

Wryf de vitriool met de olie, en meng die allengs by het overige, dat men eerst moet finelten.

GOM-PLEISTER.

Neem gemeene Pleister, vier pond,
 Geel Wasch,
 Gezuiverde Galbanum,
 Ammoniak-gom, van ieder
 vier oncen,
 Venetiaanfche Terpentyn, drie oncen.

Meng onder de gefmolten pleister en 't wasch de gommen, na die alvorens op een zacht vuur met de terpentyn ontbonden te hebben.

LOOD-PLEISTER.

Neem geel Wasch, drie pond,
 Olyf-olie, twee en een half pond,
 Gebrand Lood, een pond,
 Lood-wit, agt oncen,
 Pompholyx, een half pond,
 Wyrook, twee en een half once.

Na het wasch met de olie gefmolten te hebben, doet men 'er het overige, tot een fyn
 poei-

158 P L E I S T E R S.

poeier gewreven en wel onder een gemengd,
by; daarna roert men het, totdat het is koud
geworden.

STINKENDE PLEISTER.

Neem gemeene Pleister,
Gezuiverde Duivelsdrek, van ieder twee
oncen,
Geel Wasch,
Gezuiverde Moeder-harst, van ieder een
once.

Doe by de gefinolten pleister en 't wasch de
gommen, en roer het wel om, totdat het is koud
geworden.

MOEDERHARST-PLEISTER MET SAF- FRAAN.

Neem gemeene Pleister,
Gezuiverde Moeder-harst, van ieder een
pond,
Geel Wasch, een half pond,
Venetiaansehe Terpentyn, vier oncen,
Saffraan, anderhalf once.

Meng onder de gefinolten pleister en 't wasch
de gom, die alvorens op een zacht vuur met de
terpentyn is week gemaakt, en doe 'er naderhand
de saffraan, tot poeier gemaakt, by.

GRY-

GRYZE PLEISTER OF VAN KALAMINT-STEEN.

Neem gemeene Pleister,
 Bereiden Kalamint-steen, van ieder anderhalf pond,
 Geel Wasch,
 Olyf-olie, van ieder negen oncen.

Na de pleister, 't wasch en de olie gesmolten te hebben, mengt men 'er, gestadig omroerende, den Kalamint-steen onder.

LABDANUM-PLEISTER.

Neem gemeene Pleister,
 Komyn-pleister, van ieder een pond,
 Geelen Harst, een half pond,
 Labdanum, twee oncen,
 Storax, een half once.

Smelt de pleisters en den harst op een zacht vuur, neem ze dan van 't vuur af, meng 'er de poeiers onder, en roer alles wel om, totdat het koud is geworden.

KWIK-PLEISTER.

Neem gemeene Pleister, een pond,
 Geel Wasch,
 Gezuiverde Kwik, van ieder drie oncen,
 Bereide Varkens-reuzel, anderhalf once,
 Schaapen-ongel, een half once.

Wryf

Wryf de kwik met de reuzel en 't ongel, totdat 'er geen bolletjes meer zichtbaar zyn; doe het naderhand allengs by de gefmolten pleister en 't wasch, en meng alles wel onder een.

PIK-PLEISTER.

Neem geelen Harst, een pond,
Harde Pik, veertien oncen,
Geel Wasch, tien oncen.

Meng dit alles, na het op een zacht vuur onder een gefmolten te hebben, tot pleister. Uit een deel van deze pleister en twee deelen van de MOEDER-HARST-PLEISTER MET SAFFRAAN, gefmolten en onder een gemengd, verkrygt men een andere pleister, die in plaats van de EMPLASTRUM OXYCROCEUM kan dienen.

ZEEP-PLEISTER.

Neem gemeene Pleister, drie pond,
Spaansche Zeep, een half pond,
Kamfer, zes drachmen.

Doe by de gefmolten pleister de fyn gefchaafde zeep, en kook dit op een zeer zacht vuur, met 'er een weinig water by te doen, tot de dikte van pleister; meng 'er vervolgens, wanneer het byna koud geworden is, de kamfer met olie gewreven, onder.

BLAAR.

BLAARTREKKENDE PLEISTER.

Neem geel Wasch, agt oncen,
 Gemeenen Harst,
 Harde Pik, van ieder vier oncen,
 Bereide Varkens-reuzel, drie oncen,
 Spaanfche Vliegen, agt oncen.

Smelt 't wasch, de harst, pik en reuzel te
 famen, en meng 'er, voordat ze stollen, de
 spaanfche vliegen onder, na die alvorens tot een
 zeer fyn poeier gewreven te hebben.

BESCHRYVING EN GEBRUIK VAN DEN VOCHT-MÈTER.

De Natuur- en Scheikundigen zyn gewoon de byzondere zwaarte der natuurlyke lichaamen, zo der vasten als der vloeibaaren, door middel der waterweeg-kunde te onderzoeken en te bepaalen; dan, opdat dit wel en volkomen gedaan worde, heeft men niet alleen een toestel van kostbaare werktuigen noodig, maar 'er wordt ook tevens veel ervarenheid in de natuur-kunde, en eene groote handigheid in het neemen van proeven verëischt. Daar nu het een zo wel als het ander niet gevonden wordt by allen, welke belang hebben in het kennen der zwaarte van zulke lichaamen, welke zy tot hun gebruik behandelen moeten, is 'er eene eenvoudige wyze uitgedacht, om, met hulp van een werktuig, hetwelk men *Hygrometer* noemt, min geoeffenden in de natuur-kunde gelegenheid te geeven, de byzondere zwaarte der vloeistoffen schieelyk en gemaklyk te kunnen opspooren en bepaalen. Reeds lang hebben sommige werklieden zodanig een werktuig tot hun gemak in gebruik gehad, hetwelk echter tot ons oogmerk niet voldoende was.

Want

Want daar wy wilden zorg draagen, dat in alle Apotheeken tot dezelfde bereidingen even sterke geesten zouden gebruikt worden, en uit dien hoofde poogden te bewerken, dat de meesters Apothecars voortaan eene algemeene regelmaat zouden hebben, waarna zy de verschillende fynheid der zo genaamde ontvlambaare geesten op eene gemaklyke wyze zouden kunnen afmeten, is men bedacht geweest, om een Vocht-méter te vinden, die in alle de winkels dezelfde zoude zyn, en hierin is men zo ver gevorderd, dat 'er zodanige by PAULUS WAST vervaardigd zyn, die tot het neemen van deze proeven voldoende zyn; vermits zy allen met dezelfde schaal voorzien zyn, welke van den graad 0 getekend tot die van 40 opklint. Zo nu een van deze Hygrometers in de geestryke vochten in een flesch, die wyd en ruim genoeg is, ingedompeld wordt, steekt hy boven de oppervlakte van 't vocht zoo veel meer uit, als het vocht meer vastheid heeft, en zinkt zoo veel meer naar den grond, als de geest fyner is, zodat die graad, welke de oppervlakte van het vocht raakt, deszelfs byzondere zwaarte te kennen geeft.

Gedestilleerd regen-water dient tot een grondslag, en tekent 0.

In gemeenen brandewyn gr. 12.

In brandewyn drie quart 17.

In eenvoudige geneeskundige geesten	21.
In overgehaalden brandewyn	23.
In zuiveren overgehaalden brandewyn	34.
In wyngceest, door loogzout van water bevryd, omtrent	38.

Indien nu de gemeene, de sterkere of overgehaalde brandewyn niet aan de graaden beantwoordt, dan moet dezelve door zuiveren overgehaalden brandewyn versterkt, en te fyn zynde met gedestilleerd water verlengd worden, totdat men de verëischte hoedanigheid bekomen heeft. Dit wel waargenomen wordende, kunnen de Apothecars gemaklyk en veilig van deze Hygrometers tot hun werk gebruik maaken.

Men merke echter aan, dat dit alles dus plaats heeft in eene getemperde lucht, terwyl 'er in eene zeer heete of zeer koude lucht eenig verschil wordt waargenomen, byzonder zoo verre dit de fynste geesten betreft.

Dan, dewyl het van groot belang is, hoedanig deze werktuigen gemaakt worden, hebben wy, om alle misvatting voor te komen, besloten, alle die Hygrometers, welke in de winkels moeten voor handen zyn, vooraf te beproeven, en met ons zegel te voorzien, opdat daardoor alle bedrog geweerd worde. Zy moeten dus voor eene matige prys, op het *Collegium Medicum* zelfs gehaald worden, zullende voorzien zyn met zodanig

nig eene lyst, welke, zo zy met de Vocht-mêter vergeleken wordt, by alle graaden de voortlyke zwaarte van 't beproefde vocht tot die van het water kan te kennen geven.

E I N D E.

R E G I S T E R.

A.

Aether. Vitriool-	—	—	Bl 107
Afkookfel van Kina.	—	—	— 35
Verzachtend en Wind-breekend-	—	—	— 36
Aftrekfel waterig van Braakwortel,	—	—	— 36
Rhabarber.	—	—	— 37
Aloë Pillen.	—	—	— 137
Aluin. Gebrande	—	—	— 31
Ammoniak-zout. vlugtige Bloemen van-	—	—	— 99
Gezuiverd-	—	—	— 105
Ammoniakaal-koper.	—	—	— 114
Azyn. Bederf weerende-	—	—	— 38
Goudglit-	—	—	— 113
Enkelvoudige Honig-	—	—	— 61
Hoogst versterkte-	—	—	— 90
Overgehaalde-	—	—	— 89
Siroop.	—	—	— 53
van Tyloofen.	—	—	— 38
Vlier-	—	—	— 39
Zee-ajuin-	—	—	— 39
Azynzuur-zout. Mynstoffyk-	—	—	— 104

B

Balfem van Arcaeus.	—	—	— 147
Lucatelli.	—	—	— 147
Lood-	—	—	— 148
Wond-	—	—	— 41
Zwavel-	—	—	— 148
			Ben-

Benzoë-bloemen.	—	—	Bl. 93
Bereiding van Armenifche aarde.	—	—	— 30
Barnsteen	—	—	— 34
Bloedsteen.	—	—	— 30
Kalamintsteen.	—	—	— 32
Koraal.	—	—	— 30
Kreeften-fchaaren.	—	—	— 30
Kreefts-oogen.	—	—	— 30
Wit Kryt.	—	—	— 30
der Mergen.	—	—	— 33
van Oesterfchelpen.	—	—	— 30
Ongel.	—	—	— 30
Oogniet.	—	—	— 52
der Pifcbidden.	—	—	— 33
van Reuzel.	—	—	— 30
Scammonium.	—	—	— 34
Spaansch groen.	—	—	— 30
Vet.	—	—	— 30
Bloemen. Het droogen van-	—	—	— 32
Borstkockjes. Witte-	—	—	— 135
Zwarte-	—	—	— 135
Braak-wynfteen.	—	—	— 126
Brandewyn. Gekamferde-	—	—	— 145
C.			
Calomel.	—	—	— 120
Catchou-kockjes.	—	—	— 136
Cocchie-Pillen.	—	—	— 137
Conferf van Alfem.	—	—	— 52
Witten Andoorn.	—	—	— 52
Jenever-Beziën.	—	—	— 62
Kruis munt.	—	—	— 52
Lepelblad.	—	—	— 52

Conferf van Peper-munt.	—	—	Bl. 52
Pruimen.	—	—	— 141
Roode Roozen.	—	—	— 52
Rosmaryn.	—	—	— 52
Scharlaken-Beziën.	—	—	— 143
Saamgefteld- van Waterloo.	—	—	— 141
van Vlier.	—	—	— 63
Zuuring	—	—	— 52

E.

Elixer. Saamgefteld- van Aloë.	—	—	— 40
Maag- van Hoffmann.	—	—	— 41
Saamgefteld- van Sennebladen.	—	—	— 40
Zoet Vitriool-	—	—	— 42
Zuur Vitriool-	—	—	— 42
Zuur- van Haller.	—	—	— 40
Wond-	—	—	— 41
Emplastrum Oxycoccum.	—	—	— 160
Extrakt van Alantswortel.	—	—	— 66
Waterig of Gommig- van Aloë.	—	—	— 67
van Alfem.	—	—	— 65
Witten Andoorn.	—	—	— 66
Angustura-bast.	—	—	— 66
Bitterzoet.	—	—	— 66
Cascarille.	—	—	— 66
Gezegende Distel.	—	—	— 65
Water-Drieblad.	—	—	— 66
Gentiaan-wortel.	—	—	— 66
Geoffroea-bast.	—	—	— 66
Stinkende Gouwe.	—	—	— 65
Gras.	—	—	— 66

Ex-

Extrakt van Duizend Gulden kruid. —	Bl.	65
Kamille. — —	—	65
Duive Kervel. —	—	66
Dolle Kervel. —	—	68
Kina. — —	—	69
Koloquint. — —	—	68
Lepelblad. — —	—	65
Lever - Kruid. —	—	65
Lood. — —	—	113
Monnikskappen. —		114
Waterig of Gommig- van Myrrhe. —		68
van Zwartten Nieswortel. —		67
Oranje-schillen. —	—	66
Paardebloemen. —	—	66
Quastic-hout. — —	—	69
Rhabarber. — —	—	70
Salze. — —	—	67
Groote wilde Valeriaan. —	—	67
Witte Willige. —	—	67
Zeven-blad. — —	—	67

G.

Gerstwater. — —	—	35
Geest van Ammoniakzout. —	—	99
met Wyn. —	—	99
met ongebluschte		
Kalk bereid. —	—	100
Citroenschillen. —	—	75
Hartshoorn. — —	—	100
Kaneel. — —	—	75
Kruis-munt. — —	—	75
Lavendel. — —	—	75
L 5	Geest	

Geest van Lepeblad.	—	—	Bl. 75
Moeder- of Gom-		—	— 80
van Minderer.	—	—	— 106
Oranje schillen.		—	— 75
Pepermunt.	—	—	— 76
Rosmaryn.	—	—	— 74
Salpeter.	—	—	— 87
Verzoete Salpeter-		—	— 108
Windbrekende- van Sylvius.		—	— 79
Olie- en Specery- van Vlugzout.		—	— 80
van Vitriool.	—	—	— 86
Wynsteen.	—	—	— 92
Zee zout.	—	—	— 89
Gom Ammoniak. Zuivering van de-		—	— 31
Goudglit-azyn.	—	—	— 113
Gelci van Roode Aalbeziën.		—	— 62
Zwarte Aalbeziën.		—	— 62
Hartshoorn.	—	—	— 63
Worm-Mosch.	—	—	— 64
Yslandsche Mosch.		—	— 64

H.

Mars van Jalappe.	—	—	— 71
Geele Kina.	—	—	— 70
Roode Kina.	—	—	— 70
Polkhout.	—	—	— 71
Scammonium.		—	— 71
Hartshoorn. Gebarnsteende Geest van-		—	— 106
Gebrande-		—	— 31
Geest, Zout en Olie van-		—	— 100
Helfche Steen.	—	—	— 112
Heulfap. Gezuiverd-	—	—	— 33

Heul-

Heulfap- Vlocibaar- van Sydenham.	Bl.	44
Honig. Affchuiming van-	—	32
Enkelvoudige Azyn-	—	61
Roozen-	—	60
Azyn- van Tyloofen.	—	60
Zee-ajuin.	—	60

J.

Jalappe-hars.	—	—	71
---------------	---	---	----

K.

Kakcurw. Boter van-	—	—	50
Kalk-water.	—	—	110
Zwavel-lever.	—	—	110
Kent-poeier.	—	—	131
Kinder-balfem.	—	—	78
Koper. Ammoniakaal-	—	—	114
Kruiden. Het droogen van-	—	—	32
Koekjes. Catchou-	—	—	136
Witte Borst-	—	—	185
Zwarte Borst-	—	—	135
Wormdryvende Purgeer-	—	—	135
Zwavel-	—	—	136
Kwik. Gezuiverde-	—	—	118
Witte- Kalk.	—	—	121
Roode neêrgeplofte-	—	—	121
Witte neêrgeplofte-	—	—	120
Ontbinding.	—	—	118
Opgeheven bytende-	—	—	119
Pleister.	—	—	159
Verzoete-	—	—	120
Zalf. Geele-	—	—	152
Witte-	—	—	151

L.

L.

Lood. Gebrand-	—	—	— 112
Suiker.	—	—	— 113
Water van Goulard.	—	—	— 145
Loog. Bytende of Zeepzieders-	—	—	— 97
Loozout. Gezuiverd Delftoefyk-	—	—	— 98

M.

Magnesia. Gebrande-	—	—	— 109
Witte-	—	—	— 109
Mineraal-Kermes.	—	—	— 127
Moor.	—	—	— 118
Turbith.	—	—	— 122

O.

Olie. Gekookte Alfem-	—	—	— 146
Overgehaalde Alfem-	—	—	— 82
Amandel-	—	—	— 49
Anys.	—	—	— 82
Overgehaalde- van Barnsteen.	—	—	— 84
van Citroenschillen.	—	—	— 82
Dierlyke- van Dippel.	—	—	— 83
van Fenkel.	—	—	— 82
Hartshoorn.	—	—	— 100
St. Janskruid.	—	—	— 146
Jenever-beziën.	—	—	— 82
Kakouw.	—	—	— 50
Kamille.	—	—	— 146
Kruismunt.	—	—	— 82
Lavendel.	—	—	— 82
			Olie

Olie van Witte Lelien.	—	Bl. 146
Oranje-schillen.	—	— 82
Pepermunt.	—	— 82
Rhynvaar.	—	— 82
Rosmaryn.	—	— 82
Sasfebras.	—	— 82
Vitriool-	—	— 86
van Wasch.	—	— 83
Wonderboom-zaad.	—	— 49
Wynruit.	—	— 82
Neêrgedrupte- van Wynsteen.	—	— 96
Stinkende of zwarte- van Wynsteen.	—	— 92
van Zevenboom.	—	— 82
Osfen-gal. Verdikte-	—	— 31
Overgehaald Water.	—	— 72

P.

Pillen. Aloë-	—	— 137
van Barnsteen,	—	— 140
Cocchie-	—	— 137
van Extractum Catholicum.	—	— 137
Gom-	—	— 138
Majerne-	—	— 138
van Ruffus.	—	— 139
Zee-ajuin	—	— 139
Pleister. Blaartrekkende-	—	— 161
Dek-	—	— 156
Diapalm-	—	— 155
Gom-	—	— 157
Gryze-	—	— 159
Hecht-	—	— 155
van Kalamintsteen.	—	— 159
		Pleis-

Pleister van Dolle Kervel.	—	Bl. 155
Komyn-	—	— 156
Kwik-	—	— 159
Labdanum-	—	— 159
Lood-	—	— 157
Moederharst- met Saffraan.	—	— 158
Pik-	—	— 160
Wasch- van Walfschot.	—	— 154
Stinkende-	—	— 158
Zeep-	—	— 160
Poëier van Arabische Gom.	—	— 32
Dover's-	—	— 132
Dragan-	—	— 132
van Gom Dragan.	—	— 32
Saamgesteld- van Kalfsvoet.	—	— 137
Kent-	—	— 131
Krampstillend-	—	— 130
Saamgesteld- van Kreeftenfchaaren.	—	— 131
Myrrhe.	—	— 133
Nies-	—	— 133
Rook-	—	— 132
voor de Koekjes van Rhazes.	—	— 133
Specerei-	—	— 131
Pot-asch. Gezuiverde-	—	— 95
Proefvocht van Hahnemann.	—	— 110
Wirtemberger-	—	— 111

S.

Salpeter. Gezuiverde-	—	— 103
Vocht van vaste-	—	— 96
Salpeter-zuur. Rookend-	—	— 86
Sal		

Sal Prunel.	--	—	Bl. 103
Siëf. Witte-	—	—	— 133
Siroop. Anjelier-	—	—	— 54
Azyn-	—	—	— 53
van Braamboizen.		—	— 59
Citroenen.		—	— 59
Diacodium-		—	— 57
Gember-	—	—	— 59
Heemswortel-		—	— 53
Kaneel-	—	—	— 55
Kina-	—	—	— 56
Klaproozen-	—	—	— 57
Kruismunt-	—	—	— 56
van Kweepeeren.		—	— 59
Moerbeziën.		—	— 59
Oranjefap.	—	—	— 59
Oranje-	—	—	— 55
Rhabarber-	—	—	— 54
van Rhyneziën.		—	— 59
Blecke Roozen.		—	— 57
Gedroogde Roozen.		—	— 53
Sennebladen.		—	— 53
Slaapbollen-	—	—	— 55
Enkele-	—	—	— 53
Violen-	—	—	— 54
van Zee-ajuin.		—	— 56
Slym van Arabifche Gom.		—	— 51
Gom Dragan.	—	—	— 51
Kweepitten.	—	—	— 51
Spijauter-bloemen.	—	—	— 122
Kalk, door neêrploffing bereid.		—	— 123
Spiegelglas. Bereid-	—	—	— 123
			Spies-

Spiesglas.	Boter van-	—	—	Bl. 118
	Glas van-	—	—	— 125
	Goudzwavel van-	—	—	— 128
	Koning Medicinale-	—	—	— 129
	Moor van-	—	—	— 124
	Wyn van Huxham.	—	—	— 126
	Zweetdryvend-	—	—	— 124
	Afgewaschen zweetdryvend-	—	—	— 125
	Ongewaschen zweetdryvend-	—	—	— 125
Spons.	Bereide-	—	—	— 34
Steen.	Bytende-	—	—	— 98

T.

Theriaak.	—	—	—	— 142
	Vierledige-	—	—	— 142
Tinktuur van	Alantswortel.	—	—	— 45
	Aloë.	—	—	— 45
	Alfem.	—	—	— 44
	Angustura-bast.	—	—	— 45
	Barnsteen.	—	—	— 48
	Benzoë.	—	—	— 46
	Bevergeil.	—	—	— 46
	Saamgestelde- van Bevergeil.	—	—	— 47
	van Braakwortel.	—	—	— 43
	Cascarille.	—	—	— 45
	Houtige Casfia.	—	—	— 45
	Catchou.	—	—	— 44
	Conchenielje.	—	—	— 45
	Duivelsdrek.	—	—	— 46
	Galanga-wortel.	—	—	— 45
	Gentiaan-wortel.	—	—	— 45
	Geoffroea-bast.	—	—	— 45
				Tink-

Tinktuur van Gom-lak.	—	Bl. 46
Wyn- van Heulfap.	—	— 48
Jalappe- faangefelde	—	— 48
van Witte Kaneel.	—	— 45
Kaneel.	—	— 45
Kardamom.	—	— 45
Geele en Roode Kina.	—	— 45
Mastik.	—	— 46
Myrrhe.	—	— 46
Zwarten Nies-wortel.	—	— 45
Oranje-fchillen.	—	— 44
Pokhars vluchtige.	—	— 47
Quasfie-hout.	—	— 44
Rhabarber.	—	— 45
Saffraan.	—	— 46
Slangen-wortel.	—	— 45
Spaansche vliegen.	—	— 46
Tegengift-wortel	—	— 45
Balfem van Tolu.	—	— 46
Valeriaan-wortel.	—	— 45
Yzer-ammoniak-zout-bloemen.	—	— 117
Yzer met Azyn.	—	— 115
Zedoar-wortel.	—	— 45
Openende, of Gewynfteende Yzer-	—	— 115
Samentrekkende Yzer-	—	— 115

V.

Vitriool. Dooden kop van-	—	— 118
Vlug Smeerfel.	—	— 148
Sterk-	—	— 148
Vlug-zout. Olie en Spccery Geest van-	—	— 80
Vocht. Mynstoffyk Pynstillend-	—	— 108

M

W.

W.

Water.	Blaauw-	—	—	Bl. 144
	Bytend-	—	—	— 144
	van Citroen-kruid.	—	—	— 73
	Citroen-schillen.	—	—	— 73
	Fenkel-zaad.	—	—	— 73
	Fernelius.	—	—	— 144
	Gerst-	—	—	— 35
	Kalk-	—	—	— 110
	Kaneel-	—	—	— 72
	van Kruis-munt.	—	—	— 73
	Lepelblad.	—	—	— 73
	Ma'olyn.	—	—	— 73
	Oranje-	—	—	— 73
	Oranje-schillen.	—	—	— 73
	Overgehaald-	—	—	— 72
	van Pepermunt.	—	—	— 73
	Peterfelie.	—	—	— 73
	Poley.	—	—	— 73
	Roozen.	—	—	— 73
	Rosmaryn.	—	—	— 73
	Salie.	—	—	— 74
	Geestryk- tegen de Scheurbuik van			
			Sydenham.	— 77
	Geestryk Specery-	—	—	— 73
	van Vlier.	—	—	— 74
	Wynruit.	—	—	— 74
	Yzop.	—	—	— 73
	Wyngeest, door loogzout van water bevryd.	—	—	— 74
	Wyn van Braak-wortel.	—	—	— 43
	Bittere-	—	—	— 43
				Wyn-

Wyn Rhabarber-	—	—	43
van Lee-ajuin.	—	—	44
Wynsteen aarde. Gebladerde-	—	—	103
Vocht van Gebladerde-	—	—	104
Wynsteen. Braak-	—	—	126
Getartarizeerde of oplosbaare.	—	—	105
Gevitrioolde-	—	—	101
Wezenlyk zuur-zout van-	—	—	90

Y.

Yzer-Ammoniak-zout-bloemen.	—	—	116
Roest.	—	—	114
Vitriool.	—	—	117
Gubrand-	—	—	118
Yzer-vocht. Samentrekkend-	—	—	116
Yzer-Vyffel. Gezuiverd-	—	—	114

Z.

Zalf. Althaea Eenvoudige-	—	—	151
Blauwe-	—	—	150
Eenvoudige	—	—	149
Egyptifche-	—	—	149
Gekamferde Witte	—	—	149
Goudglit-	—	—	153
Konings-	—	—	150
Gele Konings-	—	—	150
Gele Kwik-	—	—	152
Witte Kwik-	—	—	151
Napelfche	—	—	152
Gryze- of van Kalamintsteen.	—	—	151
Oog- van Keyfer.	—	—	153
Roodde Oog- of Balfem.	—	—	153

Zalf.	Populier-	—	—	—	154
	Schurft-	—	—	—	154
	Verzachtende-	—	—	—	151
	Witte-	—	—	—	149
	Wormdryvende of Arthanit-			—	150
	Zenuw-	—	—	—	152
Zee - Ajuin - Azyn.		—	—	—	39
	Gedroogde-		—	—	34
Zee - Zout - Zuur.	Rookend-		—	—	88
Zout,	van Alfem.	—	—	—	96
	Barnsteen.	—	—	—	93
	Brem.	—	—	—	96
	Hartshoorn.	—	—	—	100
	Homborg. Pynstillend-		—	—	95
	Wynsteen.	—	—	—	96
	Gezuiverd Ammoniak-		—	—	105
	Polychrest-	—	—	—	102
	van Seignette.		—	—	105
	Glauber's Wonder-	—	—	89	102
	Gezuiverd Engelsch-		—	—	103
	Mynstoflyk Azynzuur-	—	—	—	104